



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ Π/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Δ/ΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ & ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Π.Ε.
ΤΜΗΜΑ Α' ΣΠΟΥΔΩΝ
& ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Ταχ. Δ/ση : Ανδρέα Παπανδρέου 37
Τ.Κ. – Πόλη : 15180 – Μαρούσι
Ιστοσελίδα : <http://www.minedu.gov.gr>
Email : spudonpe@minedu.gov.gr
Πληροφορίες : Θ. Δημητρακόπουλος
Χ. Μαραγκός
Τηλέφωνο : 210 344 2425

Αποστολή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο

Βαθμός Ασφαλείας:
Να διατηρηθεί μέχρι:
Βαθμός Προτεραιότητας

Μαρούσι, 28-8-2018

Αρ. Πρωτοκόλλου: Φ.20/139462/Δ1

ΠΡΟΣ:1. Περιφερειακούς Δ/ντές Εκπ/σης
2. Προϊσταμένους Επιστημονικής & Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Π.Ε. (μέσω των Περιφ. Δ/νσεων Εκπ/σης της χώρας)
3. Σχολικούς Συμβούλους Δημοτικής Εκπαίδευσης (μέσω των Περιφ. Δ/νσεων Εκπ/σης της χώρας)
4. Διευθυντές Π.Ε. της χώρας
5. Διευθυντές, Προϊσταμένους & Διδακτικό Προσωπικό των Δημόσιων και Ιδιωτικών σχολικών μονάδων (μέσω των Δ/νσεων Π.Ε)

ΚΟΙΝ.: Ι.Ε.Π.
info@iep.edu.gr

ΘΕΜΑ: «Οδηγίες για τη διαχείριση της ύλης του μαθήματος της Γλώσσας όλων των τάξεων του Δημοτικού σχολείου»

Μετά από σχετική εισήγηση του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Πράξη 33/26-7-2018 του Δ.Σ.) σας αποστέλλουμε οδηγίες για τη διαχείριση της ύλης του μαθήματος της Γλώσσας όλων των τάξεων του Δημοτικού σχολείου.

ΓΛΩΣΣΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ (τάξεις: Α', Β', Γ', Δ', Ε', Στ')

Η παρούσα πρόταση αναδιάρθρωσης και εξορθολογισμού της διδακτέας ύλης στηρίχτηκε στην αναγκαιότητα να ανταποκριθεί η διδασκαλία του μαθήματος της Γλώσσας στις συνεχώς μεταβαλλόμενες εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών/τριών. Οι κοινωνικές αλλαγές που έχουν επέλθει τα τελευταία χρόνια οδηγούν σε νέους στόχους και νέα περιεχόμενα, συμβατά με τις διαμορφωθείσες κοινωνικές και πολιτισμικές συνθήκες. Για τον λόγο αυτό, κρίνεται αναγκαίο να γίνει αναδιάρθρωση και εξορθολογισμός της διδακτέας ύλης, ώστε:

- να εξοικονομηθεί ποσοτικός και ποιοτικός χρόνος για δραστηριότητες που προάγουν τη δημιουργική και κριτική σκέψη των μαθητών/τριών μέσα από τις διαδικασίες της

διερευνητικής-ανακαλυπτικής και κοινωνικής μάθησης, όπως είναι τα σχέδια εργασίας και η εξοικείωση με το λογοτεχνικό βιβλίο (φιλιαναγνωσία),

- να υπάρξει χρόνος για εμβάθυνση στη διδακτέα ύλη και για ομαδοσυνεργατικές διαδικασίες διδασκαλίας που συμβάλλουν στην ανάπτυξη των γνωστικών δεξιοτήτων,
- να δοθεί στους εκπαιδευτικούς η δυνατότητα να σχεδιάσουν τη διδασκαλία τους, λαμβάνοντας υπόψη και τις ιδιαιτερότητες της δικής τους τάξης (αλλόγλωσσοι μαθητές/τριες, μαθητές/τριες με μαθησιακές δυσκολίες κ.ά.),
- να αναπτυχθεί η διαφοροποιημένη διδασκαλία και να ανταποκριθεί η μάθηση στις πραγματικές ανάγκες των μαθητών/τριών και στο επίπεδο μαθησιακής ετοιμότητάς τους,
- να απαλλαγεί η μαθησιακή διαδικασία από ύλη που επικαλύπτεται είτε κάθετα (από προηγούμενες ή και επόμενες τάξεις), είτε οριζόντια (από άλλα μαθήματα, διαθεματικά),
 - να δοθεί χρόνος στους/στις εκπαιδευτικούς για υλοποίηση δραστηριοτήτων ανακεφαλαίωσης, αναπλαισίωσης της γνώσης και αναστοχασμού,
 - να διασφαλιστεί η δυνατότητα στους μαθητές/τριες να μαθαίνουν στο σχολείο, χωρίς να χρειάζεται να καταφεύγουν σε εξωσχολική βοήθεια.

Ο προτεινόμενος εξορθολογισμός της ύλης της Γλώσσας εξοικονομεί διδακτικές ώρες, τις οποίες μπορεί ο/η εκπαιδευτικός να τις διαθέσει σε σχέδια εργασίας που ανταποκρίνονται στις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών/τριών, στην έρευνα, στην καινοτομία, στην αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και στην επεξεργασία λογοτεχνικών κειμένων. Για τον λόγο αυτό, δεν απαιτείται η γραμμική παρουσίαση όλων των ενοτήτων. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να κάνει επιλογές στην παρουσίαση των ενοτήτων, ανάλογα με τους/τις μαθητές/τριες και τα ενδιαφέροντά τους, ώστε να αξιοποιήσει τον χρόνο εποικοδομητικά στην υλοποίηση σχεδίων εργασίας. Τα σχέδια εργασίας μπορούν να αφορμώνται είτε από τα προτεινόμενα θέματα του εγχειριδίου, είτε από τις αναδυόμενες εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών/τριών και από τα μαθητικά ενδιαφέροντα. Στο πλαίσιο αυτό, προτείνεται στους/στις εκπαιδευτικούς να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν σχέδια εργασίας τόσο από αυτά που περιλαμβάνονται στους παρακάτω πίνακες όσο και δικά τους, με θέματα που άπτονται των ενδιαφερόντων των μαθητών/τριών και των θεματικών αξόνων των εγχειριδίων.

Επιπλέον, η διδακτέα ύλη έχει ως βασική, αλλά όχι ως αποκλειστική αναφορά τα ισχύοντα σχολικά εγχειρίδια. Ο/Η εκπαιδευτικός δύναται να αναζητεί – πλέον κυρίως στο διαδίκτυο – πρόσθετο υλικό για τη διδασκαλία και να ανατροφοδοτεί ανάλογα τον προγραμματισμό της. Ως μαθησιακοί και διδακτικοί πόροι μπορούν να αξιοποιηθούν έγκριτες έντυπες ή/και ηλεκτρονικές πηγές (π.χ. ιστοσελίδες φορέων που εποπτεύονται από το Υπουργείο Παιδείας ή το Υπουργείο Πολιτισμού ή φορέων με αξιόλογο εκπαιδευτικό και πολιτιστικό έργο), κατά την κρίση του/της εκπαιδευτικού και σύμφωνα με τις ανάγκες της τάξης, στο πλαίσιο ανανέωσης των ηλεκτρονικών πηγών οι οποίες αναφέρονται στα σχολικά εγχειρίδια.

Παράλληλα, κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική η διδασκαλία της Λογοτεχνίας με την προβλεπόμενη χρήση του Ανθολογίου ή/και πρόσθετων κειμένων και ανάλογου οπτικοακουστικού υλικού για τον εμπλουτισμό της διδασκαλίας, καθώς μπορεί να προσφέρει τις απαραίτητες προεκτάσεις της μάθησης από το μάθημα της Γλώσσας, καλλιεργώντας τη φιλιαναγνωσία των μαθητών/τριών. Η εξοικείωση των μαθητών/τριών με το βιβλίο και την ανάγνωση και η σταδιακή εδραίωση της φιλικής σχέσης τους με το λογοτεχνικό βιβλίο τους/τις βοηθάει να αναπτύσσουν την κριτική και δημιουργική τους σκέψη, να δραστηριοποιούν τη φαντασία τους και την εφευρετικότητά τους, να εμπλουτίζουν την αισθητική τους καλλιέργεια, να δοκιμάζουν τα συναισθήματά τους αναπτύσσοντας τη συναισθηματική τους νοημοσύνη, να καλλιεργούν τη γλωσσική τους έκφραση με έμμεσο και βιωματικό τρόπο, και εν κατακλείδι να συγκροτούν ολόπλευρα την προσωπικότητά τους. Πρόκειται για ένα πολυδιάστατο στόχο, ο οποίος μπορεί να επιτευχθεί μέσα από την ανασύσταση της τάξης σε μια κοινότητα αναγνωστών, όπου η πρόκληση των μαθητών/τριών να ανατρέχουν και σε άλλα βιβλία παραπλήσιας θεματικής τους επιτρέπει σταδιακά να κατανοούν και να αποδεχτούν τη σχετικότητα και την πολλαπλότητα των ερμηνευτικών

προσεγγίσεων των λογοτεχνικών κειμένων. Με τον τρόπο αυτό, οι μαθητές/τριες μπορούν να διατυπώνουν με σαφήνεια τις θέσεις τους, να αιτιολογούν τις απόψεις τους και σε βάθος χρόνου να επιχειρηματολογούν τεκμηριωμένα, με απώτερο στόχο την ανάπτυξη και καλλιέργεια της κριτικής τους σκέψης. Για τον λόγο αυτό, καλό είναι οι εκπαιδευτικοί από την αρχή της σχολικής χρονιάς να προβούν στη:

- Δημιουργία και οργάνωση σχολικών βιβλιοθηκών και στον εμπλουτισμό τους με λογοτεχνικά βιβλία.
- Δημιουργία ευχάριστων χώρων ανάγνωσης και ακρόασης.
- Οργάνωση σχεδίου βάσει του οποίου θα πραγματοποιείται η ανάγνωση των λογοτεχνικών βιβλίων κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους.
- Οργάνωση της κάθε τάξης ως αναγνωστικής ομάδας (καθορισμός συγκεκριμένης ημέρας και ώρας ανάγνωσης στην τάξη, συζήτησης και επιπλέον δραστηριοτήτων).

Τέλος, εκτός από το υπάρχον διδακτικό υλικό (Βιβλίο Μαθητή, Τετράδια Εργασιών), μπορεί να αξιοποιηθεί και το διαδραστικό-εμπλουτισμένο «Βιβλίο του μαθητή» στο «Ψηφιακό Σχολείο» (<http://ebooks.edu.gr/>). Επίσης, για ανάρτηση πολυτροπικών κειμένων που δημιουργούν-παράγουν οι μαθητές/τριες (με ενσωμάτωση εικόνων, κινούμενων εικόνων και βίντεο) μπορεί να αξιοποιηθεί η Ψηφιακή Εκπαιδευτική Πλατφόρμα για μαθητές και εκπαιδευτικούς «e-me» του Ψηφιακού Σχολείου (<http://e-me.edu.gr/>). Ως διαδικτυακοί πόροι για διδακτική αξιοποίηση αναφέρονται ενδεικτικά οι εξής:

- Η Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα. <http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>
- Πρωτέας: Εκπαιδευτικά σενάρια για τα γλωσσικά μαθήματα. <http://proteas.greek-language.gr/>
- Πλατφόρμα «Αίσωπος» - Ψηφιακά Διδακτικά Σενάρια. <http://aesop.iep.edu.gr/>
- ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ. Εθνικός συσσωρευτής εκπαιδευτικού περιεχομένου. <http://photodentro.edu.gr/aggregator/>
- Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Διάσωσης Σχολικού Υλικού. <http://www.ekedisy.gr/>
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου
• <http://www.pi.ac.cy/pi/index.php?lang=el>
- Εθνική Πινακοθήκη <http://www.nationalgallery.gr/site/content.php>

Διδακτέα ύλη (Περιεχόμενο - Διαχείριση και ενδεικτικός προγραμματισμός)

ΜΑΘΗΜΑ/ΤΑΞΗ: ΓΛΩΣΣΑ Α΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ:

1. ΓΛΩΣΣΑ Α΄ Δημοτικού: *Γράμματα, Λέξεις, Ιστορίες*, Βιβλίο Μαθητή, τεύχος α΄, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2006.
2. ΓΛΩΣΣΑ Α΄ Δημοτικού: *Γράμματα, Λέξεις, Ιστορίες*, Τετράδιο Εργασιών Μαθητή, τεύχος α΄, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2006.
3. ΓΛΩΣΣΑ Α΄ Δημοτικού: *Γράμματα, Λέξεις, Ιστορίες*, Βιβλίο Μαθητή, τεύχος β΄, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2006.
4. ΓΛΩΣΣΑ Α΄ Δημοτικού: *Γράμματα, Λέξεις, Ιστορίες*, Τετράδιο Εργασιών Μαθητή, τεύχος β΄, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2006.

5. Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων, Α΄ & Β΄ Δημοτικού: Το δελφίνι, ΟΕΔΒ, έκδ. Στ΄, Αθήνα, 2011.
6. Εικονογραφημένο Λεξικό Α΄, Β΄, Γ΄ Δημοτικού: Το Πρώτο μου Λεξικό, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2009.

ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΥΛΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΩΡΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΓΛΩΣΣΑΣ Α΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ		
Διδακτέα ύλη	Προτάσεις για διαχείριση της διδακτέας ύλης	Ενδεικτικός χρονικός προγραμματισμός
<u>ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ (Β.Μ.): ΤΕΥΧΟΣ Α΄, ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (Τ.Ε.): ΤΕΥΧΟΣ Α΄</u> <u>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Α΄, Β΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ</u>		
Γνωριμία με τους ήρωες	Ως έχει	2 ώρες
1η ενότητα: Πού είναι ο Άρης; Πού είναι ο Άρης;	Ως έχει	4-6 ώρες
2η ενότητα: Η παρέα Αντίο, θάλασσα Τιτίνα, η κότα Πεπόνι, πεπόνι! Ένα χελιδόνι Τάσος, το σαλιγκάρι Ο κύριος με το καπέλο Όλοι στον κήπο Νυχτώνει Ρινόκερος και κόκορας Ιστορίες 28η Οκτωβρίου Το παπί	Ως έχει Ως έχει Ως έχει Ως έχει Ως έχει Ως έχει Ως έχει Ως έχει Τετράδιο εργασιών σελ.31: Άσκηση 2-δεν μπορεί να συμπληρωθεί η λέξη που λείπει. Η λέξη αυτή (Νόρα) μπορεί να συμπληρωθεί στις ασκήσεις 4 και 5. Ειδικά στην άσκηση 4 το πρώτο γράμμα του ονόματος Νόρα δεν προκύπτει γιατί το νούφαρο γράφεται με μικρό ν. Ως έχει Ως έχει Ανθολόγιο Α΄-Β΄ τάξης, Κ. Καλαπανίδας, «Η γιορτή του ΟΧΙ» (σελ.124). Προτείνεται να γίνουν οι εργασίες στο Τετράδιο Εργασιών. Αν ο χρόνος δεν επαρκεί, μπορεί να παραλειφθεί η διδασκαλία του κειμένου.	26-27 ώρες
3η ενότητα: Μια παράσταση στην πλατεία Θέατρο Σκιών Μύτη σαν σαλάμι	Τετράδιο εργασιών σελ.39 άσκ.3: γενικόλογη εκφώνηση χωρίς συγκεκριμένες οδηγίες για την κατασκευή αφίσας. Βιβλίο μαθητή: το μάθημα (σελ.48-49) να	16-18 ώρες

<p>Μήλα και καμήλα</p> <p>Γάτα και παπαγάλος</p> <p>Ένα λεμόνι με φτερά</p> <p>Χάσαμε τη γάτα</p> <p>Ένα ζιζάνιο στη ζύμη</p> <p><i>Στο ζαχαροπλαστείο του Γλυκόσαυρου</i></p>	<p>παραλειφθεί γιατί η παρομοίωση καθώς και το ποίημα του Α. Μόλλα θίγουν σωματικά χαρακτηριστικά. Το ίδιο και στο τετράδιο εργασιών σελ.41 άσκ.2.</p> <p>Ως έχει</p> <p>Σελ.45-άσκ.3-Τα κόκκινα γράμματα της ακροστοιχίδας συμπληρώνουν τη λέξη παγόνι, κάτι που δεν απαντά στη ερώτηση «Πού είναι ο παπαγάλος;»-άσκ.4- Η φράση «Το παγόνι» που καλούνται να γράψουν οι μαθητές δεν απαντά στη ερώτηση «Πού είναι ο παπαγάλος;».</p> <p>Η άσκηση στο βιβλίο μαθητή(σελ.55) να έπεται και όχι να προηγείται του κειμένου, ώστε ο μαθητής να βρει την απάντηση.</p> <p>Το ποίημα της σελ.57 στο βιβλίο μαθητή να παραλειφθεί καθώς παραπέμπει σε εμπορικό προϊόν («Λάχανα-χάχανα»). Διαφορετικά, να αναφερθεί η προέλευσή του. Το ίδιο και στο τετράδιο μαθητή σελ.49 άσκ.2.</p> <p>Η δεύτερη άσκηση (σελ.59 βιβλίο μαθητή) δεν έχει λογικό ειρμό σε σχέση με την πρώτη άσκηση.</p> <p>Η διδασκαλία του κειμένου και οι εργασίες στο Τετράδιο εργασιών σ. 52-55 μπορούν να παραλειφθούν. Τα αντίστοιχα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα ως προς την επισήμανση της αποστρόφου μπορούν να επιτευχθούν κατά τη διδασκαλία του μαθήματος <i>Μια Κυριακή του Μάρτη</i> στην Ενότητα 7.</p>	
<p>4η ενότητα: Το σύννεφο έφερε βροχή</p> <p>Μου χαρίζεις την ουρά σου;</p> <p>Με βάρκα και σωσίβιο</p> <p>Μόνος στο σκοτάδι</p> <p>Χωρίς φως</p> <p>Το παράξενο ταξίδι της Συννεφένιας</p> <p>Ψιχάλες</p> <p>Πουπουλένια σύννεφα</p> <p>Καλά Χριστούγεννα, καλή χρονιά</p>	<p>Ως έχει</p> <p>Ως έχει</p> <p>Ως έχει</p> <p>Ως έχει</p> <p>Ως έχει</p> <p>Ως έχει</p> <p>Ως έχει</p> <p>Ως έχει</p> <p>Ως έχει. Η υποενότητα συνδυάζεται επίκαιρες δραστηριότητες από τη Μελέτη Περιβάλλοντος (σελ.41).</p> <p>Οι εικόνες στη σελ.76 μπορούν να διδαχθούν διαθεματικά με τα Εικαστικά στην Ενότητα Δ-Ταξίδια στον φανταστικό κόσμο των</p>	<p>18-20 ώρες</p>

	δημιουργών (σελ.75-91).	
Β.Μ.: ΤΕΥΧΟΣ Β΄, Τ.Ε.: ΤΕΥΧΟΣ Β΄ ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Α΄, Β΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ		
<p>5η ενότητα: Σκανταλιές; Το καπέλο περπατάει! Ένας καινούριος μαθητής Όλοι στο οικόπεδο Μπλε όνειρα</p> <p>Με πινέλα και φαντασία</p> <p><i>Οι δυο φίλοι</i></p>	<p>Ως έχει Ως έχει Ως έχει Τετράδιο εργασιών,σελ.12 άσκ.1-δεν αναφέρονται ονόματα χρωμάτων ή κάποια βοήθεια για τη συμπλήρωση της άσκησης, αυτό γίνεται στην επόμενη άσκηση. Οι εικόνες στις σελ.15και 17 μπορούν να διδαχθούν διαθεματικά με τα Εικαστικά στην Ενότητα Δ-Ταξίδια στον φανταστικό κόσμο των δημιουργών (σελ.75-91). Ως έχει Δεδομένου ότι οι εργασίες 5, 6, 7 στο Τετράδιο Εργασιών σ. 18 ενδέχεται να παρουσιάσουν δυσκολία για το επίπεδο παραγωγής γραπτού λόγου των μαθητών/-ητριών, η διδασκαλία τους μπορεί να παραλειφθεί.</p>	12-14 ώρες
<p>6η ενότητα: Το χαμένο κλειδί Ο παπουτσωμένος χιονόδρακος Μην αγγίζετε! Έχει αγκάθια!</p> <p>Κοντά στο τζάκι Η ευχή <i>Ο θείος Παύλος</i></p> <p>Για τ' αγγελάκια του ουρανού</p>	<p>Ως έχει Τετρ. εργασιών, σελ.23 ασκ.4,5-η ονοματική φράση «χιονένιος πιγκουίνος» περιέχει δύσκολα φωνήματα (δίψηφο σύμφωνο και συνίζηση). Ως έχει Ως έχει Η άσκηση 1 στο Τετράδιο Εργασιών σ. 28 αναφέρεται σε προσωπικά δεδομένα (συμπλήρωση στο σπίτι). Ως έχει</p>	12-14 ώρες

<p>7η ενότητα: Καράβια Ένα γράμμα για την Ιωάννα</p> <p>Δώρα για την Ιωάννα</p> <p>Τι κρύβει το μπαούλο; Καράβια Παιχνίδια που ταξιδεύουν</p> <p>Το πετροκάραβο Η 25η Μαρτίου</p> <p>Ύμνος εις την Ελευθερία Θούριος</p> <p>Μια Κυριακή του Μάρτη</p>	<p>Η εργασία 3 στο Τετράδιο Εργασιών σ. 32 προτείνεται να παραλειφθεί, καθώς η συστηματική διάκριση των «πώς» και «πως» μπορεί να γίνει και στη Β΄ τάξη.</p> <p>Δεδομένου ότι η διδασκαλία του διαζευτικού «ή» ενδέχεται να προκαλέσει σύγχυση στους/στις μαθητές/-ήτριες της Β΄ τάξης, προτείνεται να παραλειφθεί η διδασκαλία του κειμένου και οι αντίστοιχες εργασίες στο Τετράδιο εργασιών, σ. 34. Ο διαζευκτικός σύνδεσμος «ή» μπορεί να διδαχθεί στη Β΄ τάξη.</p> <p>Ως έχει Ως έχει</p> <p>Προτείνεται η αξιοποίηση του κειμένου στο πλαίσιο σχεδίων εργασίας. Η διδασκαλία του και οι αντίστοιχες εργασίες στο Τετράδιο Εργασιών μπορούν να παραλειφθούν, καθώς τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα μπορούν να επιτευχθούν και στη Β΄ και Γ΄ τάξη.</p> <p>Ως έχει Ως έχει. Μπορεί να συνδυαστεί με τη Μελέτη Περιβάλλοντος («25^η Μαρτίου-διπλή γιορτή», σελ.112).</p> <p>Ως έχει</p> <p>Μπορεί να παραλειφθεί, καθώς η διδασκαλία του μπορεί να γίνει και στη Δ΄ τάξη (Τεύχος γ΄, Ενότητα 12.)</p> <p>Τετρ. εργασιών, σελ.41, άσκ.4-η παραγωγή γραπτού λόγου θα μπορούσε να συνοδεύεται από καθοδηγητικές ερωτήσεις ή λέξεις-κλειδιά.</p>	<p>18-20 ώρες</p>
--	---	-------------------

<p>8η ενότητα: Άνοιξη Η μετακόμιση Η Αγγελική</p> <p>Παίζουμε παντομίμα; Βόλτα στο βουνό</p> <p>Το κοτσύφι Το ημερολόγιο της Μαρίνας Γεια σου, κότσυφα</p> <p>Πασχαλινό Πασχαλινά κουλούρια</p>	<p>Ως έχει Αν ο χρόνος δεν επαρκεί, το κείμενο και οι αντίστοιχες εργασίες στο Τετράδιο Εργασιών μπορούν να παραλειφθούν. Τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα δύνανται να ενταχθούν στη διδασκαλία της Β', Γ' και Δ' τάξης.</p> <p>Ως έχει Τετρ. εργασιών, σελ.51 –Το δεύτερο μέρος της άσκησης θα μπορούσε να περιέχει καθοδηγητικές λέξεις-φράσεις για την συμπλήρωσή της.</p> <p>Ως έχει Ως έχει Σε περίπτωση έλλειψης χρόνου, το κείμενο και οι αντίστοιχες εργασίες στο Τετράδιο Εργασιών (σ. 55-59) μπορούν να παραλειφθούν, καθώς η θεματική επαναλαμβάνεται.</p> <p>Ως έχει Ως έχει Οι υποενότητες για το Πάσχα συνδυάζονται με τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στη μελέτη Περιβάλλοντος γι' αυτή τη γιορτή (σελ.121).</p>	<p>24-26 ώρες</p>
<p>9η ενότητα: Ο κόσμος των βιβλίων Στη βιβλιοθήκη Να σας διαβάσω;</p> <p>Το Αλφαβητάρι με τον Ήλιο Θα γράψουμε το δικό μας βιβλίο</p> <p>Έκθεση βιβλίου</p> <p>Αντίο, όνειρά μου</p>	<p>Ως έχει Τετρ. εργασιών, σελ.64 άσκ.5-Θα χρησίμευαν οδηγίες ετοιμασίας του βιβλίου για τα ζώα.</p> <p>Ως έχει Τετρ. εργασιών, σελ.66 άσκ.1-Θα χρησίμευαν καθοδηγητικές ερωτήσεις-φράσεις για την καταγραφή της περιπέτειας. Τετρ. εργασιών, σελ.70 άσκ.1-Θα χρησίμευαν καθοδηγητικές ερωτήσεις-φράσεις για την καταγραφή ενός ονείρου.</p> <p>Ως έχει</p>	<p>20-22 ώρες</p>

<p>10η ενότητα: Το κοχύλι Καλοκαιρινή εκδρομή Ίχνη στην άμμο <i>Η χελώνα Καρέττα Καρέττα</i></p> <p><i>Αρχαίοι μύθοι</i></p> <p>Η σπηλιά Η μπουρού Τα τζιτζίκια</p> <p><i>Κοχύλι</i></p>	<p>Ως έχει Ως έχει</p> <p>Η διδασκαλία του κειμένου και των αντίστοιχων εργασιών στο Τετράδιο Εργασιών (σ.76-77) δύνανται να παραλειφθούν. Έχει προηγηθεί διδασκαλία της παρατακτικής σύνδεσης όμοιων όρων μέσα στην πρόταση. Μπορεί να αξιοποιηθεί, ωστόσο, στο πλαίσιο σχεδίων εργασίας.</p> <p>Αν ο χρόνος δεν επαρκεί, το κείμενο και οι αντίστοιχες εργασίες στο Τετράδιο Εργασιών (σ. 78) μπορούν να παραλειφθούν. Το κείμενο μπορεί να αξιοποιηθεί στο πλαίσιο σχεδίων εργασίας.</p> <p>Ως έχει Ως έχει</p> <p>Μπορεί να αξιοποιηθεί στο πλαίσιο σχεδίων εργασίας.</p> <p>Μπορεί να αξιοποιηθεί στο πλαίσιο σχεδίων εργασίας, σε συνδυασμό και με το μάθημα της Μελέτης Περιβάλλοντος.</p>	<p>8-10 ώρες</p>
---	---	------------------

ΜΑΘΗΜΑ/ΤΑΞΗ: ΓΛΩΣΣΑ Β΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ**ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ:**

1. ΓΛΩΣΣΑ Β΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ: Ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας, Βιβλίο Μαθητή, τεύχος α΄, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2013.
2. ΓΛΩΣΣΑ Β΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ: Ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας, Βιβλίο Μαθητή, τεύχος β΄, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2013.
3. ΓΛΩΣΣΑ Β΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ: Ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας, Βιβλίο Μαθητή, τεύχος γ΄, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2013.
4. ΓΛΩΣΣΑ Β΄ Δημοτικού: Ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας, Τετράδιο Εργασιών Μαθητή, τεύχος α΄, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2013.
5. ΓΛΩΣΣΑ Β΄ Δημοτικού: Ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας, Τετράδιο Εργασιών Μαθητή, τεύχος β΄, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2013.
6. Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων, Α΄ & Β΄ Δημοτικού: Το δελφίνι, ΟΕΔΒ, έκδ. Στ΄, Αθήνα, 2011.
7. Εικονογραφημένο Λεξικό Α΄, Β΄, Γ΄ Δημοτικού: Το Πρώτο μου Λεξικό, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2009.

**ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΥΛΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΩΡΩΝ
ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΓΛΩΣΣΑΣ Β΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ**

Διδακτέα ύλη	Προτάσεις για διαχείριση της διδακτέας ύλης	Ενδεικτικός χρονικός προγραμματισμός
<u>ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ (Β.Μ.): ΤΕΥΧΟΣ Α΄, ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (Τ.Ε.): ΤΕΥΧΟΣ Α΄</u> <u>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Α΄, Β΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ</u>		
<p>1^η Ενότητα Στο δρόμο για το σχολείο (σελ. 11) Υποενότητες (υπ.) 1. (σελ. 12) 2. (σελ. 13) 3. (σελ. 13) 4. (σελ. 15) 5. (σελ. 16) 6. (σελ. 18) 7. (σελ. 19) 8. (σελ. 20)</p>	<p>Β.Μ.: Προτείνεται να διδαχθούν όλες οι υπ. (υποενότητες), εκτός από τις εξής -4 (σελ. 15). Δραστηριότητα αντιγραφής και εικαστικής αποτύπωσης εικόνων του ποιήματος. Ως θεματολογία έχει διδαχθεί στη Μ.Π. της Α΄ τάξης (Οι εποχές και τα φυτά). -8 (σελ. 20). Εμπεδωτική υπ. αντιγραφής και ορθογραφίας. Ως θεματολογία διδάσκεται στη Μ.Π. της Β΄ τάξης (Μέσα μεταφοράς). Οι υπ. 1, 2, 3 μπορούν να διδαχθούν υπό μορφή παιχνιδιού ατομικά ή ομαδοσυνεργατικά. Οι υπ. 5, 6 που αφορούν κυρίως κατανόηση γραπτού λόγου απαιτούν διάλογο και ερωταποκρίσεις. Στην υπ. 7 οι μαθητές/τριες μπορούν να συνεργαστούν ανά δυάδες. Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,4. Κατ'επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Προτείνεται να αξιοποιηθεί το κείμενο: «Η πρώτη μέρα στο σχολείο»</p>	<p>Περίπου 6-8 διδακτικές ώρες.</p>

<p>2η Ενότητα Με το «σεις» και με το «σας» (σελ. 21) Υποενότητες 1. (σελ. 22) 2. (σελ. 23) 3. (σελ. 24) 4. (σελ. 24) 5. (σελ. 25) 6. (σελ. 25) 7. (σελ. 26) 8. (σελ. 26)</p>	<p>Β.Μ.: Προτείνεται να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός των εξής: -4 (σελ. 24). Υπ. συλλαβισμού που έχει καλυφθεί στην Α΄ τάξη και καλύπτεται και από επόμενες ενότητες (5,6,12). -6 (σελ. 25). Εμπεδωτική υπ. συλλαβισμού. Οι υπ. 1, 2, 3 δίνουν τη δυνατότητα παραγωγής προφορικού λόγου μέσα από ερωταποκρίσεις. Στις υπ. 5, 7, 8 οι μαθητές/τριες μπορούν να εργαστούν ομαδοσυνεργατικά. Υποενότητα 8-«Η σκάλα με τους τόνους» ασαφές μαθησιακό αποτέλεσμα Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,4,6,7. Κατ'επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. Να μην αξιοποιηθεί η άσκ. 5 (σελ. 13). Είναι απλή άσκηση αντιγραφής – ορθογραφίας. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Προτείνεται να αξιοποιηθεί προαιρετικά το ποίημα: «Ο παπαγάλος» υπό μορφή παιγνιώδους δραστηριότητας.</p>	<p>Περίπου 6-8 διδακτικές ώρες.</p>
--	--	-------------------------------------

<p>3η Ενότητα Στον κόσμο των κόμικς (σελ. 27)</p> <p>Υποενότητες</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. (σελ. 28) 2. (σελ. 29) 3. (σελ. 29) 4. (σελ. 30) 5. (σελ. 31) 6. (σελ. 32) 7. (σελ. 33) 8. (σελ. 33) 9. (σελ. 34) 	<p>Β.Μ.: Προτείνεται να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός των εξής: -4 (σελ. 30). Αφορά τον ρόλο της εικόνας και εν μέρει διαφοροποιείται από τη λοιπή ενότητα. -9 (σελ. 34). Προαιρετική δραστηριότητα. Εντάσσεται στη διδακτέα ύλη της Γ΄ τάξης. Στις υπ. 1, 2 δύναται να αξιοποιηθεί ο καταιγισμός ιδεών. Στην υπ. 3 να δοθεί βαρύτητα σε στρατηγικές αναδιήγησης κειμένου. Οι υπ. 5, 6, 7 διατίθενται για ομαδοσυνεργατικές δράσεις. Στην υπ. 8 μπορεί ν' αξιοποιηθεί το παιχνίδι ρόλων. Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,4,5. Κατ'επιλογήν εμπειρωτικές ασκήσεις. Να αξιοποιηθεί προαιρετικά η άσκ. 6 (σελ. 17), επειδή είναι εμπειρωτική της προαιρετικής υπ. 9. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Προτείνεται να αξιοποιηθεί το ποίημα: «Όταν κάνουνε πόλεμο». Το κείμενο "Ψέμα πρωταπριλιάτικο" μπορεί να αξιοποιηθεί την πρωταπριλιά.</p>	<p>Περίπου 5-7 διδακτικές ώρες.</p>
<p>4η Ενότητα Ετοιμασίες για το ταξίδι (σελ. 35)</p> <p>Υποενότητες</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. (σελ. 36) 2. (σελ. 36) 3. (σελ. 37) 4. (σελ. 38) 5. (σελ. 38) 6. (σελ. 40) 	<p>Β.Μ.: Προτείνεται να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός της: -3 (σελ. 37). Αποτελεί απλή δραστηριότητα ανάγνωσης και επεξεργασίας. Όλες οι υπ. μπορούν ν' αξιοποιηθούν για ομαδοσυνεργατική διδασκαλία. Στην υπ. 5 οι μαθητές/τριες στο πλαίσιο ενός σχεδίου εργασίας μπορούν να κάνουν λίστες με βάση τις πραγματικές τους ανάγκες και να τις παρουσιάσουν στην τάξη. Η υποενότητα 6 πιθανό να δυσκολέψει μαθητές με προβλήματα άρθρωσης. Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,4. Κατ'επιλογήν εμπειρωτικές ασκήσεις. Οι ακόλουθες ασκήσεις μπορούν να παραλειφθούν: -Άσκ. 5 (σελ. 23). Χιουμοριστικό κείμενο.</p>	<p>Περίπου 6-8 διδακτικές ώρες.</p>

		<p>-Άσκ.5 (σελ.23).Το κείμενο θίγει πρόβλημα άρθρωσης και πιθανή μαθησιακή δυσκολία μαθητών</p> <p>-Άσκ. 6 (σελ. 24). Άσκηση ορθογραφίας.</p> <p>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Προτείνεται να αξιοποιηθεί το κείμενο: «Ξ όπως ο ξιφίας»</p>	
	<p>5η Ενότητα Πάμε για ψώνια; (σελ. 41)</p> <p>Υποενότητες</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. (σελ. 42) 2. (σελ. 43) 3. (σελ. 44) 4. (σελ. 45) 5. (σελ. 46) 6. (σελ. 48) 7. (σελ. 49) 8. (σελ. 50) 	<p>Β.Μ.: Προτείνεται να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός της:</p> <p>-5 (σελ. 46). Είναι υπ. καλλιέργειας δεξιοτήτων προφορικού λόγου και φαντασίας που προσφέρεται σε πολλές άλλες ενότητες.</p> <p>Οι υπ. 1, 4 προσφέρονται για παιχνίδι ρόλων και οι υπ. 2, 3 για ομαδοσυνεργατικές βιωματικές δράσεις. Στις υπ. 6, 7, 8 οι μαθητές/τριες μπορούν να συνεργαστούν σε δυάδες.</p> <p>Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,4,5,6. Κατ'επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις.</p> <p>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Μπορεί να αξιοποιηθεί προαιρετικά το κείμενο «Μια φορά ήταν η Κολοτούμπα» στη Μ. Π. στην τελευταία ενότητα που αφορά τη διατροφή μας.</p>	<p>Περίπου 7-9 διδακτικές ώρες.</p>

<p>6η Ενότητα Είμαστε έτοιμοι; (σελ. 51) Υποενότητες 1. (σελ. 52) 2. (σελ. 53) 3. (σελ. 55) 4. (σελ. 56) 5. (σελ. 57)</p>	<p>Β.Μ.: Προτείνεται να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός της: -5 (σελ. 57). Προαιρετική δραστηριότητα. Εντάσσεται στη διδακτέα ύλη της Γ΄ τάξης. Στην υπ. 1 μπορεί να γίνει χρήση του διαδικτύου ως πηγής άντλησης πληροφοριών (με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού) και στην υπ. 2 ν' αξιοποιηθεί ο καταϊγισμός ιδεών. Η υπ. 3 απαιτεί στρατηγικές αναδιήγησης του κειμένου. Στην υπ. 4 μπορεί να αξιοποιηθεί η συνεργασία σε δυάδες. Τ.Ε.: Ασκ. 2,3,4. Κατ'επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. Οι ακόλουθες ασκήσεις μπορεί να παραλειφθούν: -Άσκ. 1 (σελ.31). Αφορά επανάληψη στην αλφαβήτιση, με την οποία τα παιδιά έχουν ασχοληθεί στην ενότητα 4 -Άσκηση 5 (σελ. 33). Αφορά άσκηση πάνω στη διδακτέα ύλη της Γ΄ τάξης. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Μπορεί να αξιοποιηθεί προαιρετικά το κείμενο «Το τρομαγμένο χελιδονάκι» στη Μ. Π. της Β΄ Δημοτικού στην ενότητα 6 που αφορά τα ζώα.</p>	<p>Περίπου 6-8 διδακτικές ώρες.</p>
--	---	-------------------------------------

<p>7η Ενότητα Πώς λέμε ΟΧΙ; (σελ. 59) Υποενότητες 1. (σελ. 60) 2. (σελ. 62) 3. (σελ. 62) 4. (σελ. 63) 5. (σελ. 64) 6. (σελ. 65) 7. (σελ. 66) 8. (σελ. 67)</p>	<p>Β.Μ.: Προτείνεται να διδαχθούν κατ' επιλογήν οι υπ.: -2 (σελ. 62) -3 (σελ. 62) -4 (σελ. 63) Οι ανωτέρω υπ. αποτελούν εμπέδωση της ύλης της Α' Δημοτικού. Η υπ. 1 προσφέρεται για ομαδικά σχέδια εργασίας σχετικά με το έπος του '40 και παρουσίαση στην τάξη ή σε άλλο χώρο του σχολείου. Οι υπ. 5, 6, 7 περιλαμβάνουν δραστηριότητες εξάσκησης σε γραμματικά φαινόμενα. Στην υπ. 8 οι μαθητές/τριες μπορούν να εργαστούν συλλογικά ως ομάδα και αξιοποιώντας τον καταϊγισμό ιδεών να συνθέσουν ένα παραμύθι και να το εικονογραφήσουν. Τ.Ε.: Ασκ. 3,5,6,7,8,9,10,11. Κατ' επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. Μπορούν να παραλειφθούν οι ακόλουθες ασκήσεις: -Ασκ. 1,2,4 (σελ. 35,36). Αφορούν τις κατ' επιλογήν υπ. 2,3,4. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Προτείνεται να αξιοποιηθεί το επετειακό κείμενο «Ασπρογάλανο πανί». Να αξιοποιηθεί προαιρετικά το λαϊκό παραμύθι «Η σφυρίχτρα».</p>	<p>Περίπου 7-9 διδακτικές ώρες.</p>
--	--	-------------------------------------

<p>8η Ενότητα Το ταξίδι στη Χωχαρούπα (σελ. 69)</p> <p>Υποενότητες</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. (σελ. 70) 2. (σελ. 72) 3. (σελ. 72) 4. (σελ. 73) 5. (σελ. 74) 6. (σελ. 76) 7. (σελ. 77) 	<p>Β.Μ.: Προτείνεται να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός της: -6 (σελ. 76). Αφορά δραστηριότητα κατανόησης κειμένου και προβολής αξιών που έχουν συζητηθεί στην ενότητα 3. Μπορεί να αξιοποιηθεί απλώς ως προς την κατανόηση του τόπου προορισμού του ταξιδιού.</p> <p>Οι υπ. 1, 5 προσφέρονται για παιχνίδια ρόλων. Οι υπ. 2, 3, 4 περιλαμβάνουν δραστηριότητες εξάσκησης σε γραμματικά φαινόμενα. Στις υπ. 7, 8 οι μαθητές εργαζόμενοι σε ομάδες, ορμώμενοι από τα ποιήματα του βιβλίου, μπορούν με παιγνιώδη τρόπο να δημιουργήσουν τα δικά τους ποιήματα.</p> <p>Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10. Κατ' επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις.</p> <p>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Προτείνεται να αξιοποιηθούν προαιρετικά τόσο το ποίημα «Η Αρετούσα» όσο και τα «Αινίγματα, παροιμίες και γλωσσοδέτες». Η θεματολογία τους εμπίπτει στη διδακτέα ύλη και της επόμενης τάξης.</p>	<p>Περίπου 9-11 διδακτικές ώρες.</p>
<p>Β.Μ.: ΤΕΥΧΟΣ Β', Τ.Ε.: ΤΕΥΧΟΣ Α', Β' ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Α', Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ</p>		
<p>9η Ενότητα «Που λες, είδα...» (σελ. 7)</p> <p>Υποενότητες</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. (σελ. 7) 2. (σελ. 8) 3. (σελ. 9) 4. (σελ. 9) 5. (σελ. 10) 6. (σελ. 10) 7. (σελ. 11) 8. (σελ. 12) 9. (σελ. 14) 	<p>Β.Μ.: Προτείνεται να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός των εξής: -6 (σελ. 10). Είναι εμπεδωτική της υπ. 5. -7 (σελ.11). Εντάσσεται στη διδακτέα ύλη της Γ' τάξης.</p> <p>Στις υπ. 1, 2 μπορεί να αξιοποιηθεί ο καταϊγισμός ιδεών και οι ερωταποκρίσεις. Οι υπ. 3, 4, 5, 9 αξιοποιούνται ως δραστηριότητες εξάσκησης σε γραμματικά φαινόμενα. Στην υπ. 3 μπορεί να αξιοποιηθεί το παιχνίδι "Μάντεψε τι είναι". Η υπ. 8 προσφέρεται για ομαδοσυνεργατικές εργασίες.</p> <p>Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,4,5,6,7,8,9. Κατ'επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις.</p> <p>-Άσκ. 10 (σελ. 57). Προαιρετική.</p> <p>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Προτείνεται να αξιοποιηθεί το ποίημα: «Το</p>	<p>Περίπου 8-10 διδακτικές ώρες.</p>

	φεγγαράκι».		
<p>10η Ενότητα ΠΡΟΣΟΧΗ! Τι λέει εκεί; (σελ. 15) Υποενότητες</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. (σελ. 17) 2. (σελ. 18) 3. (σελ. 19) 4. (σελ. 20) 5. (σελ. 21). 6. (σελ. 22) 7. (σελ. 22) 8. (σελ. 23) 	<p>Β.Μ.: Προτείνεται να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός των εξής: -6 (σελ. 22). Εμπεδωτική δραστηριότητα -7 (σελ. 22). Άσκηση ορθογραφίας. Στις υπ. 1, 2, 4 μπορεί ν' αξιοποιηθεί ο καταγιγισμός ιδεών και οι ερωταποκρίσεις. Η υπ. 4 προσφέρεται και για ομαδοσυνεργατικές εργασίες. Οι υπ. 3, 5, 8 περιλαμβάνουν δραστηριότητες εξάσκησης σε γραμματικά φαινόμενα. Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,5,6,7,8. Κατ' επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. Η άσκ. 4 (σελ. 61) μπορεί να παραλειφθεί, καθώς ενδέχεται να παρουσιάσει δυσκολίες για τους/τις μαθητές/-ήτριες και το περιεχόμενό της εντάσσεται στη Γ' τάξη. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Προτείνεται να αξιοποιηθεί προαιρετικά το κείμενο «Ο Σαλίγκαρος βγαίνει αμαξάδα».</p>	Περίπου 8-10 διδακτικές ώρες	
<p>11η Ενότητα Τι βιβλίο είναι αυτό; (σελ. 25) Υποενότητες</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. (σελ. 26) 2. (σελ. 26) 3. (σελ. 27) 4. (σελ. 28) 5. (σελ. 28) 6. (σελ. 30) 7. (σελ. 30) 8. (σελ. 32) 9. (σελ. 33) 10. (σελ. 34) 11. (σελ. 35) 12. (σελ. 36) 13. (σελ. 37) 	<p>Β.Μ.: Προτείνεται να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός της: -3 (σελ.27). Στην υπ. 1 μπορεί ν' αξιοποιηθούν οι ερωταποκρίσεις. Στις υπ. 2, 4, 5, 6, 10 οι μαθητές/τριες εξασκούνται (ατομικά ή σε дуάδες) στην αναζήτηση λέξεων στο λεξικό. Η υπ. 7 αποτελεί ατομική δραστηριότητα. Οι υπ. 8, 9, 13 περιλαμβάνουν δραστηριότητες εξάσκησης σε γραμματικά φαινόμενα. Οι υπ. 11 και 12 ενδείκνυται να αξιοποιηθούν για την κλίση των ουσιαστικών σε -ος στην υπ. 13 και για τον εμπλουτισμό του λεξιλογίου των παιδιών, προαιρετικά δε για ορθογραφία, αντιγραφή. Τ.Ε. Υποενότητα 11, άσκ.,4 σελ.66- Ασαφής διδακτικός στόχος της άσκησης. Τ.Ε.: Ασκ. 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14. Κατ' επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. Αναλόγως της διαθεσιμότητας διδακτικού χρόνου, μπορεί να αξιοποιηθούν</p>	Περίπου 10-12 διδακτικές ώρες.	

	<p>λιγότερες (περίπου οι μισές) ασκήσεις.</p> <p>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Προτείνεται να αξιοποιηθεί το κείμενο: «Ο μικρός κάστορας και η ηχώ».</p>		
--	--	--	--

<p>12η Ενότητα Ποπό! Κόσμος που περνά (σελ. 39) Υποενότητες 1. (σελ. 39) 2. (σελ. 40) 3. (σελ. 42) 4. (σελ. 44) 5. (σελ. 44) 6. (σελ. 45) 7. (σελ. 46) 8. (σελ. 46)</p>	<p>Β.Μ.: Προτείνεται να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός της: -4 (σελ. 44). Εντάσσεται στη διδακτέα ύλη της Γ΄ τάξης. Η υπ. 1 προσφέρεται για ομαδικές εργασίες γύρω από τα χριστουγεννιάτικα έθιμα. Στην υπ. 2 οι μαθητές/τριες ασκούνται στη γραπτή περιγραφή ατομικά ή σε дуάδες. Οι υπ. 3, 6 προσφέρονται για εποικοδομητικό διάλογο γύρω από τη θεματική της ενότητας. Η υπ. 3 προτείνεται να μην αξιοποιηθεί ως προς τη διαδικασία ανάλυσης προτάσεων στα βασικά τους μέρη. Οι υπ. 5, 7, 8 περιλαμβάνουν δραστηριότητες εξάσκησης σε γραμματικά φαινόμενα. Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,5,7,8,9,10,11. Κατ' επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. Σε περίπτωση που ο χρόνος δεν επαρκεί, η άσκ. 6 (σελ. 76) μπορεί να παραλειφθεί, καθώς είναι εμπεδωτική της υπ. 4. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Προτείνεται να αξιοποιηθεί το ποίημα «Χριστουγεννιάτικο δέντρο». Οι μαθητές εργαζόμενοι σε ομάδες μπορούν να συνθέσουν δικά τους σχετικά ποιήματα, να ζωγραφίσουν χριστουγεννιάτικα δέντρα, να φτιάξουν χριστουγεννιάτικες κάρτες, να τραγουδήσουν χριστουγεννιάτικα τραγούδια, κ.ά. Μπορούν να αξιοποιηθούν προαιρετικά τόσο το ποίημα «Ο Χιονάνθρωπος», όσο και το κείμενο «Ο Αϊ-Βασίλης θα βρει το δρόμο του».</p>	<p>Περίπου 7-9 διδακτικές ώρες.</p>
---	--	-------------------------------------

<p>13η Ενότητα Μες στο μουσείο (σελ. 47) Υποενότητες 1. (σελ. 48) 2. (σελ. 49) 3. (σελ. 50) 4. (σελ. 51) 5. (σελ. 51) 6. (σελ. 51) 7. (σελ. 52) 8. (σελ. 53) 9. (σελ. 55)</p>	<p>Β.Μ.: Προτείνεται να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός των εξής: -5 (σελ. 51). Αφορά περιγραφές ήχων και είναι σχετικά δύσκολη. -6 (σελ. 51). Μπορεί να αξιοποιηθεί κατ'επιλογήν οποτεδήποτε υπάρξει χρόνος ή στο τέλος της σχολικής χρονιάς. Η υπ. 1 προσφέρεται για καταγισμό ιδεών, ερωταποκρίσεις, επίσκεψη σε τοπικό μουσείο και διερευνητική εργασία των μαθητών. Στην υπ. 2, αρκεί να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές/-ήτριες τα μορφολογικά χαρακτηριστικά της λεζάντας, κυρίως εργαζόμενοι/ες ομαδοσυνεργατικά στην άσκ. 4 του Τ.Ε. Στις υπ. 3, 4, 7, 8, 9 οι μαθητές/τριες μπορούν να εργαστούν ατομικά ή σε δυάδες. Υποενότητα 8, σελ.53-λογίζει ως άκλιτα ορισμένα χρώματα τα οποία είναι και κλιτά (θαλασσί, καφέ). Μπορεί να συνδυαστεί με τα Εικαστικά και το μάθημα «Η γέφυρα του ουράνιου τόξου» (σελ.18-20). Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,4,5,6,9,10,11. Κατ'επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. Προτείνεται να δοθεί έμφαση στις ασκ. 4, 6. Οι ασκ. 7, 8 μπορούν να παραλειφθούν, αν ο χρόνος δεν επαρκεί, καθώς είναι εμπεδωτικές των υπ. 5 και 6. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Προτείνεται να αξιοποιηθεί το κείμενο «Τα ελληνάκια». Μελέτη Περιβάλλοντος, «Στο λαογραφικό μουσείο» (σελ.126-129).</p>	<p>Περίπου 8-10 διδακτικές ώρες.</p>
--	---	--------------------------------------

<p>14η Ενότητα Με προσκαλούν και προσκαλώ (σελ. 57) Υποενότητες 1. (σελ. 58) 2. (σελ. 59) 3. (σελ. 60) 4. (σελ. 60) 5. (σελ. 61) 6. (σελ. 61) 7. (σελ. 62) 8. (σελ. 63) 9. (σελ. 64) 10. (σελ. 65)</p>	<p>Β.Μ.: Προτείνεται να διδαχθούν κατ' επιλογήν οι υπ.: -3 (σελ. 60) -5 (σελ. 61) Οι ανωτέρω υπ. αποτελούν παιγνιώδεις δραστηριότητες. -8 (σελ. 63). Εμπεδωτική δραστηριότητα. Οι υπ. 1, 2 προσφέρονται για καλλιέργεια προφορικού λόγου με ερωταποκρίσεις. Οι υπ. 4, 6, 7, 9, 10 μπορούν να αξιοποιηθούν ατομικά ή συλλογικά. Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,4,5,6,9,10. Κατ' επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. Σε περίπτωση που ο χρόνος δεν επαρκεί, προτείνεται να διδαχθούν επιλεκτικά αυτές που κρίνονται σημαντικότερες από τον/την εκπαιδευτικό για την τάξη των μαθητών/-ητριών του/της. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Προτείνεται να αξιοποιηθεί το κείμενο: «Το ρολόι της Μάρως».</p>	<p>Περίπου 8-10 διδακτικές ώρες.</p>	
<p>15η Ενότητα Αλληλογραφώ (σελ. 67) Υποενότητες 1. (σελ. 68) 2. (σελ. 69) 3. (σελ. 70) 4. (σελ. 70) 5. (σελ. 71) 6. (σελ. 72) 7. (σελ. 73) 8. (σελ. 74)</p>	<p>Β.Μ.: Προτείνεται να διδαχθούν κατ' επιλογήν οι εξής υπ.: -2 (σελ. 69). -4 (σελ. 70) -5 (σελ. 71) Οι ανωτέρω υπ. μπορούν να αντικατασταθούν από μια οποιαδήποτε άλλη αυθεντική μορφή επικοινωνίας. Προτείνεται να αξιοποιηθεί το διαδίκτυο. -6 (σελ. 72). Έχει καλυφθεί στην ενότητα 2, του 1^{ου} τεύχους. Η υπ. 1, προσφέρεται για καλλιέργεια προφορικού λόγου με ερωταποκρίσεις. Οι υπ. 3, 7, 8 μπορούν να αξιοποιηθούν ατομικά ή συλλογικά. Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,4,5,6. Κατ' επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Προτείνεται να αξιοποιηθεί το ποίημα «Ο υπολογιστής μου»</p>	<p>Περίπου 6-8 διδακτικές ώρες.</p>	

<p>16η Ενότητα Νιώθω (σελ. 75) Υποενότητες 1. (σελ. 76) 2. (σελ. 77) 3. (σελ. 77) 4. (σελ. 77) 5. (σελ. 78) 6. (σελ. 79) 7. (σελ. 80) 8. (σελ. 81) 9. (σελ. 82)</p>	<p>Β.Μ.: Προτείνεται να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός της: -2 (σελ. 77). Απλή άσκηση αντιγραφής - ορθογραφίας. Στις υπ. 1, 3, 4 οι μαθητές/τριες μπορούν να εργαστούν ομαδοσυνεργατικά. Οι υπ. 5, 6, 9 μπορούν να αξιοποιηθούν κατ' επιλογήν ως δραστηριότητες επεξεργασίας συναισθημάτων. Στην υπ. 7 δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να εργαστούν συλλογικά και να αντλήσουν πληροφορίες για το έθιμο της Αποκριάς. Οι υπ. 8, 9 περιλαμβάνουν δραστηριότητες εξάσκησης σε γραμματικά φαινόμενα. Τ.Ε: Ασκ. 1,2,3,4,5,7. Κατ' επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. Σε περίπτωση που ο χρόνος δεν επαρκεί, η άσκ. 6 μπορεί να παραλειφθεί, καθώς η διδασκαλία της περιλαμβάνεται και στη Γ' Τάξη. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Προτείνεται να αξιοποιηθεί το κείμενο «Θα σ' αγαπώ ό,τι κι αν γίνει». Το κείμενο «Η Αλφαβήτα δίχως ρο» δύναται να αξιοποιηθεί προαιρετικά.</p>	<p>Περίπου 6-8 διδακτικές ώρες.</p>
<p>Β.Μ.: ΤΕΥΧΟΣ Γ', Τ.Ε.: ΤΕΥΧΟΣ Β' ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Α', Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ</p>		

<p>17η Ενότητα Εφημερίδες! Εφημερίδες! (σελ. 7) Υποενότητες 1. (σελ. 8) 2. (σελ. 8) 3. (σελ. 11) 4. (σελ. 12) 5. (σελ. 13) 6. (σελ. 14) 7. (σελ. 15)</p>	<p>Β.Μ.: Προτείνεται να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός της: -3 (σελ. 3). Μπορεί να αξιοποιηθεί στην ενότητα 8 της Μ. Π. της Β΄ Δημοτικού. Οι υπ. 1, 2 προτείνεται να υλοποιηθούν με αυθεντικά αποκόμματα εφημερίδων. Η υπ. 2 προσφέρεται για παιχνίδι ρόλων, ερωταποκρίσεις και συνεργασία σε ομάδες. Η υπ. 4 απαιτεί συνεργασία σε ομάδες. Ενδείκνυται η χρήση αυθεντικού υλικού. Η υπ. 6 προτείνεται να αξιοποιηθεί με ιδιαίτερη έμφαση στην εξάσκηση των μαθητών στην κλίση ουδέτερων ουσιαστικών. Στην υπ. 7 προτείνεται να δοθεί έμφαση στον σχηματισμό τροπικών επιρρημάτων. Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,4,5,7: Κατ'επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. Ασκ. 8,9: Μπορούν να αξιοποιηθούν, αν ο χρόνος επαρκεί. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Προτείνεται να αξιοποιηθεί το λαϊκό «Χελιδόνισμα». Μελέτη Περιβάλλοντος, «Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης» (σ.120-121).</p>	<p>Περίπου 7-9 διδακτικές ώρες.</p>
---	---	-------------------------------------

<p>18η Ενότητα Ένα βιβλίο που σε ταξιδεύει (σελ. 17) Υποενότητες 1. (σελ. 18) 2. (σελ. 19) 3. (σελ. 20) 4. (σελ. 21) 5. (σελ. 22) 6. (σελ. 22) 7. (σελ. 24) 8. (σελ. 26)</p>	<p>Β.Μ.: Προτείνεται να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός των εξής: -5 (σελ. 22). Έχει καλυφθεί στην ενότητα 9 του Β΄ τεύχους. -7 (σελ. 24-25). Το περιεχόμενό της μπορεί να δυσκολέψει τους/τις μαθητές/-ήτριες. Αν χρόνος επαρκεί μπορεί να αξιοποιηθεί χωρίς να πραγματοποιηθεί σε βάθος επεξεργασία του περιεχομένου και της δομής του κειμένου ενός τουριστικού οδηγού. Οι υπ. 1, 4 προσφέρονται για παιχνίδια ρόλων και ερωταποκρίσεις. Η υπ. 2 μπορεί να αξιοποιηθεί για εικαστικές δημιουργίες. Οι υπ. 6, 8 προτείνεται να υλοποιηθούν με αυθεντικό υλικό σε ομάδες. Τ.Ε: Ασκ. 1,3,4,5,6. Κατ'επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. Η άσκ. 2 μπορεί να παραλειφθεί, αν ο χρόνος δεν επαρκεί, καθώς είναι εμπεδωτική της υπ. 5. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Προτείνεται να αξιοποιηθεί το επετειακό κείμενο «Ο αγωνιστής με την πένα», με αφορμή την εθνική μας εορτή.</p>	<p>Περίπου 7-9 διδακτικές ώρες.</p>
--	---	-------------------------------------

<p>19η Ενότητα Τα μάθατε τα νέα; (σελ. 27) Υποενότητες 1. (σελ. 29) 2. (σελ. 30) 3. (σελ. 31) 4. (σελ. 32) 5. (σελ. 33) 6. (σελ. 34)</p>	<p>Β.Μ.: Προτείνεται να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός των εξής: -4 (σελ. 32) -6 (σελ. 34) Οι ανωτέρω υπ. διδάσκονται και στη Γ' τάξη. Η υπ. 1 προσφέρεται για συζήτηση, εργασία σε ομάδες σχετικά με την τυπογραφία, επίσκεψη στα γραφεία μιας εφημερίδας, πλοήγηση στο διαδίκτυο σε ειδησεογραφικούς ιστοχώρους, κ.ά. Η υπ. 2 μπορεί ν' αξιοποιηθεί για συζήτηση γύρω από την προστασία του περιβάλλοντος. Η υπ. 3 δίνει τη δυνατότητα συζήτησης γύρω από τη χρησιμότητα των ασκήσεων ετοιμότητας και προσφέρεται για επεξεργασία, παρουσίαση και ανάρτηση ατομικών ή ομαδικών ρεπορτάζ των μαθητών σε χώρο ή σε ιστολόγιο του σχολείου. Η υπ. 5 αποτελεί δραστηριότητα εξάσκησης στην απαγγελία ποιημάτων και σε ασκήσεις γραμματικής. Υποενότητα 6, Τ.Ε σελ.48, άσκ.6- υπάρχει λάθος στην κλίση των ρημάτων γελώ και τραβώ (β'ενικό πρόσωπο). Σελ.50, ασκ.1,2-οι ασκήσεις να συμπληρωθούν στο σπίτι. Τ.Ε.: Ασκ. 1,3,4. Κατ'επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. Σε περίπτωση που ο χρόνος δεν επαρκεί, οι ασκ. 2 και 5 μπορούν να παραλειφθούν, καθώς είναι εμπεδωτικές των υπ. 4 και 6. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Προτείνεται να αξιοποιηθεί το κείμενο «Ο κύριος Μπεν, η Μου και τα σκουπίδια»</p>	<p>Περίπου 9-11 διδακτικές ώρες.</p>
--	--	--------------------------------------

<p>20η Ενότητα Ποιος είναι; Τι κάνει; (σελ. 35) Υποενότητες 1. (σελ. 36) 2. (σελ. 36) 3. (σελ. 39) 4. (σελ. 41) 5. (σελ. 41) 6. (σελ. 42)</p>	<p>Β.Μ.: Προτείνεται να διδαχθούν προαιρετικά οι υπ.: -4 (σελ. 41) -6 (σελ. 42) Οι ανωτέρω υπ. είναι εμπεδωτικές δραστηριότητες. Η υπ. 1 προσφέρεται για χρήση αυθεντικού υλικού και ερωταποκρίσεις και η υπ. 2 για συζήτηση και περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των μαθητών. Η υπ. 3 μπορεί ν' αξιοποιηθεί ποικιλοτρόπως για: συζήτηση γύρω από την εξαφάνιση των επαγγελματιών, παιχνίδια ρόλων, ομαδικές εργασίες, συνεντεύξεις με επαγγελματίες, παρακολούθηση βίντεο με επαγγέλματα που δεν υπάρχουν σήμερα, κ.ά. Η υπ. 5 αποτελεί δραστηριότητα εξάσκησης σε ασκήσεις γραμματικής. Τ.Ε: Ασκ. 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11. Κατ'επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. Σε περίπτωση που ο χρόνος δεν επαρκεί προτείνεται να διδαχθούν επιλεκτικά αυτές που κρίνονται σημαντικότερες από τον/την εκπαιδευτικό για την τάξη των μαθητών/-ητριών του/της. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Προτείνεται να αξιοποιηθεί το κείμενο «Ο τελευταίος υπόκαμπος».</p>	<p>Περίπου 8-10 διδακτικές ώρες</p>
---	--	-------------------------------------

<p>21η Ενότητα Χρήσιμες οδηγίες (σελ. 43) Υποενότητες 1. (σελ. 44) 2. (σελ. 45) 3. (σελ. 46) 4. (σελ. 46) 5. (σελ. 47) 6. (σελ. 47) 7. (σελ. 48) 8. (σελ. 48) 9. (σελ. 49) 10. (σελ. 50)</p>	<p>Β.Μ.: Προτείνεται να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός των εξής: -7 (σελ. 48) -10 (σελ. 50) Οι ανωτέρω υπ. είναι εμπεδωτικές δραστηριότητες. Η υπ. 1 προσφέρεται για ομαδοσυνεργατικές εργασίες γύρω από τα πασχαλινά έθιμα. Για την κατανόηση του κατευθυντικού κειμένου προτείνεται να αξιοποιηθούν κατ' επιλογήν κάποιες από τις υπ. 2, 3, 4, 5, 6 ή να πραγματοποιηθούν βιωματικές ασκήσεις με αυθεντικά υλικά. Για συζήτηση γύρω από τη θεματική της ενότητας μπορούν να αξιοποιηθούν κατ' επιλογήν οι υπ. 8, 9. Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,4. Κατ' επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. Σε περίπτωση που ο χρόνος δεν επαρκεί οι ασκ. 5, 6 και 7 μπορούν να παραλειφθούν, καθώς είναι εμπεδωτικές της υπ. 7. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Προτείνεται να αξιοποιηθεί το ποίημα «Ήρθε η Πασχαλιά». Το ποίημα «Προσευχή» μπορεί να αξιοποιηθεί προαιρετικά.</p>	<p>Περίπου 6-8 διδακτικές ώρες.</p>
<p>22η Ενότητα Πώς γίνεται; Πώς παίζεται; (σελ. 51) Υποενότητες 1. (σελ. 52) 2. (σελ. 53) 3. (σελ. 54) 4. (σελ. 55) 5. (σελ. 56) 6. (σελ. 57)</p>	<p>Β.Μ.: Προτείνεται η διδασκαλία όλων των υποενοτήτων. Στην υπ. 1, για να ασκηθούν οι μαθητές/τριες στην κατανόηση οδηγιών, μπορούν να κατασκευάσουν χάρτινα παιχνίδια στην τάξη υπό την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού. Οι υπ. 2, 3, 5 μπορούν να αξιοποιηθούν κατ' επιλογήν, για συζήτηση γύρω από τη θεματική της ενότητας. Οι υπ. 4, 6 περιλαμβάνουν δραστηριότητες εξάσκησης σε ασκήσεις γραμματικής. Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,4,5,6. Κατ' επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Προτείνεται να αξιοποιηθεί το ποίημα «Τα παιχνίδια του αγέρα».</p>	<p>Περίπου 7-9 διδακτικές ώρες.</p>

<p>23η Ενότητα Για να γελάσουμε... (σελ. 59) Υποενότητες 1. (σελ. 60) 2. (σελ. 61) 3. (σελ. 62) 4. (σελ. 63) 5. (σελ. 64) 6. (σελ. 65) 7. (σελ. 65) 8. (σελ. 66)</p>	<p>Β.Μ.: Προτείνεται να διδαχθούν προαιρετικά οι υπ.: -6 (σελ. 65) -7 (σελ. 65) -8 (σελ. 66) Οι ανωτέρω υπ. είναι εμπεδωτικές δραστηριότητες της θεματικής της ενότητας. Οι υπ. 1, 2, 3 προσφέρονται για συζήτηση, για ομαδικές εργασίες γύρω από τον Αριστοφάνη, τον Καραγκιόζη και το Θέατρο Σκιών, για δραματοποίηση, για παρακολούθηση παράστασης Καραγκιόζη (σε βίντεο ή δια ζώσης), κ.ά. Οι υπ. 4, 5 προσφέρονται για εξάσκηση ατομικά ή σε дуάδες. Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,4,5,6,7. Κατ'επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. Η άσκ. 8 μπορεί να γίνει προαιρετικά, καθώς είναι εμπεδωτική της υπ. 8. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Προτείνεται να αξιοποιηθεί το κείμενο «Ο Μέγας Αλέξανδρος και το Καταραμένο Φίδι». Μπορούν να αξιοποιηθούν προαιρετικά «Η πινεζοβροχή», «Η οδοντόβουρτσα» και «Είτανε μια κοπέλα από τη Σάμο».</p>	<p>Περίπου 7-9 διδακτικές ώρες</p>	
<p>24η Ενότητα Να σου πω τι έμαθα; (σελ. 67)</p>	<p>Β.Μ.: Η διδασκαλία μπορεί να εστιάσει στην υπ. 6 που προσφέρεται για συζήτηση σχετικά με το καλοκαίρι και τις διακοπές. Τ.Ε.: Οι ασκήσεις του Τ.Ε. δύνανται να παραλειφθούν. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Προτείνεται να παραλειφθεί η διδασκαλία από το Ανθολόγιο.</p>	<p>Περίπου 1 διδακτική ώρα.</p>	

ΜΑΘΗΜΑ/ΤΑΞΗ: ΓΛΩΣΣΑ Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ:

1. ΓΛΩΣΣΑ Γ' Δημοτικού: *Τα απίθανα μολύβια*, Βιβλίο Μαθητή, τεύχος α', ΙΤΥΕ, Αθήνα, 2016.
2. ΓΛΩΣΣΑ Γ' Δημοτικού: *Τα απίθανα μολύβια*, Βιβλίο Μαθητή, τεύχος β', ΙΤΥΕ, Αθήνα, 2016.
3. ΓΛΩΣΣΑ Γ' Δημοτικού: *Τα απίθανα μολύβια*, Βιβλίο Μαθητή, τεύχος γ', ΙΤΥΕ, Αθήνα, 2016.
4. ΓΛΩΣΣΑ Γ' Δημοτικού: *Τα απίθανα μολύβια*, Τετράδιο Εργασιών Μαθητή, τεύχος α', ΙΤΥΕ, Αθήνα, 2016.
5. ΓΛΩΣΣΑ Γ' Δημοτικού: *Τα απίθανα μολύβια*

- Τετράδιο Εργασιών Μαθητή, τεύχος β', ΙΤΥΕ, Αθήνα, 2016.
6. Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων, Γ' & Δ' Δημοτικού:
Το σχολείο του κόσμου, ΟΕΔΒ, έκδ. Στ', Αθήνα, 2011.
7. Εικονογραφημένο Λεξικό Α', Β', Γ' Δημοτικού: Το Πρώτο μου Λεξικό, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2009.

ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΥΛΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΩΡΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΓΛΩΣΣΑΣ Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ		
Διδακτέα ύλη	Προτάσεις για διαχείριση της διδακτέας ύλης	Ενδεικτικός χρονικός προγραμματισμός
<u>ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ (Β.Μ.): ΤΕΥΧΟΣ Α', ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (Τ.Ε.): ΤΕΥΧΟΣ Α'</u> <u>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Γ', Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ</u>		
ΑΣ ΓΝΩΡΙΣΤΟΥΜΕ ΚΑΛΥΤΕΡΑ Τα απίθανα μολύβια	Πρώτη γνωριμία με τους ήρωες του βιβλίου. Μπορεί να γίνει σύνδεση με το μάθημα «Θαλασσινό σχολείο» με στόχο τη συνεργασία και την ενίσχυση της δυναμικής της ομάδας.	
ΠΑΛΙ ΜΑΖΙ!		11 διδακτικές ώρες
1. Θαλασσινό σχολείο (σελ. 10-11)	Προτείνεται η αξιοποίηση όλων των ασκήσεων του Β.Μ. και του Τ.Ε., κρινόμενων ως επαναληπτικού τύπου.	
2. Επιστροφή στα θρανία (σελ. 12-14)	Προτείνεται η αξιοποίηση όλων των ασκήσεων Β.Μ. και Τ.Ε., με προσανατολισμό στην παραγωγή γραπτού λόγου μέσα από τη διερεύνηση εμπειριών ανθρώπων διαφορετικών πολιτισμών.	
3. Το σχολείο ταξιδεύει στον χρόνο (σελ. 15-17)	Προτείνεται η αξιοποίηση όλων των ασκήσεων Β.Μ. και Τ.Ε. για παραγωγή γραπτού λόγου μέσα από τη διερεύνηση εμπειριών ανθρώπων διαφορετικών εποχών.	
Ανθολόγιο «Ένας περίπατος στην πόλη» (σελ.89-91)	Το κείμενο του Ανθολογίου μπορεί να διδαχθεί διαθεματικά με την Ιστορία στην Δ' Τάξη.	

<p>4. Δημοτικό Σχολείο Τρικάλων Ημαθίας (σελ. 18-20)</p>	<p>Προτείνεται η αξιοποίηση των ασκήσεων για τη διδασκαλία της τελείας και των άρθρων. Η άσκ. 3 από το Β.Μ. προτείνεται να γίνει προφορικά για ανάπτυξη διαλογικής συζήτησης με προτάσεις.</p> <p>Η άσκ. 4 από το Τ.Ε. μπορεί να παραλειφθεί, λόγω επαναλαμβανόμενων απόψεων των μαθητών. Προτείνεται να δοθεί έμφαση στο δεύτερο σκέλος της άσκ. 5 στο Τ.Ε., καθώς συμβάλλει στην παραγωγή γραπτού λόγου. Το πρώτο σκέλος της ίδιας άσκησης μπορεί να αξιοποιηθεί για συζήτηση στη Μελέτη Περιβάλλοντος στο πλαίσιο ανάλογης θεματικής.</p>	
<p>5. Δεν είναι τρελοί οι δίδυμοι! (σελ. 21-24)</p>	<p>Προτείνεται η αξιοποίηση των ασκήσεων του Β.Μ. για τη διδασκαλία του Ενικού και Πληθυντικού αριθμού και την παραγωγή γραπτού λόγου. Η άσκ. 2 από το ΤΕ προτείνεται να συμπληρωθεί στο σπίτι, καθώς κρίνεται γενικότερου περιεχομένου. Η άσκ. 3 από το ΤΕ προτείνεται να συμπληρωθεί στο σπίτι σαν «Σκέφτομαι και γράφω», καθώς απαιτεί περισσότερο χρόνο και σκέψη.</p>	
<p>6. Ένα αστείο περιστατικό (σελ. 25-26)</p>	<p>Το κείμενο μπορεί να αξιοποιηθεί διδακτικά για τη γνωριμία των μαθητών με τη σύνταξη τίτλων και την αφήγηση περιστατικού με τη βοήθεια εικόνων. Το λεξιλόγιο στην σελ.26 μπορεί να αξιοποιηθεί για τη σύνθεση μιας σύντομης περιγραφής ή ιστορίας από την σχολική ζωή.</p>	
<p>Ανθολόγιο «Λούνα παρκ παπούλη μου» (σελ. 39-40)</p>	<p>Το κείμενο μπορεί να αξιοποιηθεί παράλληλα με το μάθημα «Ένα αστείο περιστατικό», ώστε να αναδειχθούν οι διακειμενικές συνδέσεις με τρόπο κατανοητό.</p>	
<p>ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΚΑΙ ΣΤΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑ</p>		<p>8 διδακτικές ώρες</p>
<p>1.Αγαπητό μου ημερολόγιο (σελ.28-31)</p>	<p>Προτείνεται η αξιοποίηση όλων των ασκήσεων του Β.Μ. για να θυμηθούν οι μαθητές/-ήτριες την κλίση του ρήματος «είμαι» που είχαν διδαχθεί στη Β΄ τάξη.</p>	
<p>2.Η φίλη μας η Αργυρώ (σελ.32-35)</p>	<p>Προτείνεται η αξιοποίηση όλων των ασκήσεων από το Β.Μ. για την κλίση του Ενεστώτα και για σύνθετες λέξεις. Η άσκ. 4 από το Τ.Ε. προτείνεται να γίνει προφορικά για ανάπτυξη της επιχειρηματολογίας. Σε περίπτωση που ο χρόνος δεν επαρκεί, οι ασκ. 5 και 6 μπορεί να παραλειφθούν, λόγω επανάληψης από το πρώτο</p>	

	μάθημα.	
3.Τα παιδικά μου παιχνίδια (σελ.36-39)	Προτείνεται η αξιοποίηση όλων των ασκήσεων από το Β.Μ. Από το Τ.Ε. η άσκ. 7 προτείνεται να γίνει προφορικά, καθώς συσχετίζεται με το β' σκέλος της άσκ. 6. Η άσκηση 8 προτείνεται να γίνει στο σπίτι γιατί απαιτεί περισσότερο χρόνο.	
Ανθολόγιο «Ένας αλλιώτικος ποδοσφαιρικός αγώνας» (σελ. 148-146).	Το κείμενο προτείνεται να αξιοποιηθεί διδακτικά ως αφόρμηση για να παρουσιάσουν οι ομάδες εργασίας «Παραδοσιακά παιχνίδια» ή «Παιχνίδια του παρελθόντος»	
4.Στη νέα μας γειτονιά (σελ. 40-42)	Προτείνεται να αξιοποιηθούν οι ασκήσεις από το Β. Μ. Η άσκ. 2 μπορεί να παραλειφθεί, λόγω αντιγραφής πληροφοριών από το κείμενο. Πρόκειται για ασκήσεις που εξοικειώνουν το μαθητή με τη χρήση λεξικού για την αναζήτηση της ορθογραφίας και της σημασίας των λέξεων. Από το Τ.Ε., η άσκ. 3 προτείνεται να γίνει προφορικά, καθώς συμβάλλει στην ανάλυση της λειτουργίας της εικόνας. Σε περίπτωση έλλειψης χρόνου, η άσκ. 4 μπορεί να παραλειφθεί, καθώς είναι επαναληπτική της 3. Επίσης, προτείνεται να υπάρξει στα Εικαστικά δραστηριότητα αποτύπωσης, είτε ως ζωγραφιά είτε ως μακέτα, της γειτονιάς που βρίσκεται το σχολείο. Επιπλέον, είναι δυνατή η ανάπτυξη σχεδίου εργασίας με τίτλο «Γνωρίζω την πόλη μου». Οι ασκήσεις αυτές (3,4) μπορούν να συνδυαστούν με τη Μελέτη Περιβάλλοντος (Κεφ.3-Ενδιαφερόμαστε για την κοινότητα).	
ΣΤΗ ΓΗ ΚΑΙ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ		10 διδακτικές ώρες
1.Σπίτι με κήπον (σελ. 46-49)	Το κείμενο μπορεί να αξιοποιηθεί διδακτικά. Οι ασκ. 3, 7, 8, 9, 10 δύνανται να παραλειφθούν, σε περίπτωση που ο χρόνος δεν επαρκεί, καθώς παρουσιάζουν αλληλοεπικαλύψεις με άλλες ασκήσεις. Επίσης, προτείνονται, στα Εικαστικά, ζωγραφίες με ζώα, κολλάζ με ζώα και παιχνίδια ρόλων μέσα στην τάξη.	

2.Γάτος από σπίτι ζητά νέα οικογένεια (σελ. 50-52)	Προτείνεται η διδακτική αξιοποίηση του κειμένου και όλων των ασκήσεων από το Β.Μ. και το Τ.Ε., καθώς συμβάλλουν στον εντοπισμό των σημαντικών πληροφοριών στο περιεχόμενο των κειμένων, για παροχή σωστών οδηγιών στους αναγνώστες. Οι ασκήσεις 1,2 από το Τ.Ε. μπορούν να παραλειφθούν γιατί αλληλοεπικαλύπτονται από προηγούμενες ασκήσεις με αγγελίες εφημερίδων.	
Ανθολόγιο, «Το τραγούδι της φάλαινας» (σελ. 15-18)	Το κείμενο μπορεί να αξιοποιηθεί ως αφορμή για την υλοποίηση εργασίας των ομάδων με τίτλο «Ζώα υπό εξαφάνιση».	
3.Οι ακροβάτες της θάλασσας (σελ.53-55)	Προτείνεται η αξιοποίηση όλων των ασκήσεων από το Β.Μ., καθώς οι μαθητές/-ήτριες εξοικειώνονται με την αναζήτηση της σωστής ορθογραφίας των άρθρων μέσα από τη σημασία τους στο κειμενικό περιβάλλον. Από το Τ.Ε., οι ασκ. 3 και 4 προτείνεται να συσχετιστούν με ανάλογες ασκήσεις στη Μελέτη Περιβάλλοντος.	
4.Γη και θάλασσα (σελ. 56-58)	Προτείνεται η διδακτική αξιοποίηση του κειμένου και των ασκήσεων από το Β.Μ., καθώς οι μαθητές/-ήτριες ασκούνται στο να διακρίνουν με ευχέρεια τη διαφορετική χρήση της ίδιας λέξης μέσα στις προτάσεις. Από το Τ.Ε., η άσκ. 3 μπορεί να γίνει προφορικά για ενίσχυση της δημιουργικής φαντασίας μέσω του αυτοσχεδιασμού. Κατά την κρίση του/της εκπαιδευτικού ως προς την ωριμότητα και τις προηγούμενες εμπειρίες των μαθητών/-ητριών της τάξης, η άσκ. 4 μπορεί να παραλειφθεί. Μελέτη Περιβάλλοντος, «Ένας τόπος με χίλια πρόσωπα»(σελ.29-30).	
5.Οι μικροί ταξιδιώτες ανεβαίνουν στο βουνό (σελ. 59-61)	Προτείνεται να αξιοποιηθούν οι ασκήσεις από το Β.Μ., καθώς συμβάλλουν στην απόκτηση από τους μαθητές συνείδησης του ταξιδιώτη παρατηρητή και όχι του ταξιδιώτη τουρίστα, στην κατανόηση των ιδιοτήτων κάθε ταξιδιού. Η ασκ. 2 μπορεί να γίνει προφορικά, για εξάσκηση στις τεχνικές περιγραφής. Η ασκ. 1 μπορεί να γίνει προφορικά, για εξάσκηση στις τεχνικές περιγραφής. Από το Τ.Ε., προτείνεται να αξιοποιηθούν οι υπάρχουσες ασκήσεις που συμβάλλουν στη χρήση λεξικού.	

Ανθολόγιο «Η χελωνίτσα Καρέττα - Καρέττα και το παλιό Φολκσβάγκεν» (σελ.28-32)	Προτείνεται να αξιοποιηθεί διδακτικά το κείμενο οικολογικού προσανατολισμού. Ο αναγνώστης βιώνει τη λογοτεχνία ως πηγή συναισθηματικών εμπειριών και διανοητικών ερεθισμάτων, βασικά στοιχεία διαμόρφωσης ατομικής ταυτότητας.	
Ο ΚΟΣΜΟΣ ΓΥΡΩ ΜΑΣ		8 διδακτικές ώρες
1.Πώς υιοθετήσαμε ένα κομμάτι γης (σελ.64-67)	Προτείνεται να αξιοποιηθούν διδακτικά όλες οι ασκήσεις στο Β.Μ. και στο Τ.Ε. ως επαναληπτικές. Μελέτη Περιβάλλοντος, «Ενδιαφερόμαστε για το περιβάλλον» (σελ.36-38)	
2.Τα χαρτιά ανακυκλώνονται (σελ. 68-71)	Προτείνεται να αξιοποιηθούν διδακτικά οι ασκήσεις από το Β.Μ. ως εμπεδωτικές. Η άσκηση 2 ενδείκνυται για δραστηριότητες στην Ευέλικτη Ζώνη. Δεδομένου ότι η άσκ. 4 από το Τ.Ε. ενδέχεται να δυσκολέψει τους/τις μαθητές/-ήτριες, μπορεί να γίνει μαζί με τον/την εκπαιδευτικό. Η άσκ. 6 μπορεί να γίνει στα Εικαστικά και εναλλακτικά οι μαθητές/-ήτριες να προβούν σε κατασκευές με ανακυκλώσιμα υλικά. Η άσκηση 7 ενδείκνυται για δραστηριότητες στην Ευέλικτη Ζώνη. Εικαστικά, «Τα άνθη του χαρτιού» (σελ.91), «Πολύχρωμες χάρτινες δημιουργίες» (σελ.92).	
3.Το τετράδιο ζωγραφικής (σελ. 72-75)	Προτείνεται να αξιοποιηθούν διδακτικά όλες οι ασκήσεις από το Β.Μ. και το Τ.Ε. ως εμπεδωτικές.	
Ανθολόγιο «Ο εφιάλης της Περσεφόνης» (σελ.26-27)	Προτείνεται να αξιοποιηθεί το μελοποιημένο ποίημα του Ν. Γκάτσου, σε μια προσπάθεια εξοικείωσης των μαθητών με την ποίηση, όπου η μετουσίωση και η μεταφορά συναισθημάτων λειτουργούν σε διαφορετικό επίπεδο απ' ό,τι στα πεζά κείμενα. Προτείνονται, επίσης, δραστηριότητες που βασίζονται στο παιχνίδι ρόλων και στην παγωμένη εικόνα.	
Η ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΑΣ ΓΙΟΡΤΑΖΕΙ		3 διδακτικές ώρες
1.Η σημαία (σελ. 78)	Προτείνεται να αξιοποιηθεί διδακτικά ως επετειακό ανάγνωσμα πολιτιστικής μνήμης. Στα Εικαστικά οι μαθητές/-ήτριες μπορούν να προβούν σε δραστηριότητες ζωγραφικής.	

2.Στον πόλεμο του 1940 (σελ.79-82)	Προτείνεται να αξιοποιηθεί διδακτικά, με στόχο οι μαθητές/-ήτριες να αναγνωρίζουν τις αξίες και τις ιδέες που ενυπάρχουν στα λογοτεχνικά κείμενα και να διερευνούν την ιστορικότητά τους, με απώτερο στόχο την κριτική τοποθέτηση απέναντι σε αυτές.	
Ανθολόγιο, «Οι Γερμανοί και οι πρόκες» (σελ. 99-103) Ανθολόγιο, «Ο Τζοβάνι»(σελ.104-109)	Προτείνεται η διδακτική αξιοποίηση του κειμένου με έμφαση στην αναγνώριση και περιγραφή του ιστορικού πλαισίου, χώρος, χρόνος, γεγονότα που ορίζουν την εξέλιξη της πλοκής της ιστορίας, τους χαρακτήρες που ενυπάρχουν, καθώς και την οπτική γωνία του συγγραφέα. Προτείνεται η διδακτική αξιοποίηση του κειμένου με έμφαση στην αναγνώριση και περιγραφή του ιστορικού πλαισίου. Οι δραστηριότητες 1 και 2 μπορούν να αξιοποιηθούν για την παραγωγή γραπτού λόγου με καθοδήγηση από τον/την εκπαιδευτικό.	
3.Για το Πολυτεχνείο (σελ. 83-84)	Προτείνεται η διδακτική αξιοποίηση του κειμένου ως μέσου διαμόρφωσης της κοινωνικής μνήμης.	
Ανθολόγιο, «Εδώ Πολυτεχνείο...» (σελ.110-112)	Προτείνεται η διδακτική αξιοποίηση του κειμένου με έμφαση στην αναγνώριση και περιγραφή του ιστορικού πλαισίου, χώρος, χρόνος, γεγονότα που ορίζουν την εξέλιξη της πλοκής της ιστορίας, τους χαρακτήρες που ενυπάρχουν, καθώς και την οπτική γωνία του συγγραφέα. Η δραστηριότητα 4 ενδείκνυται για επεξεργασία στην Ευέλικτη Ζώνη.	
<u>ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ (Β.Μ.): ΤΕΥΧΟΣ Β΄, ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (Τ.Ε.): ΤΕΥΧΟΣ Α΄</u> <u>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Γ΄, Δ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ</u>		
ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΝΤΥΜΕΝΕΣ ΣΤΑ ΛΕΥΚΑ		7 διδακτικές ώρες
1.Η πόλη χάθηκε στο χιόνι (σελ. 8-10)	Προτείνεται να αξιοποιηθούν διδακτικά οι ασκήσεις στο Β.Μ. και στο Τ.Ε. ως επαναληπτικές. Οι μαθητές/-ήτριες εξοικειώνονται στη χρήση λεξικών κατά την αναζήτηση της σημασίας των λέξεων και των αντιθέτων τους και στην παραγωγή γραπτού λόγου.	

2.Η πόλη χάθηκε στο χιόνι (συνέχεια) (σελ. 11-14)	Προτείνεται να αξιοποιηθούν διδακτικά οι ασκήσεις του Β.Μ., καθώς και η άσκ. 3 και 4 του Τ.Ε., ως επαναληπτικές. Επίσης, προτείνεται να πραγματοποιηθούν οι ασκ. 1 και 2 από το Τ.Ε. ως εμπεδωτικές, χωρίς να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση, καθώς το γραμματικό φαινόμενο που υποστηρίζουν (οι σύνδεσμοι) διδάσκεται αναλυτικά στην ύλη της Ε΄ τάξης.	
3.Τόσο χιόνι δεν ξανάγινε (σελ.15-17)	Προτείνεται να αξιοποιηθούν διδακτικά όλες οι ασκήσεις από το Β.Μ. ως εμπεδωτικές. Από το Τ.Ε. μπορεί να παραλειφθεί η άσκ. 4, καθώς αποτελεί αντικείμενο διδασκαλίας και στην Ε΄ τάξη.	
Ανθολόγιο «Η πτώση του φύλλου που έλεγαν Φρέντυ» (σελ.12-14)	Προτείνεται η διδακτική αξιοποίηση του κειμένου με οικολογικό προσανατολισμό.	
ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΕΙΜΩΝΑ		9 διδακτικές ώρες
1.Ο χιονάνθρωπος και το κορίτσι (σελ. 20-24)	Προτείνεται να αξιοποιηθούν διδακτικά οι ασκήσεις από το Β.Μ., εκτός από την 4 που αναφέρεται στις προσωπικές αντωνυμίες και θα διδαχτούν στην Δ΄ τάξη. Ομοίως, παραλείπεται και η άσκ. 2 από το ΤΕ.	
2. Κάτω απ΄ το χιόνι (σελ. 25-26)	Προτείνεται να αξιοποιηθούν διδακτικά οι ασκήσεις από το Β.Μ. ως εμπεδωτικές και αυτές από το ΤΕ για εξοικείωση του μαθητή με τον ποιητικό λόγο.	
3.Ο εγωιστής γίγαντας (σελ. 27-31)	Προτείνεται να αξιοποιηθούν οι ασκήσεις από το Β.Μ., ως επαναληπτικές. Σε περίπτωση που ο χρόνος δεν επαρκεί, η άσκ. 7 στο «Παρατηρώ και Μαθαίνω» μπορεί να παραλειφθεί, καθώς αποτελεί αντικείμενο διδασκαλίας και στην Δ΄ τάξη, όπως και η άσκ. 1 από το ΤΕ. Η άσκ. 10 από το Β.Μ. και το πρώτο σκέλος της άσκ. 5 από το ΤΕ, μπορούν να ενταχθούν στα Εικαστικά. Με το β΄ σκέλος της άσκ. 5, οι μαθητές/-ήτριες ασκούνται στο να συνθέτουν κείμενα με βάση την εικόνα και να αναδιηγούνται ιστορίες. Στο σημείο αυτό θα ακολουθήσει το ομότιτλο κείμενο που υπάρχει στο τέλος του βιβλίου.	
<u>ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ (Β.Μ.): ΤΕΥΧΟΣ Β΄, ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (Τ.Ε.): ΤΕΥΧΟΣ Β΄</u> <u>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Γ΄, Δ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ</u>		

ΕΛΑ ΣΤΗΝ ΠΑΡΕΑ ΜΑΣ!		11 διδακτικές ώρες
1.Αξέχαστα γενέθλια (σελ. 34-38)	Προτείνεται να αξιοποιηθούν διδακτικά οι ασκήσεις από το Β.Μ. και από το Τ.Ε. ως εμπεδωτικές. Η άσκ. 1 από το Β.Μ. στοχεύει στην κατάλληλη επιλογή πληροφοριών από το κείμενο, προκειμένου να αποδώσουν οι μαθητές/τριες το κύριο νόημα. Για εξοικονόμηση διδακτικού χρόνου προτείνεται οι ασκ. 2 και 4 από το ΤΕ να γίνουν προφορικά και οι ασκήσεις 6 και 7 να δοθούν στο σπίτι.	
2.Μικρομαγειρέματα (σελ. 39-42)	Προτείνεται να αξιοποιηθούν διδακτικά οι ασκήσεις από το Β.Μ. ως εμπεδωτικές. Μιλάμε στα παιδιά για την προσταγή αλλά όχι ως προστακτική έγκλιση, η οποία διδάσκεται στην Ε΄ τάξη. Με την άσκ. 3, οι μαθητές/-ήτριες διακρίνουν τις διαφορές ανάμεσα στο επίσημο και στο ανεπίσημο ύφος γραφής. Με την άσκ. 4 από το Τ.Ε. οι μαθητές/-ήτριες ασκούνται στο να ακολουθούν οδηγίες και να συντάσσουν εντολές.	
3.Φτιάχνουμε προσκλήσεις (σελ. 43-45)	Αναλόγως της διαθεσιμότητας χρόνου, από το Τ.Ε. επιλέγουμε μια από τις τρεις ασκήσεις για εξάσκηση των μαθητών στη σύνταξη προσκλήσεων ανάλογα με τον παραλήπτη τους.	
Ανθολόγιο «Από το περιβόλι του Σαμίχ» (σελ. 154-157)	Προτείνεται να αξιοποιηθεί διδακτικά το κείμενο, λόγω της επίκαιρης με το προσφυγικό ζήτημα θεματολογίας του. Η αναγνώριση των ιστορικών κειμενικών στοιχείων ενδέχεται να παρουσιάσει δυσκολίες για τους/τις μαθητές/-ήτριες αυτής της ηλικίας, αλλά είναι εφικτή με την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτικού.	
4.Από το ημερολόγιο του Ελτόν (σελ. 46-48)	Προτείνεται να αξιοποιηθεί διδακτικά το κείμενο και οι ασκήσεις από το Β.Μ. και το Τ.Ε. με στόχο την εξάσκηση των μαθητών/-ητριών στη σύνταξη εντολών και στην ακολουθία οδηγιών.	
5.Το χαρούμενο λιβάδι (σελ. 49-52)	Προτείνεται να αξιοποιηθεί διδακτικά το κείμενο και οι ασκήσεις από το Τ.Ε., εκτός από την άσκ. 2 που διδάσκεται και στην Ε΄ τάξη. Η άσκ. 1 στο σπίτι ως αντιγραφή στοιχείων του κειμένου. Η άσκηση 3 ενδείκνυται για παραγωγή γραπτού λόγου με καθοδήγηση μέσω ερωτήσεων-λέξεων.	
ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΕΣ		11 διδακτικές ώρες

1.Φτιάξε μου ένα σιδερένιο άνθρωπο (σελ. 56-59)	Προτείνεται να αξιοποιηθεί διδακτικά το κείμενο και οι ασκ. από το Β.Μ. Να μη γίνει διευκρίνιση για τις αντωνυμίες και τα άρθρα. Από το ΤΕ μπορεί να παραλειφθούν οι ασκ. 1 και 2 καθώς εξετάζονται και στην Ε΄ τάξη. Η άσκ. 3 μπορεί να γίνει προφορικά για εξάσκηση στη σύνταξη εντολών. Η άσκ. 4 προάγει τη διαλογική συζήτηση. Για την άσκ. 5 έχει προταθεί σχέδιο εργασίας.	
Ανθολόγιο «Άντζελμαν» (σελ. 173-177)	Προτείνεται η διδακτική αξιοποίηση του κειμένου λόγω της ιδιαίτερης θεματικής των ρομπότ.	
2.Μηχανές του μέλλοντος (σελ.60-63)	Προτείνεται να αξιοποιηθούν οι ασκήσεις από το Β.Μ. εκτός από τις 1,2,3 που προβλέπονται για τα Εικαστικά. Από το ΤΕ καλόν είναι να αξιοποιηθούν όλες οι ασκήσεις. Συνδυασμός λόγου και εικόνας. Κατάθεση επιχειρημάτων.	
3.Το ηλιακό λεωφορείο (σελ.64-65)	Προτείνεται η διδακτική προσέγγιση του ποιήματος. Από το Β.Μ. καλόν είναι να γίνουν όλες οι ασκήσεις ως επαναληπτικές. Από το ΤΕ η άσκ. 1 μπορεί να παραλειφθεί, εφόσον ο/η εκπαιδευτικός κρίνει ότι δυσκολεύει τους/τις μαθητές/-ήτριες ή να αποτελέσει άσκηση παραγωγής γραπτού λόγου για το σπίτι, ώστε να υπάρχει περισσότερος χρόνος για την συμπλήρωσή της.	
Ανθολόγιο «Έκτακτα μέτρα στη Λιλιπούπολη» (σελ.	Προτείνεται να μην αξιοποιηθεί διδακτικά το κείμενο, καθώς για τη συγκεκριμένη θεματική ενότητα υπάρχει διαθέσιμη ποικιλία κειμένων.	
4.Στο Αττικό Μετρό (σελ. 66-70)	Προτείνεται να αξιοποιηθεί διδακτικά το κείμενο και οι ασκήσεις από το Β.Μ. που αναφέρονται σε μελέτη χαρτών, καθώς και σε μετοχές ενεργητικής φωνής. Από το ΤΕ η άσκ. 6 μπορεί να δοθεί στο σπίτι.	
ΓΙΟΡΤΑΖΩ ΚΑΙ ΘΥΜΑΜΑΙ		5 διδακτικές ώρες
1.Νά' μουν του στάβλου έν' άχυρο (σελ.74)	Προτείνεται η διδακτική αξιοποίηση του ποιήματος. Συμπληρωματικά, από το Ανθολόγιο μπορεί να αξιοποιηθεί το ποίημα του Ν. Βρεττάκου «Η Ειρήνη, ο Ιησούς και το πουλί» (σελ.68-69) που συνδυάζει το θρησκευτικό με το φυσιολατρικό στοιχείο.	

2. Να τα πούμε; (σελ.75-76)	Προτείνεται η διδακτική αξιοποίηση του μαθήματος ως αφόρμηση για γνωριμία των μαθητών/-ητριών με ήθη και έθιμα των Χριστουγέννων από την Ελλάδα αλλά ενδεχομένως και από άλλες χώρες.	
3.Αποκριές (σελ.77)	Το κείμενο μπορεί να αξιοποιηθεί ως αφόρμηση για υλοποίηση δραστηριοτήτων ζωγραφικής και κατασκευών στα Εικαστικά.	
4.Η καταστροφή των Ψαρών (σελ.78-79)	Προτείνεται η διδακτική αξιοποίηση του κειμένου σε συνδυασμό με το μάθημα του Ανθολογίου «Το μικρό κλεφτόπουλο» (σελ. 94).	
Ανθολόγιο «Το μικρό κλεφτόπουλο» (σελ. 94)	Προτείνεται η διδακτική αξιοποίηση του δημοτικού-κλέφτικου τραγουδιού.	
5.Ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου (σελ. 80-81)	Το κείμενο μπορεί να αξιοποιηθεί στα Θρησκευτικά, όπου υπάρχει αντίστοιχη ενότητα.	
<u>ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ (Β.Μ.): ΤΕΥΧΟΣ Γ΄, ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (Τ.Ε.): ΤΕΥΧΟΣ Β΄</u> <u>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Γ΄, Δ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ</u>		
ΗΤΑΝΕ ΜΙΑ ΦΟΡΑ		12 διδακτικές ώρες
1.Τα ταξίδια του παππού μου (σελ. 8-10)	Προτείνεται να αξιοποιηθεί διδακτικά το κείμενο, καθώς και οι ασκήσεις από το Β.Μ. και από το ΤΕ.	
2.Τα ταξίδια του παππού μου (συνέχεια) (σελ. 11-14)	Προτείνεται η αξιοποίηση της συνέχειας του κειμένου με όλες τις ασκήσεις από το Β.Μ. και το ΤΕ με έμφαση στην κλίση επιθέτων. Από το ΤΕ οι ασκ. 3 και 4 μπορούν να γίνουν προφορικά, με απλή αναφορά στον πίνακα ανακοινώσεων.	
Ανθολόγιο «Παππούς και εγγονή» (σελ.160-163)	Διδακτική προσέγγιση του κειμένου.	
3.Μια αληθινή ιστορία (σελ. 15-18)	Προτείνεται η διδακτική αξιοποίηση του κειμένου και όλων των ασκήσεων από το Β.Μ. για δημιουργία παραγράφων και πλαγιότιτλων. Οι ασκ. 5 και 6 μπορούν να γίνουν προφορικά.	
Ανθολόγιο «Το ξύλινο άλγο» (σελ. 84-88)	Προτείνεται η διδακτική προσέγγιση του κειμένου, όπου ο συνδυασμός λόγου και εικόνας συμβάλλει στην αισθητική απόλαυση.	

4. Στο νησί του Αιόλου (σελ. 19-22)	Προτείνεται η διδακτική αξιοποίηση του κειμένου για σύνθεση αφήγησης με φανταστικά και πραγματικά στοιχεία. Η ασκ. 4 από το Β.Μ. μπορεί να γίνει με βοήθεια, σε περίπτωση που κριθεί ότι δυσκολεύει τους/τις μαθητές/-ήτριες, ενώ η ασκ. 3 μπορεί να γίνει προφορικά. Οι ασκήσεις 2 και 3 μπορούν να γίνουν προφορικά. Η ασκ. 5 από το ΤΕ προτείνεται να γίνει προφορικά με στόχο την ανάπτυξη διαλογικής συζήτησης ή να αξιοποιηθεί κατά την ώρα της Ευέλικτης Ζώνης.	
5. Για σου χαρά σου Βενετιά (σελ. 23-25)	Προτείνεται η διδακτική αξιοποίηση του μελοποιημένου ποιήματος και των ασκήσεων από το Β.Μ. Η άσκηση 5 με τα μέρη του карабиού ενδείκνυται και ως θέμα για το μάθημα των Εικαστικών. Σε περίπτωση που κριθεί ότι η ασκ. 1 από το Τ.Ε. παρουσιάζει δυσκολίες για τους/τις μαθητές/-ήτριες μπορεί να παραλειφθεί. Η άσκηση 4 μπορεί να αξιοποιηθεί στο μάθημα των Εικαστικών.	
Ανθολόγιο «Παροιμίες-Αινίγματα» (σελ. 58-59)	Προτείνεται η διδακτική προσέγγιση αινιγμάτων, παροιμιών, γλωσσοδετών.	
ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΤΟ ΨΩΜΙ		9 διδακτικές ώρες
1. Το πιο γλυκό ψωμί (σελ. 28-31)	Προτείνεται η διδακτική προσέγγιση του κειμένου και των ασκήσεων από το Β.Μ.. Η ασκ. 3 στο Τ.Ε. μπορεί να παραλειφθεί καθώς αποτελεί επανάληψη.	
2. Το πιο γλυκό ψωμί (συνέχεια) (σελ. 32-36)	Προτείνεται η διδακτική αξιοποίηση της συνέχειας του κειμένου και των ασκήσεων από το Β.Μ.. Οι ασκ. 9, 10 και 11, μπορούν να γίνουν με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού, εφόσον κριθεί ότι παρουσιάζουν δυσκολία για τους/τις μαθητές/-ήτριες της τάξης. Από το ΤΕ παραλείπεται η ασκ. 4 προφορικά. Στην ασκ. 5 η εικονογράφηση μπορεί να γίνει στα Εικαστικά.	
3. Ψωμί (σελ. 37-39)	Προτείνεται η διδακτική αξιοποίηση του ποιήματος και των ασκ. από το Τ.Ε και από Β.Μ. Οι ασκ. 4, 5 και 7 από το Β.Μ. μπορούν να γίνουν με βοήθεια του/της εκπαιδευτικού.	
4. Καλή όρεξη! (σελ. 40-43)	Προτείνεται να μην αξιοποιηθεί διδακτικά το κείμενο, καθώς αποτελεί επανάληψη θεματικής της Α' και Β' τάξης. Προτείνεται να πραγματοποιηθούν οι ασκήσεις στο Β.Μ. και από το ΤΕ οι ασκ. 3, 4 (στα Εικαστικά) και 5. Επιπρόσθετα, η άσκηση 4 μπορεί να γίνει στα	

	πλαίσια της Μελέτη περιβάλλοντος (σελ.100-101).	
Ανθολόγιο «Ο ωραίος Δαρείος» (σελ. 127-129)	Προτείνεται να μην αξιοποιηθεί διδακτικά το κείμενο, καθώς παρουσιάζει επικαλύψεις με το διδακτικό περιεχόμενο των Α΄ και Β΄ τάξεων.	
5. Ο Καραγκιόζης φούρναρης (σελ. 44-47)	Προτείνεται η διδακτική αξιοποίηση του κειμένου με έμφαση στη διδασκαλία της συνέντευξης. Από το ΤΕ, η άσκ. 3 και 6 μπορούν να γίνουν προφορικά. Η άσκηση 6 μπορεί να γίνει στο μάθημα των Εικαστικών ή της Ευέλικτης Ζώνης.	
ΟΛΟΙ ΜΙΑ ΑΓΚΑΛΙΑ		9 διδακτικές ώρες
1.Του κόσμου τα παιδιά (σελ. 50-52)	Προτείνεται η διδακτική αξιοποίηση του κειμένου που σχετίζεται με τα δικαιώματα των παιδιών, και όλων των ασκήσεων από το Τ.Ε.. Από το Β.Μ., η άσκ. 4 μπορεί να γίνει στην Ευέλικτη ζώνη. Η άσκ. 6 μπορεί να παραλειφθεί, εφόσον ο χρόνος δεν επαρκεί, καθώς το περιεχόμενό της καλύπτεται και στην Ε΄ τάξη. Το μάθημα μπορεί να συνδυαστεί με το κεφάλαιο «Είμαστε παιδιά και έχουμε δικαιώματα» στη Μελέτη Περιβάλλοντος (σελ.93-95).	
Ανθολόγιο «Ας δώσουμε τον κόσμο στα παιδιά» (σελ. 164-165)	Προτείνεται η διδακτική αξιοποίηση του κειμένου	
2.Βοηθάμε να γίνει καλύτερος ο κόσμος μας (σελ. 53-55)	Προτείνεται η διδακτική αξιοποίηση του κειμένου και όλων των ασκήσεων από το Β.Μ. και το Τ.Ε. με στόχο ο/η μαθητής/-ήτρια να διατυπώνει προβλήματα και να προτείνει λύσεις. Ανθολόγιο Γ΄-Δ΄ τάξεων, Γ.Μ. Μαρίνος «Το τραγούδι του κλόουν» (σελ.158-159)	
3.Η πτήση των γερανών (σελ.56-59)	Προτείνεται να αξιοποιηθεί διδακτικά το κείμενο και όλες οι ασκήσεις από το Β.Μ. και το Τ.Ε. με στόχο ο/η μαθητής/-ήτρια να εκφράζει, με γραπτό και εικονικό τρόπο, φιλειρηνικά μηνύματα. Ανθολόγιο Γ΄-Δ΄ τάξεων, Λ. Ψαραύτη «Το περιβόλι του Σαμίχ» (σελ.154-157)	
4.Ένα παιδί γράφει στον Θεό (σελ. 60-61)	Προτείνεται να αξιοποιηθεί διδακτικά το ποίημα και όλες οι ασκήσεις από το Β.Μ. και το Τ.Ε. Ανθολόγιο Γ΄-Δ΄ τάξεων, Φ. Φραγκούλη «Ένα παιδί γράφει στον Θεό» (σελ.160-163)	
ΓΙΟΡΤΗ ΚΑΙ ΞΕΝΟΙΑΣΙΑ		3 διδακτικές ώρες

1. Πάσχα, Κυρίου Πάσχα! (σελ. 64-65)	Προτείνεται να αξιοποιηθεί διδακτικά το ποίημα και προτείνεται να συμπληρωθεί ως πασχαλινή θεματική με το κείμενο από το Ανθολόγιο «Τότε που πήγαμε βόλτα τον Επιτάφιο» (σελ. 79-81), στο πλαίσιο γνωριμίας των μαθητών με τα ελληνικά πασχαλινά ήθη και έθιμα (Λαϊκός πολιτισμός και παράδοση) ή ενδεχομένως και με αντίστοιχα έθιμα άλλων χωρών. Ανθολόγιο Γ'-Δ' τάξεων, Κ. Βάρναλης «Η μάνα του Χριστού» (σελ.	
2. Ο Μάης με τα στεφάνια (σελ. 66-67)	Προτείνεται να αξιοποιηθεί διδακτικά το κείμενο για περιγραφή εντυπώσεων από μια επίσκεψη στη φύση. Καλλιτεχνικές κατασκευές (κολλάζ, ζωγραφική) στα Εικαστικά, «Στον ρυθμό των λουλουδιών» (σελ.27-31)	
3. Το καλοκαίρι (σελ. 68-69)	Προτείνεται να αξιοποιηθεί διδακτικά το ποίημα στη Μουσική συνδυαστικά με μελοποιημένα ποιήματα και σχολικά τραγούδια για το καλοκαίρι και κατασκευές στα Εικαστικά, «Τροχιές γύρω από το κέντρο (ομόκεντρα)» (σελ.17), «Μέσα στο νερό...μορφές! (αντικατοπτρισμοί)» (σελ.40)	

ΜΑΘΗΜΑ/ΤΑΞΗ: ΓΛΩΣΣΑ Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ**ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ:**

1. ΓΛΩΣΣΑ Δ' Δημοτικού: *Πετώντας με τις λέξεις*,

Βιβλίο Μαθητή, τεύχος α', ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2006.

2. ΓΛΩΣΣΑ Δ' Δημοτικού: *Πετώντας με τις λέξεις*,

Βιβλίο Μαθητή, τεύχος β', ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2006.

3. ΓΛΩΣΣΑ Δ' Δημοτικού: *Πετώντας με τις λέξεις*,

Βιβλίο Μαθητή, τεύχος γ', ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2006.

4. ΓΛΩΣΣΑ Δ' Δημοτικού: *Πετώντας με τις λέξεις*,

Τετράδιο Εργασιών Μαθητή, τεύχος α', ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2006.

5. ΓΛΩΣΣΑ Δ' Δημοτικού: *Πετώντας με τις λέξεις*,

Τετράδιο Εργασιών Μαθητή, τεύχος β', ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2006.

6. Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων, Γ' & Δ' Δημοτικού: **Το σκολειό του κόσμου**, ΟΕΔΒ, έκδ. Στ', Αθήνα, 2011.

ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΥΛΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΩΡΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΓΛΩΣΣΑΣ Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ		
Διδακτέα ύλη	Προτάσεις για διαχείριση της διδακτέας ύλης	Ενδεικτικός χρονικός προγραμματισμός

<u>ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ (Β.Μ.): ΤΕΥΧΟΣ Α΄, ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (Τ.Ε.): ΤΕΥΧΟΣ Α΄</u> <u>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Γ΄, Δ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ</u>		
<p>1^η Ενότητα: Ένα ακόμα σκαλί σελ. 7-20</p> <p>Υποενότητες: 1α. Ένα ακόμα σκαλί Β.Μ., σελ. 9-12 ΤΕ, σελ. 7-8 1β. Αναμνήσεις του καλοκαιριού, Β.Μ., σελ. 13-16 ΤΕ, σελ. 9-12 1γ. Ένα ακόμα σκαλί Β.Μ., σελ. 17-19 ΤΕ, σελ. 13-14 1δ. Ξημερώνει μία νέα μέρα.... ώρα για σχολείο Β.Μ., σελ. 20-23 ΤΕ, σελ. 15 1ε. Ασπραδενή Β.Μ., σελ. 24-30 ΤΕ, σελ. 16-20</p>	<p>Προτείνεται να διδαχτούν όλες οι υποενότητες (κείμενα), αλλά να αφαιρεθούν ορισμένες δραστηριότητες.</p> <p>Στην κατεύθυνση της φιλιαναγνωσίας μπορεί να αξιοποιηθεί (όχι αποσπασματικά) το βιβλίο της Ε. Φακίνου «Η Ασπραδενή», στο οποίο προσεγγίζονται επίκαιρα θέματα, όπως είναι η εσωτερική μετανάστευση, οι δυσκολίες στην ένταξη ενός νέου μέλους στην ομάδα της σχολικής τάξης, ο σχολικός εκφοβισμός, η φιλία κ.ά.</p> <p>Η ενότητα προσφέρεται για την υλοποίηση project με θέμα σχετικό με τη φιλία.</p> <p>Ειδικότερα, αντικείμενο της ενότητας είναι το τέλος των διακοπών των μαθητών και η επιστροφή στο σχολείο. Τα κείμενα και σχεδόν όλες οι δραστηριότητες ανταποκρίνονται στα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα (δραστηριότητα γνωριμίας των μαθητών, διήγηση αναμνήσεων, παραγωγή γραπτού λόγου/κείμενα περιγραφής, δημιουργία ποιήματος, δημιουργία άλμπουμ, ακροστιχίδες...).</p> <p>Όσον αφορά το βιβλίο μαθητή (Β.Μ.):</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 5, υποενότητα 2, σελ. 15-16, γιατί επικαλύπτεται από αντίστοιχες δραστηριότητες της ενότητας.</p> <p>Τα κείμενα της 4^{ης} υποενότητας με τίτλο: «Ξημερώνει μία νέα μέρα ώρα για σχολείο» μπορούν να αξιοποιηθούν στο μάθημα της Ιστορίας στο πλαίσιο των διαθεματικών δραστηριοτήτων.</p> <p>Όσον αφορά το τετράδιο εργασιών (Τ.Ε.):</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 2, υποενότητα 3, σελ. 13. Επικαλύπτεται από τη δραστηριότητα του Λεξιλογίου της Ενότητας, Β.Μ. (α΄ τεύχος), σελ. 29.</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχτεί η δραστηριότητα 5, υποενότητα 5, σελ. 18. Αφορά τη συμπλήρωση αίτησης μετεγγραφής. Δε συνδέεται με το κείμενο και τις δραστηριότητες του Β.Μ. και δεν προβλέπεται η διδασκαλία της προετοιμασίας της.</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχτούν οι ασκήσεις 3 & 4 από το Εργαστήρι της Γλώσσας, σελ. 20. Επικαλύπτονται από άλλες του Β.Μ. & και του Τ.Ε..</p>	<p>Σύνολο=12 ώρες</p> <p>Προβλέπονται από το ΑΠ 12-14 ώρες διδασκαλίας. Με τις αλλαγές εξοικονομούνται περίπου 2 διδακτικές ώρες, οι οποίες μπορούν να διατεθούν στην υλοποίηση project ή σε δραστηριότητες φιλιαναγνωσίας</p>

<p>2^η Ενότητα: Ρώτα το νερό..... τι τρέχει σελ. 31-46 Υποενότητες: 1α. Το νερό συστήνεται Β.Μ., σελ. 31-34 Τ.Ε., σελ. 21-22 1β. Το ποτάμι τρέχει να συναντήσσει τη θάλασσα Β.Μ., σελ. 35-38 Τ.Ε., σελ. 23-25 1γ. Το νερό στη θρησκεία, στους μύθους και στις παραδόσεις Β.Μ., σελ. 39 Τ.Ε., σελ. 26-27 1δ. Ο Νερούλας Β.Μ., σελ. 40-41 Τ.Ε., σελ. 28 1ε. Το νερό ταξιδεύει Β.Μ., σελ. 42-46 Τ.Ε., σελ. 29-33</p>	<p>Ολόκληρη η 2^η ενότητα δύναται να παραλειφθεί και μαζί και όλες οι δραστηριότητες από το Β.Μ. και το Τ.Ε. Η θεματολογία της είναι σχετική με άλλων ενοτήτων (π.χ. με τα θέματα της 4^{ης} ενότητας), ενώ καλύπτεται σε μεγάλο βαθμό και από το μάθημα της Μελέτης Περιβάλλοντος (στο βιβλίο της ΜΠ υπάρχει το 8^ο κεφάλαιο της 3^{ης} Ενότητας, με τίτλο: Το νερό, πολύτιμες σταγόνες). Αντίστοιχες ενότητες υπάρχουν και σε βιβλία Μ.Π. προηγούμενων τάξεων (π.χ.: Μ.Π. Β΄ δημοτικού). Προτείνεται στον εκπαιδευτικό, αν επιθυμεί, να αξιοποιήσει κείμενα από την ενότητα ως συνοδευτικά για το μάθημα της Μ.Π. Η αφαίρεση αυτής της διδακτικής ενότητας αφήνει εκτός τη διδασκαλία του κατηγορουμένου, το οποίο όμως διδάσκεται ολοκληρωμένα στην Ε΄ και ΣΤ΄ δημοτικού {Ε΄ τάξη, 7^η Ενότητα: Μουσική, κ.ά.}.</p>	<p>Σύνολο =0 ώρες</p> <p>Προβλέπονται από το ΑΠ 12-14 ώρες διδασκαλίας. Με τις αλλαγές εξοικονομούνται 12-14 διδακτικές ώρες, οι οποίες μπορούν να διατεθούν στην υλοποίηση project ή σε δραστηριότητες φιλαναγνωσίας.</p>
<p>3^η Ενότητα: Το σχολείο γιορτάζει την ελευθερία και τη δημοκρατία σελ. 47-56</p>	<p>Επετειακά κείμενα για 28^η Οκτωβρίου-Πολυτεχνείο. Προτείνεται στους εκπαιδευτικούς να αξιοποιήσουν τα κείμενα από το Ανθολόγιο Γ΄ & Δ΄ δημοτικού.</p>	<p>Σύνολο =4 ώρες</p>

<p>4^η Ενότητα: Εμένα με νοιάζει σελ. 57-72</p> <p>Υποενότητες: 1α. Στάση βροχοσταλίδων Β.Μ., σελ. 57-60 Τ.Ε., σελ. 34-36 1β. Στάση βροχοσταλίδων (συνέχεια) Β.Μ., σελ. 61-63 Τ.Ε., σελ. 37-40 1γ. Χρησιμοποίησέ το ξανά... και ξανά... και ξανά Β.Μ., σελ. 64-67 Τ.Ε., σελ. 41 1δ. Σκουπίδια στη θάλασσα Β.Μ., σελ. 68-72 Τ.Ε., σελ. 42-46</p>	<p>Προτείνεται να αφαιρεθούν οι δύο πρώτες υποενότητες (κείμενα και δραστηριότητες): «Στάση βροχοσταλίδων» (σελ. 58-60) και «Στάση βροχοσταλίδων (συνέχεια)» (σελ.61-63.). Προτείνεται να αφαιρεθούν όλες οι δραστηριότητες από το Β.Μ. και το Τ.Ε. σε αυτές τις δύο υποενότητες, εκτός από τη δραστηριότητα 3 στο Τ.Ε. (σελ. 38, 39,40).</p> <p>Προτείνεται να αξιοποιηθούν πληρέστερα, με περισσότερο χρόνο, οι δύο επόμενες ενότητες με τίτλο: «Χρησιμοποίησέ το ξανά... και ξανά... και ξανά...» (σελ. 65) και «Σκουπίδια στη θάλασσα» (σελ. 68).</p> <p>Η ενότητα προσφέρεται για την υλοποίηση project με θέμα σχετικό με την προστασία του περιβάλλοντος. Ειδικότερα, αντικείμενο της ενότητας είναι η προστασία του περιβάλλοντος. Το θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος είναι σημαντικό θέμα και η διδακτική του προσέγγιση επιτρέπει τη σύνδεση με πολλά από τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα (π.χ. κριτική διερεύνηση προβλημάτων, ανάπτυξη της κριτικής σκέψης των μαθητών, κ.ά.) Ωστόσο, είναι ένα θέμα που υπάρχει στην ύλη όλων των τάξεων και των μαθημάτων και για αυτό, θα ήταν καλό να προσεγγίζεται διαθεματικά, κυρίως με τη μέθοδο project, με ποικιλία δραστηριοτήτων κ.λπ.</p> <p>Όσον αφορά τις δύο επόμενες υποενότητες, οι δραστηριότητες, ιδιαίτερα της 2^{ης} υποενότητας (1 & 2), επιτρέπουν την κριτική επεξεργασία των θεμάτων των κειμένων, αλλά και τη σύνδεσή τους με τη σχολική και την κοινωνική ζωή. Προτείνεται να διδαχτεί ολοκληρωμένα η δραστηριότητα 3 από το Τ.Ε., που αφορά τη γραφή επιστολής, με θέμα που αφορά γενικά το περιβάλλον. Επίσης, να αξιοποιηθεί το αντίστοιχο λογισμικό του Π.Ι. και ολόκληρο το κείμενο «50 απλά πράγματα που μπορούν να κάνουν τα παιδιά για να σώσουν τη Γη». Στο πλαίσιο αυτό, προτείνεται ο χρόνος των δύο ενοτήτων, που αφαιρούνται, να αξιοποιηθεί από τον/την εκπαιδευτικό για την υλοποίηση επιπρόσθετων δραστηριοτήτων, όπως: οργάνωση συζήτησης ή γράψιμο ανακοινώσεων, επιστολών, κ.ά., που συνδέονται με το κειμενικό είδος, αλλά και τη σχολική ζωή.</p> <p>Στο Τ.Ε., το κείμενο της δραστηριότητας 1 (σελ. 42) θα μπορούσε να αντικατασταθεί από τον/την εκπαιδευτικό με ένα πιο σύγχρονο, αφού αφορά την υλοποίηση προγράμματος περιβαλλοντικής αγωγής το σχ. έτος 1998. Ωστόσο, η γλωσσική δραστηριότητα (γραφή ηλεκτρονικού μηνύματος) ανταποκρίνεται στα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα.</p>	<p>Σύνολο =6 ώρες</p> <p>Προβλέπονται από το ΑΠ 12-14 ώρες διδασκαλίας. Με τις αλλαγές εξοικονομούνται περίπου 6 διδακτικές ώρες, οι οποίες μπορούν να διατεθούν στην υλοποίηση project ή σε δραστηριότητες φιλιαναγνωσίας</p>
---	---	---

<p>5^η Ενότητα: Ασφαλώς κυκλοφορώ σελ. 73-88</p> <p>Υποενότητες: 1α. Μάθημα Κυκλοφοριακής Αγωγής Β.Μ., σελ. 73-78 Τ.Ε., σελ. 47-48 1β. Στο δρόμο με το Σωτήρη Β.Μ., σελ. 79-82 Τ.Ε., σελ. 49-50 1 γ. Ένα αλλιώςτικό πάρκο Β.Μ., σελ. 83-85 Τ.Ε., σελ. 51-52 1δ. Ρόδα είναι και γυρίζει Β.Μ., σελ. 86-88 Τ.Ε., σελ. 53-56</p>	<p>Είναι η μόνη ενότητα με αντικείμενο την Κυκλοφοριακή Αγωγή σε όλα τα βιβλία Γλώσσας του Δημοτικού Σχολείου. Ως εκ τούτου, δεν προτείνονται αλλαγές.</p> <p>Η ενότητα προσφέρεται για την υλοποίηση project με θέμα: «Οδηγώ το ποδήλατό μου με ασφάλεια».</p> <p>Αντίστοιχη δραστηριότητα προτείνεται και από το Τ.Ε., σελ. 52.</p> <p>Ειδικότερα, στην ενότητα περιλαμβάνονται βιωματικές δραστηριότητες, στις οποίες χρειάζεται να δοθεί έμφαση και χρόνος [δραστηριότητα 5, υποενότητα 1, Β.Μ., σελ. 78 (εργασία σε ομάδες, ασκήσεις με βιωματικό, επικοινωνιακό χαρακτήρα), δραστηριότητες 1, 2, 3, 4, υποενότητα 3, Β.Μ., σελ. 84 (εκπαιδευτική επίσκεψη, συζήτηση/επιχειρηματολογικός λόγος), δραστηριότητα 2, υποενότητα 3, Β.Μ., σελ. 86 (συζήτηση στην ομάδα, διήγηση)].</p>	<p>Σύνολο=12 ώρες</p> <p>Προβλέπονται από το ΑΠ 10-12 ώρες διδασκαλίας.</p>
<p><u>ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ (Β.Μ.): ΤΕΥΧΟΣ Β΄, ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (Τ.Ε.): ΤΕΥΧΟΣ Α΄</u> <u>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Γ΄, Δ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ</u></p>		

<p>6^η Ενότητα: Ιστορίες παιδιών σελ. 7-26</p> <p>Υποενότητες:</p> <p>1 α. Κορίτσι Β.Μ., σελ. 7-9 ΤΕ, σελ. 57</p> <p>1β. Το μεγάλο μυστικό Β.Μ., σελ. 10-14 ΤΕ, σελ. 58-59</p> <p>1γ. Ο αδελφός της Ασπασίας Β.Μ., σελ. 15-19 ΤΕ, σελ. 60-61</p> <p>1δ. Ο εξάχρονος ήρωας της Ορλεάνης Β.Μ., σελ. 20-26 ΤΕ, σελ. 62-66</p>	<p>Η θεματολογία είναι σημαντική για τους/τις μαθητές/-ήτριες και ανταποκρίνεται στα βιώματα και στα ενδιαφέροντά τους. Προτείνεται να μη διδαχθεί η 4^η υποενότητα με τίτλο: «Ο εξάχρονος ήρωας της Ορλεάνης», σελ. 20-24.</p> <p>Η ενότητα προσφέρεται για την υλοποίηση project με θέμα σχετικό με την ιστορία ενός προσφυγόπουλου ή προσφυγόπουλων.</p> <p>Ειδικότερα, αντικείμενο της ενότητας είναι ιστορίες όπου πρωταγωνιστούν παιδιά.</p> <p>Στην ενότητα περιλαμβάνονται δραστηριότητες ανάπτυξης προφορικού λόγου, παραγωγής γραπτού λόγου, βιωματικές δραστηριότητες, στις οποίες κρίνεται σκόπιμο να δοθεί έμφαση και χρόνος. Συγκεκριμένα, προτείνεται να γίνουν όλες οι δραστηριότητες (1,2,3,4,5) από το Β.Μ., 1^η υποενότητα, σελ. 9 (επεξεργασία ποιήματος, εικαστικές δραστηριότητες, περιγραφή περιπάτου...), καθώς και οι δραστηριότητες 1,2,3, 7 από το Β.Μ., 2^η υποενότητα, σελ. 12-14 (παίξιμο ρόλων, έκφραση συναισθημάτων...).</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχθεί η 4^η υποενότητα με τίτλο: «Ο εξάχρονος ήρωας της Ορλεάνης» (σελ. 20-24). Το κείμενο μπορεί να αντικατασταθεί με ένα σύγχρονο κείμενο για την ιστορία ενός προσφυγόπουλου (κατ' επιλογήν του εκπαιδευτικού) ή ένα απόσπασμα από το βιβλίο του Πάνου Χριστοδούλου: «Ο Νταβίντ δεν ήρθε για διακοπές», εκδ. Κέδρος. Ιδιαίτερα προσφέρεται η 2^η έκθεση με τίτλο: «Ο εαυτός μου».</p> <p>Η διδασκαλία της συγγραφής «άρθρου», που υπάρχει στο Τ.Ε. (α' τεύχος, σελ. 62-64) μπορεί να πραγματοποιηθεί, επειδή και θεματολογικά είναι ανεξάρτητη από το Β.Μ.</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχθεί η δραστηριότητα του λεξιλογίου της ενότητας (σελ. 25), επειδή ζητά από τα παιδιά να ξεχωρίσουν τις λέξεις σε ουσιαστικά, επίθετα, ρήματα, αλλά η λέξη πλημμυρισμένος είναι μετοχή και όχι επίθετο και πιθανόν να προκαλέσει σύγχυση στους/στις μαθητές/-ήτριες.</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχτούν οι ασκήσεις 1 και 2 από το Τ.Ε. (α' τεύχος, σελ.58), επειδή για τη διδασκαλία του αορίστου και του συνοπτικού μέλλοντα έχει αφιερωθεί αρκετός χρόνος στο Β.Μ. Επίσης, διδάσκονται και σε άλλες τάξεις του Δημοτικού, ενώ υπάρχει αντίστοιχη άσκηση στο Εργαστήρι της Γλώσσας, (Τ.Ε., α' τεύχος, σελ. 66).</p> <p>Το ίδιο προτείνεται και για την άσκηση 3, σελ. 61.</p> <p>Η διδασκαλία της ενότητας μπορεί να γίνει διαθεματικά με τα Θρησκευτικά (ενότητα 4, «Όλοι ίσοι-όλοι διαφορετικοί», σελ. 65-71, ειδικά η δραστηριότητα 1 σελ.69).</p>	<p>Σύνολο=9 ώρες</p> <p>Προβλέπονται από το ΑΠ 12-14 ώρες διδασκαλίας. Με τις αλλαγές εξοικονομούνται περίπου 3 διδακτικές ώρες, οι οποίες μπορούν να διατεθούν στην υλοποίηση project ή σε δραστηριότητες φιλιαναγνωσίας</p>
--	--	--

<p>7^η Ενότητα: Η ελιά σελ. 27-46</p> <p>Υποενότητες: 1α. Η ελιά Β.Μ., σελ. 27-30 ΤΕ, σελ. 67-68 1β. Οι μύθοι και η ελιά Β.Μ., σελ. 31-34 ΤΕ, σελ. 69-70 1γ. Η ελιά στην Ελλάδα και στη Μεσόγειο Β.Μ., σελ. 35-39 ΤΕ, σελ. 71-72 1δ. Μαγειρεύουμε με ελαιόλαδο Β.Μ., σελ. 40-46 ΤΕ, σελ. 73-76</p>	<p>Προτείνεται να διδαχθούν όλες οι υποενότητες (κείμενα), αλλά να αφαιρεθούν δραστηριότητες. Η ενότητα προσφέρεται για την υλοποίηση project με θέμα σχετικό με την υγιεινή, μεσογειακή διατροφή και τη σημασία της στη σύγχρονη ζωή. Ειδικότερα, αντικείμενο της ενότητας είναι η ελιά και ο πολιτισμός που δημιουργήθηκε γύρω από αυτήν από τους λαούς της Μεσογείου. Στην ενότητα περιλαμβάνονται δραστηριότητες ανάπτυξης του γραπτού λόγου και βιωματικές δραστηριότητες, στις οποίες κρίνεται σκόπιμο να δοθεί έμφαση και χρόνος. Συγκεκριμένα, όσον αφορά το Β.Μ., προτείνεται να γίνουν οι δραστηριότητες 1, 2, 4 & 5, υποενότητα 2, (σελ. 32, 33, 34, επεξεργασία μύθων, εργασία σε ομάδες, οικογένειες λέξεων...), οι δραστηριότητες 1, 4, 5, υποενότητα 3, (σελ. 36 & σελ. 38-39, συζήτηση για τη σημασία της ελιάς στον ελληνικό πολιτισμό...) και οι δραστηριότητες 2, 3, 5, 6, 7, (σελ. 41, 42, 43, 44, συζήτηση για τη μεσογειακή διατροφή, κατασκευή συνταγών, ...). Όσον αφορά το Τ.Ε., να γίνουν οι δραστηριότητες 1 & 3 (σελ. 67-68), η δραστηριότητα 1 (σελ. 69), η δραστηριότητα 2 (σελ. 72) και οι δραστηριότητες 1 (σελ. 73) και η δραστηριότητα 3 από το εργαστήρι της Γλώσσας (σελ. 75).</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 3 από την 1η υποενότητα (σελ. 29-30). Η άσκηση αφορά τα πάθη φωνηέντων, που διδάσκονται ολοκληρωμένα στην Ε΄ & ΣΤ΄ δημοτικού.</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 3 από τη 2η υποενότητα (σελ. 32-33). Επίσης, το ασύνδετο σχήμα διδάσκεται στην Ε΄ τάξη (9η Ενότητα: Βιβλία-Βιβλιοθήκες).</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 2 από την 3η υποενότητα (σελ. 37), επειδή οι μαθητές/-ήτριες έχουν διδαχτεί την παράγραφο προηγούμενα, αλλά και θα τη διδαχτούν ξανά στις δύο επόμενες τάξεις.</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 3 από την 3η υποενότητα (σελ. 37-38), επειδή οι μαθητές/-ήτριες έχουν διδαχτεί τα κύρια ονόματα και στις τρεις προηγούμενες τάξεις. Ο/Η εκπαιδευτικός, αν κρίνει σκόπιμο, μπορεί να κάνει προφορική υπενθύμιση, αξιοποιώντας τις προϋπάρχουσες γνώσεις των μαθητών.</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 4 από την 4η υποενότητα (σελ. 42-43), επειδή ο ορισμός των υποκοριστικών δεν είναι πλήρης.</p> <p>Από το Τ.Ε. προτείνεται να μη διδαχτούν: Η 2η δραστηριότητα από την 1η υποενότητα (σελ. 68), επειδή μπορεί να αξιοποιηθεί στο μάθημα το Θρησκευτικών, αν το επιθυμεί ο/η εκπαιδευτικός. Είναι, επίσης, δυνατόν να αξιοποιηθεί σε σχετικό project. Οι δραστηριότητες 2 & 3 από τη 2η υποενότητα (σελ. 69-70). Επικαλύπτονται από άλλες δραστηριότητες της ενότητας. Η 3η δραστηριότητα από την 3η υποενότητα (σελ. 72), σχετικά με τα κύρια ονόματα, όπως αιτιολογήθηκε παραπάνω για το Β.Μ.</p>	<p>Σύνολο=10 ώρες</p> <p>Προβλέπονται από το ΑΠ 10-12 ώρες διδασκαλίας. Με τις αλλαγές εξοικονομούνται περίπου 2 διδακτικές ώρες, οι οποίες μπορούν να διατεθούν στην υλοποίηση project ή σε δραστηριότητες φιλιαναγνωσίας</p>
--	---	---

<u>ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ (Β.Μ.): ΤΕΥΧΟΣ Β΄, ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (Τ.Ε.): ΤΕΥΧΟΣ Β΄</u> <u>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Γ΄, Δ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ</u>		
8^η Ενότητα: Χριστός γεννάται σελ. 46-56	Προτείνεται στους/στις εκπαιδευτικούς να αξιοποιήσουν τα κείμενα από το Ανθολόγιο Γ΄ & Δ΄ δημοτικού. Προτείνεται η υλοποίηση project με θέμα σχετικό με τα έθιμα των Χριστουγέννων –Πρωτοχρονιάς διαφόρων χωρών.	Σύνολο=4 ώρες

<p>9^η Ενότητα: Η παράσταση αρχίζει σελ. 57-80</p> <p>Υποενότητες: 1α. Μια περιπέτεια για τον Ρωμαίο Β.Μ., σελ. 57-61 Τ.Ε., σελ. 7-8 1β. Ένας Αρλεκίνος από χαρτί Β.Μ., σελ. 62-65 Τ.Ε., σελ. 9-10 1γ. Όρνιθες Β.Μ., σελ. 66-69 Τ.Ε., σελ. 11-12 1δ. Πρώτη φορά στο θέατρο Β.Μ., σελ. 70-73 Τ.Ε., σελ. 13-15 1ε. Ο Κεραμιδοτρέχαλος Β.Μ., σελ. 74-80 Τ.Ε., σελ. 16-20</p>	<p>Προτείνεται να διδαχθούν όλες οι υποενότητες (κείμενα), αλλά να αφαιρεθούν δραστηριότητες. Η ενότητα προσφέρεται για την υλοποίηση project με θέμα σχετικό με θεατρική παράσταση (που παρακολούθησαν οι μαθητές/τριες ή ανέβασαν οι ίδιοι /συγγραφή θεατρικού κειμένου, κ.λπ.). Ειδικότερα, αντικείμενο της ενότητας είναι το θέατρο. Τα κείμενα είναι ενδιαφέροντα, ποιοτικά και σχεδόν όλες οι δραστηριότητες ανταποκρίνονται στα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα (παραγωγή γραπτού λόγου, άντληση πληροφοριών από θεατρικά κείμενα, από εφημερίδες, από διαδίκτυο, συγγραφή παραμυθιού με ανατροπή χαρακτήρων, μετατροπή κειμένου από ένα είδος σε άλλο, υλοποίηση διαθεματικών δραστηριοτήτων ή / και project, παίξιμο θεατρικής παράστασης, δημιουργία πρόσκλησης, κ.ά.). Τα κείμενα των θεατρικών παραστάσεων, τα προγράμματα κ.λπ., κρίνεται προτιμότερο να τα αντικαταστήσει ο/η εκπαιδευτικός με σύγχρονα. Όσον αφορά το Β.Μ.: Μπορεί να παραλειφθεί η άσκηση 5 από την 1^η υποενότητα (σελ. 61), καθώς ενδέχεται να παρουσιάσει δυσκολίες κατανόησης στους/τις μαθητές/-ήτριες της Δ' τάξης. Προτείνεται, επίσης, να αντικατασταθεί το κείμενο για τα παιδικά θέατρα με πιο σύγχρονο (δραστηριότητα 6, 1^η υποενότητα, σελ. 61), επειδή αναφέρεται σε δημοσίευμα του 1996. Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 2 από τη 2^η υποενότητα (σελ. 63-64), που αφορά τις εγκλίσεις των ρημάτων. Οι εγκλίσεις διδάσκονται εδώ επαναληπτικά, έχουν διδαχτεί στην 5^η Ενότητα και θα διδαχθούν ξανά στην Ε' & ΣΤ' τάξη. Επιπλέον, η κατανόηση των υφολογικών διαφορών, που προκύπτουν από τη χρήση των εγκλίσεων είναι εξαιρετικά δύσκολη για μαθητές της Δ' τάξης (βλ. βιβλίο δασκάλου, σελ. 40). Αντί αυτής προτείνεται να διδαχτεί ολοκληρωμένα η αντίστοιχη 1^η δραστηριότητα από το Τ.Ε. (β' τεύχος, σελ. 9-10), η οποία αφορά το ίδιο κειμενικό είδος (κείμενο οδηγιών) και βοηθά τους μαθητές να παραγάγουν γραπτό λόγο μέσα από τη σύνθεση κειμένου-εικόνας. Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 4 από την 3^η υποενότητα (σελ. 69), η οποία αφορά τον πλάγιο λόγο. Είναι πλεονασματική, επειδή δε διαφέρει από την 3^η δραστηριότητα του Β.Μ., αλλά και η οδηγία προς τους μαθητές δεν είναι σαφής. Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 5 από την 3^η υποενότητα (σελ. 69), η οποία αφορά το λεξιλόγιο θεάτρου. Καλύπτεται από την άσκηση 4 του Τ.Ε., σελ. 12. Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 5 από την 5^η υποενότητα (σελ. 77), η οποία αφορά στον συλλαβισμό λέξεων. Ο συλλαβισμός έχει διδαχτεί σε όλες τις μικρότερες τάξεις και συμπεριλαμβάνεται, επίσης, στη 10^η Ενότητα. Μπορεί να γίνει προφορικά, εφόσον το κρίνει ο/η εκπαιδευτικός. Όσον αφορά το Τ.Ε. (β' τεύχος): Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 3 από την 1^η υποενότητα (σελ. 8). Η άσκηση αφορά τα σημεία στίξης, τα οποία έχουν διδαχτεί στην 1^η, 2^η, 11^η ενότητα. Επίσης, έχουν διδαχτεί στις προηγούμενες τάξεις, αλλά θα διδαχτούν και</p>	<p>Σύνολο=10 ώρες</p> <p>Προβλέπονται από το ΑΠ 12-14 ώρες διδασκαλίας. Με τις αλλαγές εξοικονομούνται περίπου 4 διδακτικές ώρες, οι οποίες μπορούν να διατεθούν στην υλοποίηση project ή σε δραστηριότητες φιλανανγνωσίας</p>
---	---	---

	<p>στις δύο επόμενες.</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 3 από την 3^η υποενότητα (σελ. 12), επειδή καλύπτεται από τη δραστηριότητα 3 του Β.Μ., η οποία και απαιτεί πολύ χρόνο.</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 4 από την 4^η υποενότητα (σελ. 14-15), επειδή είναι δύσκολη για τους μαθητές της Δ' δημοτικού. Αντίστοιχες ασκήσεις μπορεί να διδαχτούν σε Ε' και ΣΤ' τάξη.</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχτούν οι δραστηριότητες από το Εργαστήρι της Γλώσσας, επειδή επικαλύπτονται από παρόμοιες δραστηριότητες στο Β.Μ. (σελ. 79) και Γ.Ε. (σελ. 19 & 20).</p>	
--	--	--

<p>10^η Ενότητα: Λέξεις φτερουγίζουν πέρα, ταξιδεύουν στον αγέρα σελ. 81-99</p> <p>Υποενότητες: 1α. Παιχνίδια με τις λέξεις Β.Μ., σελ. 82-84 Τ.Ε., σελ. 21-22 1β. Γλωσσική αυτοβιογραφία Β.Μ., σελ. 85-88 Τ.Ε., σελ. 23-24 1γ. Χορεύοντας με.... Ανήκουστους ήχους Β.Μ., σελ. 89-92 Τ.Ε., σελ. 25 1δ. Γραφή, η μνήμη των ανθρώπων Β.Μ., σελ. 93-99 Τ.Ε., σελ. 26-29</p>	<p>Προτείνεται να αφαιρεθεί η 2^η υποενότητα: «Γλωσσική αυτοβιογραφία» και ορισμένες δραστηριότητες.</p> <p>Η ενότητα προσφέρεται για την υλοποίηση project με θέμα σχετικό με τη φιλιαναγνωσία.</p> <p>Ειδικότερα, αντικείμενο της ενότητας είναι η Γλώσσα. Τα κείμενα της ενότητας κρίνονται ενδιαφέροντα, ποιοτικά και σχεδόν όλες οι δραστηριότητες ανταποκρίνονται στα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα (δημιουργία ποιήματος, παιχνιδόλεξα, αινίγματα, παροιμίες, γλωσσοδέτες).</p> <p>Όσον αφορά το Β.Μ.:</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχτεί η 2^η υποενότητα (κείμενο και δραστηριότητες) με τίτλο: «Γλωσσική αυτοβιογραφία» του Π. Νιρβάνα. Οι δραστηριότητες είναι αυξημένης δυσκολίας για μαθητές Δ' δημοτικού (καθαρεύουσα, κ.ά.). Το κείμενο θα μπορούσε να διδαχτεί στην Ε' τάξη ή στην ΣΤ' τάξη, στην Ενότητα: «Συγγενικές Σχέσεις», κ.ά.</p> <p>Οι αόριστες αντωνυμίες, που αποτελούν το κύριο γραμματικό φαινόμενο της υποενότητας, μπορούν να διδαχτούν στο Εργαστήρι της Γλώσσας, (Τ.Ε., β' τεύχος, σελ. 28).</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 5 (σελ. 91-92).</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχτεί η δραστηριότητα 4, υποενότητα 4^η (σελ. 96). Αφορά τη διδασκαλία των χρονικών προτάσεων ως δευτερευουσών εξαρτημένων προτάσεων. Ο στόχος της δραστηριότητας είναι οι μαθητές/-ήτριες να συνειδητοποιήσουν την ιδιαιτερότητα της χρονικής πρότασης, που σε σύνδεση με την κύρια πρόταση μπορεί να εκφράζει τρία είδη χρονικών σχέσεων (βλ. βιβλίο δασκάλου σελ. 43). Πρόκειται για ένα σύνθετο και δύσκολο συντακτικό φαινόμενο, που μπορεί να διδαχτεί στη ΣΤ' Τάξη.</p> <p>Όσον αφορά το Τ.Ε.:</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχτούν οι δραστηριότητες της 2^{ης} υποενότητας (σελ. 23-24), με εξαίρεση τη δραστηριότητα 4 (σελ. 24), που αφορά τη γνωριμία των μαθητών με μία ξένη γλώσσα.</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 2 (σελ. 26), που αφορά τις χρονικές προτάσεις για τους λόγους που αναφέρθηκαν παραπάνω.</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχτούν οι ασκήσεις 3, 4 & 5 από το Εργαστήρι της Γλώσσας, (Τ.Ε., β' τεύχος, σελ. 29), επειδή οι μαθητές/τριες έχουν ήδη εργαστεί με παρόμοιες.</p>	<p>Σύνολο=8 ώρες</p> <p>Προβλέπονται από το ΑΠ 10-12 ώρες διδασκαλίας. Με τις αλλαγές εξοικονομούνται περίπου 4 διδακτικές ώρες, οι οποίες μπορούν να διατεθούν στην υλοποίηση project ή σε δραστηριότητες φιλιαναγνωσίας</p>
---	---	--

ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ (Β.Μ.): ΤΕΥΧΟΣ Γ΄, ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (Τ.Ε.): ΤΕΥΧΟΣ Β΄ ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Γ΄, Δ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ		
<p>11^η Ενότητα: Γελάσαμε με την ψυχή μας σελ.7-26 Υποενότητες: 1α. Ο Μπελάς κι ο Ρουμποτύρης Β.Μ., σελ. 8-10 Τ.Ε., σελ. 30-31 1β. Ο Αργύρης και το πρόβλημα Β.Μ., σελ. 11-14 Τ.Ε., σελ. 32-33 1γ. Φρουτοπία Β.Μ., σελ. 15-19 Τ.Ε., σελ. 34-36 1δ. Τρύπωνας ο φαφαγάλος Β.Μ., σελ. 20-26 Τ.Ε., σελ. 37-40</p>	<p>Προτείνεται να διδαχθούν όλες οι υποενότητες (κείμενα), αλλά να αφαιρεθούν δραστηριότητες. Η ενότητα προσφέρεται για την υλοποίηση project με θέμα «φτιάχνω το δικό μου κόμικ». Ειδικότερα, αντικείμενο της ενότητας είναι το γέλιο. Τα κείμενα είναι ποιοτικά, διασκεδαστικά και ανταποκρίνονται στα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, όπως και οι περισσότερες δραστηριότητες (παραγωγή γραπτού λόγου, μετατροπή ιστοριών, δημιουργία κόμικ, παντομίμα, κ.ά.). Όσον αφορά το Β.Μ.: Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 3 (σελ. 14). Είναι επαναληπτική των ουδετέρων ανισοσυλλάβων σε –μα. Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 5 (σελ. 14). Είναι επαναληπτική του αορίστου της ενεργητικής και παθητικής φωνής. Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 7, υποενότητα 4^η (σελ. 24), που αφορά στα ανώμαλα ρήματα. Η διδασκαλία των ανωμάτων ρημάτων μπορεί να μεταφερθεί σε μεγαλύτερες τάξεις (Ε΄ & ΣΤ΄). Όσον αφορά το Τ.Ε.: Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 3, υποενότητα 4^η (σελ. 38). Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 4, υποενότητα 4^η (σελ. 38). Οι λόγοι (ανώμαλα ρήματα) αναφέρθηκαν παραπάνω. Προτείνεται να μη διδαχθούν όλες οι ασκήσεις από το Εργαστήρι της Γλώσσας (σελ. 39-40). Είναι επικαλυπτόμενες και ο χρόνος υλοποίησής τους είναι προτιμότερο να δοθεί από τον εκπαιδευτικό σε υλοποίηση project με θέμα τη δημιουργία κόμικ.</p>	<p>Σύνολο=10 ώρες</p> <p>Προβλέπονται από το ΑΠ 10-12 ώρες διδασκαλίας. Με τις αλλαγές εξοικονομούνται περίπου 2 διδακτικές ώρες, οι οποίες μπορούν να διατεθούν στην υλοποίηση project ή σε δραστηριότητες φιλαναγνωσίας</p>
<p>12^η Ενότητα: Χαίρε, ω χείρε Ελευθεριά! σελ. 27-32</p>	<p>Επετειακά κείμενα για την 25^η Μαρτίου. Προτείνεται στους εκπαιδευτικούς να αξιοποιήσουν τα κείμενα από το Ανθολόγιο Γ΄ & Δ΄ δημοτικού.</p>	<p>Σύνολο=4 ώρες</p>

<p>13^η Ενότητα: Όλοι διαφορετικοί, όλοι ίδιοι σελ. 33-48</p> <p>Υποενότητες: 1α. Όλου του κόσμου τα παιδιά B.M., σελ. 34-35 T.E., σελ. 41-42 1β. Το σχολείο του κόσμου B.M., σελ. 36-39 T.E., σελ. 43-44 1γ. Τα δικαιώματα των παιδιών B.M., σελ. 40-42 T.E., σελ. 45-46 1δ. Η 5^η Βασική Αρχή των Δικαιωμάτων των παιδιών B.M., σελ. 43-48 TE, σελ. 47-50</p>	<p>Προτείνεται να διδαχθούν όλες οι υποενότητες (κείμενα), αλλά να αφαιρεθούν δραστηριότητες. Η ενότητα προσφέρεται για την υλοποίηση project με θέμα σχετικό με τα προσφυγόπουλα. Ειδικότερα, αντικείμενο της ενότητας είναι ο σεβασμός στη διαφορετικότητα και στα δικαιώματα των παιδιών. Τα κείμενα ανταποκρίνονται στα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, όπως και οι περισσότερες δραστηριότητες (παραγωγή γραπτού λόγου, αφήγηση, κρυπτόλεξα, κ.ά.). Προτείνεται να διδαχθούν όλες. Τα κείμενα των δύο τελευταίων υποενοτήτων της Unicef, κ.ά., θα μπορούσαν να αντικατασταθούν με πιο σύγχρονα από τον/την εκπαιδευτικό. Προτείνεται να μη διδαχθούν όλες οι ασκήσεις από το Εργαστήρι της Γλώσσας (T.E., σελ. 49-50). Είναι επικαλυπτόμενες από παρόμοιες ασκήσεις στο B.M. και στο T.E. Ο χρόνος υλοποίησής τους μπορεί να αξιοποιηθεί από τον/την εκπαιδευτικό σε υλοποίηση project με θέμα τα προσφυγόπουλα.</p>	<p>Σύνολο=12 ώρες</p> <p>Προβλέπονται από το ΑΠ 10-12 ώρες διδασκαλίας.</p>
<p>14^η Ενότητα: Το ανθρώπινο θαύμα σελ. 49-65</p> <p>Υποενότητες: 1α. Ύμνος στον άνθρωπο B.M., σελ. 50-52 TE, σελ. 51-52 1β. Από το πρώτο τηλεφώνημα στο πρώτο ηλεκτρονικό μήνυμα B.M., σελ. 53-56 TE, σελ. 53-54 1γ. Μια παράξενη παραγγελία B.M., σελ. 57-59 TE, σελ. 55-57 1δ. Το διαδίκτυο B.M., σελ. 60-65 T.E., σελ. 58-61</p>	<p>Ολόκληρη η 14^η ενότητα δύναται να παραλειφθεί και μαζί και όλες οι δραστηριότητες από το B.M. και το T.E. Η θεματολογία της συγκεκριμένης ενότητας είναι σχετική με αυτή διδακτικών ενοτήτων άλλων τάξεων (ΣΤ΄ Τάξη: Θεματική Ενότητα: «Συσκευές», 2^η υποενότητα: Πάμε μια βόλτα στον Γουέμπι; B.M.2, σελ. 48, κ.ά., Ε΄ Τάξη: Θεματική Ενότητα 10 «Μυστήρια –Επιστημονική φαντασία», 4^η υποενότητα: «Η μηχανή του Χρόνου», Γ΄ Τάξη: Θεματική Ενότητα 2.4 «Άνθρωποι και μηχανές». Θεματική Ενότητα 11 «Παιχνίδια»: 3^η υποενότητα: Ηλεκτρονικά Παιχνίδια). Οι αναφορικές αντωνυμίες, κύριο γραμματικό φαινόμενο της ενότητας, μπορεί να διδαχθούν μαζί με τις οριστικές στη 13^η ενότητα του B.M. (β΄ τεύχος), με τίτλο: «Όλοι διαφορετικοί, όλοι ίδιοι». Η διδασκαλία του Συντελεσμένου Μέλλοντα μπορεί να γίνει μαζί με τη διδασκαλία του Συνοπτικού Μέλλοντα στην 6η ενότητα, με τίτλο: «Ιστορίες παιδιών» ή να μεταφερθεί στην Ε΄ Τάξη.</p>	<p>Σύνολο=0 ώρες</p> <p>Προβλέπονται από το ΑΠ 10-12 ώρες διδασκαλίας. Με τις αλλαγές εξοικονομούνται 10-12 διδακτικές ώρες, οι οποίες μπορούν να διατεθούν στην υλοποίηση project ή σε δραστηριότητες φιλιαναγνωσίας.</p>

<p>15^η Ενότητα: Χριστός Ανέστη σελ. 67-72</p>	<p>Προτείνεται στους/στις εκπαιδευτικούς να αξιοποιήσουν τα κείμενα από το Ανθολόγιο Γ΄ & Δ΄ δημοτικού.</p>	<p>Σύνολο=4 ώρες</p>
<p>16^η Ενότητα: Ταξίδια στην Ελλάδα σελ. 73-91</p> <p>Υποενότητες:</p> <p>1α. Το παραδεισένιο Πήλιο Β.Μ., σελ. 74-77 Τ.Ε., σελ. 62-63</p> <p>1β. Η Ρόδος Β.Μ., σελ. 78-82 Τ.Ε., σελ. 64-65</p> <p>1γ. Ταξιδιωτικές εντυπώσεις Β.Μ., σελ. 83-86 Τ.Ε., σελ. 66-68</p> <p>1δ. Άνοιξα του Αιγαίου τη θύρα Β.Μ., σελ.87-91 Τ.Ε., σελ. 69-71</p>	<p>Προτείνεται να διδαχθούν όλες οι υποενότητες (κείμενα), αλλά να αφαιρεθούν δραστηριότητες.</p> <p>Η ενότητα προσφέρεται για την υλοποίηση project με θέμα σχετικό με τα ταξίδια.</p> <p>Ειδικότερα, η ενότητα έχει αντικείμενο τα ταξίδια στη χώρα μας. Τα κείμενα της ενότητας είναι ενδιαφέροντα, ποιοτικά και σχεδόν όλες οι δραστηριότητες ανταποκρίνονται στα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα (παραγωγή γραπτού λόγου/κείμενα περιγραφής, δημιουργία: ποιήματος, ταξιδιωτικού χάρτη, ταξιδιωτικού οδηγού, ταξιδιωτικού ημερολογίου, ταξιδιωτική κάρτα, συμπλήρωση κρυπτόλεξου, κ.ά.).</p> <p>Όσον αφορά το Β.Μ.:</p> <p>Στην 2^η υποενότητα με τίτλο «Η Ρόδος» (σελ. 78-79), προτείνεται η αντικατάσταση του χάρτη με άλλον πιο ευανάγνωστο και μεγαλύτερο (αυτός του βιβλίου είναι μικρός, εκτείνεται σε δύο σελίδες και είναι δυσανάγνωστος).</p> <p>Στην 3^η υποενότητα προτείνεται να παραλειφθεί η άσκηση 3 (σελ. 85). Αφορά τη διάκριση ουσιαστικών, επιθέτων-μετοχών, ρημάτων και επιρρημάτων. Η άσκηση είναι επαναληπτική.</p> <p>Για τον ίδιο λόγο προτείνεται να παραλειφθεί η δραστηριότητα του λεξιλογίου της ενότητας (σελ.90).</p> <p>Όσον αφορά το Τ.Ε.:</p> <p>Στην 1^η υποενότητα προτείνεται να μη διδαχτεί η δραστηριότητα 2 (σελ. 63). Αφορά τη διάκριση επιθέτων-μετοχών και είναι επαναληπτική.</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 4, 3^η υποενότητα (σελ. 68), επειδή είναι επαναληπτική αρκετών άλλων δραστηριοτήτων που υπάρχουν στο Β.Μ. και στο Εργαστήρι της Γλώσσας.</p> <p>Η διδασκαλία της ενότητας μπορεί να συνδυαστεί με τη Μελέτη Περιβάλλοντος και ιδίως με τα κεφ.5-7 που περιγράφουν τον τόπο μας (σελ.20-25).</p>	<p>Σύνολο=10 ώρες</p> <p>Προβλέπονται από το ΑΠ 10-12 ώρες διδασκαλίας. Με τις αλλαγές εξοικονομούνται 2 διδακτικές ώρες, οι οποίες μπορούν να διατεθούν στην υλοποίηση project ή σε δραστηριότητες φιλαναγνωσίας.</p>

0.

ΜΑΘΗΜΑ/ΤΑΞΗ: ΓΛΩΣΣΑ Ε΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ**ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ:**

1. Βιβλίο Μαθητή: Αναστασοπούλου, Α., Γαλανόπουλος, Ι., Δρυς, Ι., Ιορδανίδου, Α., Κόττα Α., Χαλκιάς, Π. (2015), Της γλώσσας *ρόδι και ροδάκι*. (τχ. α΄, β΄, γ΄,). Αθήνα: ΙΤΥΕ "ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ".
2. Τετράδιο Εργασιών: Αναστασοπούλου, Α., Γαλανόπουλος, Ι., Δρυς, Ι., Κόττα Α., Ιορδανίδου, Α., Χαλκιάς, Π. (2015), Της γλώσσας *ρόδι και ροδάκι*. (τχ. α΄, β΄). Αθήνα: ΙΤΥΕ "ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ".
3. Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων Ε΄και Στ΄ Δημοτικού Κατσίκη-Γκίβαλου, Α., Καλογήρου, Τ.,

Παπαδάτος, Γ., Πρωτονοτάριου, Σ. & Πυλαρινός, Θ. (2013), *Με λογισμό και μ' όνειρο*. Αθήνα: ΟΕΔΒ.

ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΥΛΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΩΡΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΓΛΩΣΣΑΣ Ε΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ		
Διδακτέα ύλη	Προτάσεις για διαχείριση της διδακτέας ύλης	Ενδεικτικός χρονικός προγραμματισμός
ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ, τεύχος α΄		
ΕΝΟΤΗΤΑ 1 Ο ΦΙΛΟΣ ΜΑΣ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	Η ενότητα εστιάζει στην ιδιαιτερότητα της δομής κειμένων αναφορικού λόγου, όπως είναι τα αφηγηματικά. Εστιάζει, επίσης, στους ρηματικούς χρόνους ανάλογα με το είδος του κειμένου, το ύφος και την κατάσταση επικοινωνίας. Οι αλλαγές που προτείνονται έχουν ως εξής:	ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 8-10 ΩΡΕΣ
1. Ο φίλος μας το δάσος (σελ. 8-11)	Η άσκηση 4 (Β.Μ., σελ. 11) προτείνεται να διδαχτεί προφορικά, αφού προηγηθεί επανάληψη για την ορθογραφία των ρημάτων. Το περιεχόμενο της συγκεκριμένης άσκησης κρίνεται διαδικαστικό και γίνεται προφορικά, για να αφιερωθεί χρόνος στην 3 ^η άσκηση που είναι παραγωγή γραπτού λόγου.	
2. Η φίλη μας η θάλασσα. (σελ. 12- 15)	Προτείνεται στην άσκηση 1 (Β.Μ., σελ. 13) να προστεθεί ερώτηση που θα αναδεικνύει τη σύγκριση των δύο άρθρων που προηγούνται (εφημερίδας και διαδικτύου), τις υφολογικές διαφορές, τις λεξιλογικές επιλογές και το αποτέλεσμα τους, την υποκειμενικότητα στην καταγραφή της είδησης, κ.λπ. Για τον εντοπισμό της περιοχής όπου έγινε το ναυάγιο οι μαθητές μπορούν να ανατρέξουν στη Γεωγραφία, στον χάρτη της Ευρώπης (σελ.29).	

<p>3. Ο φίλος μας ο άνεμος (σελ. 16-20)</p> <p>T.E. (σελ. 7-16)</p>	<p>Οι ασκήσεις 1 και 2 (B.M., σελ. 17) μπορεί να γίνουν διαθεματικά ως project και να τονιστεί η σημασία της ενέργειας στη ζωή του ανθρώπου, οι συνέπειες της ρύπανσης του περιβάλλοντος από την παραγωγή ενέργειας, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και η σπουδαιότητα της εξοικονόμησης ενέργειας στην καθημερινή μας ζωή.</p> <p>Η άσκηση 3 (σελ. 18) μπορεί να παραλειφθεί. Το περιεχόμενο της συγκεκριμένης άσκησης καλύπτεται από αντίστοιχες ασκήσεις που θα γίνουν στα επόμενα μαθήματα.</p> <p>Στην άσκηση 4 (σελ. 18, 19) προτείνεται ο πίνακας να συμπληρωθεί προφορικά. Το περιεχόμενο της συγκεκριμένης άσκησης είναι διαδικαστικό και γίνεται προφορικά για να αφιερωθεί χρόνος στην 1^η άσκηση γραπτής έκφρασης που είναι περιγραφή κτίσματος.</p> <p>Η άσκηση 5 (T.E. , σελ. 13) να αφαιρεθεί, γιατί αναφέρεται στη Μ.Π.</p> <p>Προτείνεται στο T.E. οι σελίδες 14-16 να αξιοποιηθούν, σε συνδυασμό με την παρακάτω υποενότητα «Διαδρομές στην πόλη», σε σχέδιο εργασίας με θέμα «Με ένα ποδήλατο παντού, στην πόλη και αλλού».</p>	
<p>ΕΝΟΤΗΤΑ 2 Η ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ</p>	<p>Η ενότητα εστιάζει στη δομή διαφόρων ειδών οδηγιών που ανήκουν στα κατευθυντικά κείμενα. Εστιάζει, επίσης, στη λειτουργία των εγκλίσεων, στα επιρρήματα, στα αριθμητικά και στη λόγια κλίση ουσιαστικών και επιθέτων. Οι αλλαγές που προτείνονται έχουν ως εξής:</p>	<p>ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 8-10 ΩΡΕΣ</p>
<p>1. Η παλιά γειτονιά (σελ. 24- 27)</p>	<p>Η άσκηση 5 (B.M., σελ. 27) δύναται να αφαιρεθεί, γιατί υπάρχουν παρόμοιες ασκήσεις στις επόμενες ενότητες.</p>	
<p>2. Παιχνίδια πολιτισμού (σελ. 28)</p>	<p>Προτείνεται να αφαιρεθεί.</p>	
<p>3. Η πολιτιστική ζωή της Θεσ/νίκης (σελ. 29- 31)</p>	<p>Προτείνεται στις ενότητες 2 και 3 (B.M., σελ. 28-29) να γίνεται αναφορά στην πολιτιστική ζωή του κάθε τόπου. Τα γραμματικά φαινόμενα της ενότητας διδάσκονται ως έχουν.</p>	

4. Διαδρομές στην πόλη (σελ. 33- 35)	Η υποενότητα προσφέρεται για διαθεματικές δραστηριότητες. Από το Β.Μ. οι ασκήσεις 1 και 2 (σελ. 33) μπορεί να γίνουν διαθεματικά ως project, η άσκηση 4 (σελ. 35) μπορεί να γίνει προφορικά και η άσκηση 6 (σελ.35) μπορεί να παραλειφθεί ως προς το δεύτερο σκέλος, γιατί καλύπτεται από την άσκηση 3 (σελ.34). Προτείνεται, όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, σχέδιο εργασίας με θέμα «Με ένα ποδήλατο παντού, στην πόλη και αλλού».	
5. Υπόγειες διαδρομές (σελ. 36- 39) Τ.Ε. (σελ. 17-28)	Η άσκηση 4 (Β.Μ., σελ. 38) προτείνεται να μη διδαχθεί. Από το Τ.Ε. προτείνεται να μη διδαχτούν οι σελίδες 17-21. Οι ασκήσεις των κειμένων επικαλύπτονται από άλλες του Β.Μ. Ο χρόνος που θα εξοικονομηθεί θα αξιοποιηθεί για τις ασκήσεις 4 (σελ. 22) και 7 (σελ. 25) που αφορούν παραγωγή γραπτού λόγου. Μπορεί να αξιοποιηθεί η κατασκευή (σελ. 23) στα εικαστικά. Οι σελίδες 26, 27 μπορεί να ενταχτούν στο παραπάνω σχέδιο εργασίας «Με ένα ποδήλατο παντού, στην πόλη και αλλού». Οι ασκήσεις στις σελίδες 24 και 28 προτείνεται να αφαιρεθούν, καθώς επικαλύπτονται από άλλες του Β.Μ.	
ΕΝΟΤΗΤΑ 3 28η ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1. Η πορεία προς το μέτωπο (σελ. 42-43) 2. Η Ιταλία μας κήρυξε τον πόλεμο! (σελ. 44-45) 3. Η πείνα (σελ. 46) 4. Η κατοχή (σελ. 47)	Με αφορμή την επέτειο της 28 ^{ης} Οκτωβρίου, προτείνεται στους/στις εκπαιδευτικούς να αξιοποιήσουν σχετικά κείμενα από το Ανθολόγιο Ε΄ & ΣΤ΄ δημοτικού. Προτείνεται, επίσης, η αξιοποίηση και άλλων σημειωτικών πόρων, πέραν του γραπτού λόγου, όπως είναι τα σχεδιαγράμματα (σχεδιάγραμμα των γεγονότων του πολέμου 1940 και της Κατοχής), οι χάρτες, οι πίνακες.	ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 2 ΩΡΕΣ
ΕΝΟΤΗΤΑ 4 ΤΑ ΖΩΑ ΠΟΥ ΖΟΥΝ ΚΟΝΤΑ ΜΑΣ	Η ενότητα εστιάζει στη δομή κειμένων που περιγράφουν ζώα και ανθρώπους (επανάληψη γνώσεων προηγούμενων τάξεων).	ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 8-10 ΩΡΕΣ
1. Ο Μάγκας (σελ. 50-52)	Διδάσκεται ως έχει	
2. Ο Τεντέν και ο Μιλού (σελ. 53-54)	Διδάσκεται ως έχει	
3. Τα χαρακτηριστικά των ζώων (σελ. 55-57)	Η άσκηση 2 (σελ.56) μπορεί να διδαχτεί προφορικά (αφορά επανάληψη γνώσεων προηγούμενων τάξεων).	

4. Αγάπες με ουρά (σελ. 58-60)	Προτείνεται να μη διδαχθεί το κείμενο (σελ. 58) και οι ασκήσεις 1 και 3 (σελ. 59). Η άσκηση 2 (σελ. 59) αφαιρείται, γιατί επικαλύπτεται από άλλες του Β.Μ. Η άσκηση 4 (σελ. 60) διδάσκεται ως έχει.	
5. Τα ζώα της εξοχής (σελ. 61-63) Τ.Ε. (σελ. 29-40)	Προτείνεται η σελίδα 62 να γίνει προφορικά. Ο/Η εκπαιδευτικός, αν το κρίνει απαραίτητο ανάλογα με τις ανάγκες της τάξης, μπορεί να προβεί σε προφορική υπενθύμιση, αξιοποιώντας τις προϋπάρχουσες γνώσεις των μαθητών/τριών. Προτείνεται να αφαιρεθεί η άσκηση 3 (σελ. 63) και να δοθεί χρόνος στο project της επόμενης άσκησης 4 με θέμα: «Μια διαφορετική ζωή για τα κατοικίδια». Όσον αφορά το Τ.Ε.: Η άσκηση 2 (σελ 31-33) προτείνεται να γίνει προφορικά, γιατί τόσο η αγγελία όσο και η χρήση των επιθέτων στην πρόταση έχουν διδαχθεί στις μικρότερες τάξεις. Η άσκηση 3 (σελ. 33-34) μπορεί να παραλειφθεί, γιατί υπάρχει αντίστοιχη στο Β.Μ. Το κείμενο (σελ. 34) μπορεί να αντικατασταθεί από κάποιο σύγχρονο κείμενο φιλοζωικού φορέα σχετικό με την κακομεταχείριση των ζώων (π.χ. φυλλάδιο μιας ζωοφιλικής οργάνωσης). Κατά την κρίση του/της εκπαιδευτικού ως προς τη μαθησιακή ετοιμότητα των μαθητών/-ητριών, η άσκηση 4 (σελ. 35) δύναται να παραλειφθεί. Η άσκηση 6 (σελ. 35) προτείνεται να ενταχτεί στο παραπάνω σχέδιο εργασίας. Οι ασκήσεις 7-8-9-10 (σελ. 37-40) δύναται να αφαιρεθούν γιατί επικαλύπτονται από αντίστοιχες του Β.Μ.	
ΕΝΟΤΗΤΑ 5 17η ΝΟΕΜΒΡΗ 1. 17 Νοεμβρίου 1973 (σελ. 66-67) 2. Τριήμερο στα κάγκελα (σελ. 67) 3. Μικρός τύμβος (σελ. 68) 4. Κοίτα με στα μάτια (σελ. 68) 5. Άγνωστος αγωνιστής (σελ. 68) 6. Ο Φωκίων ήταν ελάφι (σελ. 69-70)	Με αφορμή τη 17 ^η Νοέμβρη, προτείνεται να αξιοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί κείμενα από το Ανθολόγιο Ε' & ΣΤ 'δημοτικού.	ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 2 ΩΡΕΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ 6 ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΜΟΥ, ΟΙ ΦΙΛΕΣ ΜΑΣ	Η ενότητα στοχεύει στον κατευθυντικό λόγο, προσκλήσεις και επιστολές.	ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 8-10 ΩΡΕΣ
1. Φίλοι από άλλες χώρες (σελ. 72-76)	Το κείμενο (Β.Μ., σελ. 72-73) μπορεί να αντικατασταθεί από τον/την εκπαιδευτικό με ένα πιο σύγχρονο. Σε περίπτωση που ο χρόνος δεν επαρκεί, η άσκηση 1 και η άσκηση 2 (σελ. 73) μπορούν να παραλειφθούν. Η άσκηση 4 (σελ. 74-76) προτείνεται να γίνει προφορικά, καθώς είναι προσφιλές και οικείο λεξιλόγιο στους/στις μαθητές/-ήτριες της τάξης.	
2. Ιστορίες με φίλους (σελ. 77-80)	Διδάσκεται ως έχει	
3. Οι φίλοι τραγουδάνε (σελ. 81)	Η άσκηση 3 (σελ. 81) μπορεί να αφαιρεθεί, γιατί επικαλύπτεται από αντίστοιχες του Β.Μ.	
ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ τεύχος β΄		
ΕΝΟΤΗΤΑ 7 ΜΟΥΣΙΚΗ	Η ενότητα εστιάζει στην επεξεργασία αφηγηματικών και περιγραφικών κειμένων (περιγραφή μουσικού οργάνου).	ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 8-10 ΩΡΕΣ
1. Εγώ σε συναυλία; (σελ. 8-11)	Διδάσκεται ως έχει.	
2. Μουσικά όργανα (σελ. 12-16)	Διδάσκεται ως έχει.	
3. Τραγούδια και σίχοι (σελ. 17-19)	Η άσκηση 3 (Β.Μ., σελ. 18) προτείνεται να αφαιρεθεί λόγω ασαφούς διατύπωσης.	
4. Μουσική και άλλες τέχνες (σελ. 20) Τ.Ε. (σελ. 53-62)	Β.Μ. Διδάσκεται ως έχει. Τ.Ε. Η άσκ.3 (σελ. 56) μπορεί να παραλειφθεί, επειδή επικαλύπτεται από ασκήσεις του Β.Μ. Το κείμενο της σελ. 56 μπορεί να μη διδαχθεί, γιατί αναφέρεται στην ιστορία της προηγούμενης τάξης. Οι ασκήσεις 4 (σελ. 57) και 5 (σελ. 58) δύναται να παραλειφθούν, γιατί επικαλύπτονται από ασκήσεις του Β.Μ. Οι σελίδες 58-61 μπορεί να αξιοποιηθούν στο πλαίσιο project την ώρα της μουσικής αγωγής με θέμα: «Μαγικό ταξίδι στον κόσμο της μουσικής». Οι ασκήσεις 8 (σελ. 60) και 9 (σελ. 62) μπορεί να παραλειφθούν, καθώς επικαλύπτονται από ασκήσεις του Β.Μ.	

<p>ΕΝΟΤΗΤΑ 8 ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ</p> <p>1. Χριστούγεννα (σελ. 23) 2. Χριστουγεννιάτικο δώρο (σελ. 24-25) 3. Φρικαντέλα η μάγισσα (σελ. 26-27) 4. Κάλαντα Πελοποννήσου, Κέρκυρας, Καππαδοκίας (σελ. 28) 5. Τα Χριστούγεννα στον κόσμο (σελ. 29) 6. Το δάσος που ταξίδευε (σελ. 30-31)</p>	<p>Η ενότητα εστιάζει στην επεξεργασία αφηγηματικών και περιγραφικών κειμένων. Τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα επιτυγχάνονται μέσω της επεξεργασίας κειμένων με τη μορφή βιωματικών σημειωμάτων, ενημερωτικών φυλλαδίων, βιβλιοθήκης και βιβλιοπαρουσίασης.</p> <p>Με αφορμή την ενότητα των Χριστουγέννων προτείνεται στους/στις εκπαιδευτικούς να αξιοποιήσουν σχετικά κείμενα από το Ανθολόγιο Ε΄ & ΣΤ΄ δημοτικού.</p>	<p>ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 2 ΩΡΕΣ</p>
<p>ΕΝΟΤΗΤΑ 9 ΒΙΒΛΙΑ, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ</p>		<p>ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 8- 10 ΩΡΕΣ</p>
<p>1. Ο μαγικός κόσμος των βιβλίων (σελ. 34-35)</p>	<p>Διδάσκεται ως έχει</p>	
<p>2. Ποιοι είναι οι συγγραφείς (σελ. 36-40)</p>	<p>Προτείνεται η υποενότητα 2 (Β.Μ.) «Ποιοι είναι οι συγγραφείς» να γίνει σε συνδυασμό με κάποιες δραστηριότητες της υποενότητας 4 «Σκυταλοδρομία ανάγνωσης», η οποία προτείνεται να παραλειφθεί. Η άσκηση 1 (σελ. 37) που αφορά τη συγγραφή βιογραφίας συγγραφέα προτείνεται να συνδυαστεί με τις δραστηριότητες (σελ. 46-48) και να λάβει τη μορφή ενός project φιλιαναγνωσίας. Το project αυτό μπορεί να υλοποιείται κατά τη διάρκεια όλης της χρονιάς. Με τον τρόπο αυτό, οι μαθητές/-ήτριες μπορούν να αξιοποιούν βιβλία από τη βιβλιοθήκη του σχολείου ή να φέρνουν το δικό τους υλικό που μπορεί να αξιοποιηθεί στη διδασκαλία. Θα μπορούσε, επίσης, στα βιογραφικά σημειώματα να αξιοποιηθεί και το κείμενο του Β.Μ. γ΄ τεύχος (σελ. 76) που αφορά τον πρώτο ελληνικής καταγωγής κοσμοναύτη.</p> <p>Τα γραμματικά φαινόμενα διδάσκονται ως έχουν (σελ. 38-40).</p>	

3. Βιβλιοθήκες (σελ. 41-43)	Προτείνεται όσον αφορά την άσκηση 1 (Β.Μ., σελ. 42) να γίνει επίσκεψη στη βιβλιοθήκη της περιοχής που ζουν οι μαθητές/τριες, εφόσον υπάρχει, και το μάθημα να διεξαχθεί στη βιβλιοθήκη με το αυθεντικό υλικό της. Προτείνεται, επίσης, να γίνουν αναφορές στον κανονισμό λειτουργίας, στον τρόπο ταξινόμησης και στις ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες.	
4. Σκυταλοδρομία ανάγνωσης (σελ. 44-49)	Η «Σκυταλοδρομία Ανάγνωσης» (Β.Μ., σελ. 44) προτείνεται να παραλειφθεί, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω. Η άσκηση 1 σελ. 45 μπορεί να αφαιρεθεί, γιατί καλύπτεται από άλλες ασκήσεις του Β.Μ.	
5. Ανασκαφές στα τυφλά (σελ. 50-51) Τ.Ε.(σελ. 63-71)	Διδάσκεται σε συνδυασμό με την προηγούμενη σελίδα 49 (Β.Μ.) και στο πλαίσιο αυτό εντάσσονται τα βιβλία των συγγραφέων της ενότητας 9 του Τ.Ε. Τ.Ε. Στις σελ. 63-68 τα κείμενα και οι ασκήσεις 1, 2, 4, 5, 6, 7 μπορεί να παραλειφθούν, γιατί επικαλύπτονται από δραστηριότητες του Β.Μ. Διδάσκεται η ασκ. 3 (σελ.65-66). Οι ασκ. 8 (σελ. 69), 9-10 (σελ. 70) και 11 (σελ.71) δύνανται να παραλειφθούν, γιατί επικαλύπτονται από δραστηριότητες του Β.Μ.	
ΕΝΟΤΗΤΑ 10 ΜΥΣΤΗΡΙΑ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΦΑΝΤΑΣΙΑ	Στη συγκεκριμένη ενότητα γίνεται επεξεργασία αφηγηματικών και περιγραφικών κειμένων.	ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 8- 10 ΩΡΕΣ
1. Όνειρα για ταξίδια στ' αστέρια (σελ. 54-59)	Στη σελ. 58 (Β.Μ.) προτείνεται να αφαιρεθεί ο χρόνος με γενική και αιτιατική. Η άσκηση 6 (σελ. 58) μπορεί να παραλειφθεί. Κατά την κρίση του/της εκπαιδευτικού ως προς τη μαθησιακή ετοιμότητα των μαθητών/-ητριών, η άσκηση 8 (σελ. 59) μπορεί να παραλειφθεί.	
2. Χαμένοι πολιτισμοί (σελ. 60-61)	Το κείμενο θα μπορούσε να αξιοποιηθεί στη διδασκαλία της γεωγραφίας για τον ρόλο των ηφαιστειών και των σεισμών στις αλλαγές της φύσης. Ο στόχος των ασκήσεων επικαλύπτεται από άλλες παρόμοιες.	
3. Ανεξήγητα φαινόμενα / Πέτρινοι γίγαντες (σελ. 62-63)	Διδάσκεται ως έχει	

<p>4. Η μηχανή του χρόνου (σελ. 64-67)</p> <p>Τ.Ε. β' τεύχος (σελ. 7-14)</p>	<p>Οι σελ. 64-65-66 (Β.Μ.) δύνανται να μη διδαχθούν. Το κείμενο θα μπορούσε να αξιοποιηθεί στη διδασκαλία των μαθηματικών.</p> <p>Η άσκηση 3 (σελ. 67) διδάσκεται κανονικά.</p> <p>Η άσκηση 3 (Τ.Ε., σελ. 9) μπορεί να παραλειφθεί, γιατί επικαλύπτεται από άλλη παρόμοια στο Β.Μ.</p> <p>Η σελ. 10 μπορεί να μη διδαχθεί. Το κείμενο έχει περιεχόμενο σχετικό με την ενότητα 17 του γ' τεύχους και η άσκηση 4 επικαλύπτεται από άλλες παρόμοιες.</p> <p>Η άσκ. 5 (σελ. 11) μπορεί να γίνει προφορικά. Ο στόχος της είναι διαδικαστικός.</p> <p>Η σελίδα 11 μπορεί να παραλειφθεί. Το κείμενο έχει περιεχόμενο σχετικό με την ενότητα 17 του γ' τεύχους και οι ασκήσεις 6 & 7 επικαλύπτονται από άλλες παρόμοιες.</p> <p>Οι ασκήσεις 8 & 9 (σελ. 13) διδάσκονται κανονικά.</p> <p>Η σελίδα 14 μπορεί να παραλειφθεί.</p>	
<p>ΕΝΟΤΗΤΑ 11</p> <p>ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ</p>	<p>Η ενότητα εστιάζει μέσω της περιγραφής παιχνιδιών και των κανόνων που τα διέπουν στην επεξεργασία οδηγιών (κατευθυντικός λόγος).</p> <p>Προτείνεται στην ενότητα 11 να προστεθεί κείμενο σχετικό με την παιδική εργασία και το δικαίωμα των παιδιών στο παιχνίδι.</p> <p>Η ενότητα προσφέρεται για την υλοποίηση σχεδίου εργασίας με θέμα το παιχνίδι.</p>	<p>ΧΡΟΝΟΣ</p> <p>ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ</p> <p>8- 10 ΩΡΕΣ</p>
<p>1. Παραδοσιακά παιχνίδια (σελ. 70-74)</p>	<p>Προτείνεται οι εκπαιδευτικοί να συνδυάσουν την άσκηση 3 (Β.Μ., σελ.73), όπως και την επόμενη άσκηση 4 (σελ. 73), με την ορθογραφία ρημάτων και τις ασκήσεις 3, 4, 5 (σελ. 79, 80, 81). Μπορεί ορισμένες να γίνουν προφορικά και άλλες γραπτά ανάλογα με το μαθησιακό επίπεδο του μαθητικού πληθυσμού.</p>	
<p>2. Επιτραπέζια παιχνίδια (σελ. 75-77)</p>	<p>Μπορεί να παραλειφθεί η διδασκαλία αυτής της ενότητας. Το γραμματικό φαινόμενο των απρόσωπων ρημάτων διδάσκεται στις επόμενες τάξεις. Κείμενο με αντίστοιχο θέμα υπάρχει στο Τ.Ε.</p> <p>Η άσκηση 4 (σελ. 77) επικαλύπτεται από άλλες παρόμοιες.</p>	
<p>3. Ηλεκτρονικά παιχνίδια (σελ. 78-81)</p>	<p>Προτείνεται η αντικατάσταση αυτού του κειμένου με κάποιο άλλο πιο σύγχρονο με αντίστοιχο ποδοσφαιρικό θέμα που θα πλαισιωθεί από την άσκ. 1 (σελ. 79). Η άσκηση 2 (σελ. 79) επικαλύπτεται από άλλες παρόμοιες.</p> <p>Οι υπόλοιπες ασκήσεις γίνονται στην υποενότητα 1.</p>	

<p>4. Πνευματικά παιχνίδια (σελ. 82-87)</p> <p>Τ.Ε. (σελ.15-24)</p>	<p>Η άσκηση 3 (Β.Μ., σελ. 85) μπορεί να παραλειφθεί.</p> <p>Η άσκηση 4 (σελ.85) μπορεί να γίνει προφορικά, καθώς είναι επανάληψη προϋπάρχουσας γνώσης.</p> <p>Οι άσκ. 1 & 2 (Τ.Ε., σελ. 16, 17) μπορούν να γίνουν προφορικά, καθώς είναι επανάληψη προϋπάρχουσας γνώσης.</p> <p>Οι άσκ. 3 (σελ. 17) & 4 (σελ. 18) μπορούν, επίσης, να παραλειφθούν, καθώς επικαλύπτονται από αντίστοιχες του Β.Μ.</p> <p>Η άσκ. 5 (σελ.20) μπορεί να παραλειφθεί.</p> <p>Οι άσκ. 7 (σελ.22), 8 (σελ 22, 23) και 9 (σελ. 24) μπορούν να παραλειφθούν, καθώς επικαλύπτονται από άλλες παρόμοιες.</p>	
<p>ΕΝΟΤΗΤΑ 12 25η ΜΑΡΤΙΟΥ</p> <p>1. Κολοκοτρώνης (σελ. 89-90)</p> <p>2. Ο Γέρος του Μοριά (σελ. 90-92)</p> <p>3. Μαντώ Μαυρογένους (σελ. 92-94)</p>	<p>Με αφορμή την ενότητα της 25^{ης} Μαρτίου προτείνεται στους εκπαιδευτικούς να αξιοποιήσουν σχετικά κείμενα από το Ανθολόγιο Ε΄ & ΣΤ΄ δημοτικού.</p> <p>Προτείνεται, επίσης, η αξιοποίηση και άλλων στοιχείων πέραν του γραπτού λόγου (π.χ. σχεδιαγράμματα, χάρτες, πίνακες).</p>	<p>ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 2 ΩΡΕΣ</p>
ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ τεύχος γ΄		
<p>ΕΝΟΤΗΤΑ 13 ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ</p>	<p>Στην ενότητα γίνεται επεξεργασία οδηγιών (κατευθυντικός λόγος) με τη βοήθεια ενεργητικής και παθητικής σύνταξης.</p>	<p>ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 8-10 ΩΡΕΣ</p>
<p>1. Κατασκευές της φύσης (σελ. 8-11)</p>	<p>Η άσκηση 3 (Β.Μ., σελ.10) μπορεί να γίνει προφορικά, καθώς αποτελεί επανάληψη προϋπάρχουσας γνώσης.</p>	
<p>2. Κατασκευές των ανθρώπων (σελ. 12-17)</p>	<p>Προτείνεται στην άσκηση 2 (Β.Μ., σελ. 14) να τονιστεί η επικοινωνιακή διαφοροποίηση της γλωσσικής εκφοράς στην ενεργητική και στην παθητική φωνή.</p> <p>Η άσκηση 3 (σελ.15) μπορεί να γίνει προφορικά, καθώς είναι επανάληψη προϋπάρχουσας γνώσης.</p>	

<p>3. Μαθηματικές κατασκευές (σελ. 18-24)</p> <p>Τ.Ε. (σελ. 25-34)</p>	<p>Από την άσκηση 3 (Β.Μ., σελ. 21-24) προτείνεται να αφαιρεθεί το δεύτερο μέρος (σελ. 22-23-24), εφόσον το κρίνει ο/η εκπ/κός ανάλογα με τις ανάγκες της τάξης.</p> <p>Η άσκηση 2 (Τ.Ε., σελ. 28) μπορεί να παραλειφθεί, καθώς επικαλύπτεται από άλλες παρόμοιες.</p> <p>Η άσκηση 4 (Τ.Ε., σελ. 30) μπορεί να γίνει προφορικά, καθώς αποτελεί επανάληψη προϋπάρχουσας γνώσης</p> <p>Οι ασκήσεις 5 (Τ.Ε., σελ. 30) & 6 (σελ.31) μπορεί να παραλειφθούν, καθώς διδάσκονται σε επόμενες τάξεις.</p> <p>Η άσκηση 8 (Τ.Ε., σελ. 33) μπορεί να γίνει προφορικά, γιατί είναι επανάληψη προϋπάρχουσας γνώσης.</p> <p>Οι άσκ. 9 (Τ.Ε., σελ. 33) και 10 (σελ. 34) μπορούν να παραλειφθούν, καθώς επικαλύπτονται από αντίστοιχες του Β.Μ.</p> <p>Οι κατασκευές στις σελίδες 26, 27, 29 μπορούν να γίνουν τις ώρες διδασκαλίας των εικαστικών.</p> <p>Η σελ. 32 μπορεί να αξιοποιηθεί στο πλαίσιο σχεδίου εργασίας με θέμα σχετικό με τον Καραγκιόζη.</p>	
<p>ΕΝΟΤΗΤΑ 14 ΠΑΣΧΑ</p> <p>1. Η ημέρα της Λαμπρής 2. Ανάσταση 3. Μαριάμ 4. Έθιμα του Πάσχα</p>	<p>Με αφορμή την ενότητα του Πάσχα, προτείνεται οι εκπαιδευτικοί να αξιοποιήσουν σχετικά κείμενα από το Ανθολόγιο Ε' & ΣΤ' δημοτικού.</p>	<p>ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 2 ΩΡΕΣ</p>
<p>ΕΝΟΤΗΤΑ 15 ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ</p>	<p>Η ενότητα εστιάζει στην επεξεργασία επιχειρηματολογικών κειμένων (κατευθυντικός λόγος).</p>	<p>ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 8-10 ΩΡΕΣ</p>
<p>1. Τα θετικά και τα αρνητικά (σελ. 36-41)</p>	<p>Β.Μ.</p> <p>Προτείνεται να αφαιρεθούν τα κείμενα των εφημερίδων (σελ. 36 και 37) λόγω παλαιότητας, καθώς και οι ασκήσεις που τα συνοδεύουν 1, 2, 3 (σελ. 37), 4, 5 (σελ. 38), 6, 7 (σελ. 39).</p> <p>Διδάσκονται τα αρκτικόλεξα (σελ. 39). Η άσκηση 8 (σελ. 40) μπορεί να γίνει προφορικά.</p> <p>Διδάσκονται οι «Λέξεις με καταγωγή» και η άσκ. 9 (σελ. 41).</p> <p>Μπορούν να αξιοποιηθούν τα κείμενα του Τ.Ε. (σελ. 35, 36) μαζί με τις ασκήσεις 1 (σελ.36) και 2 (σελ.37).</p>	

2. Τηλεόραση και διαφήμιση (σελ. 42-47)	<p>Προτείνεται ο/η εκπ/κός να επιλέξει μία από τις δύο ασκήσεις (Β.Μ., ασκ.2, σελ. 43 ή ασκ. 3, σελ. 44). Οι άσκ. 4 (σελ. 45) και 6 (σελ. 46) αφαιρούνται. Ο χρόνος θα διατεθεί για την άσκ. 7 (σελ. 46) που προτείνεται να γίνει με τη μορφή project με θέμα «φτιάχνω τη δική μου διαφήμιση».</p>	
3. Προγράμματα τηλεόρασης (σελ. 48-54) Τ.Ε. (σελ.35-46)	<p>Αφαιρούνται οι σελ. 48-50 (Β.Μ.), καθώς αναφέρονται σε αρκετά παλιά τηλεοπτικά προγράμματα και οι ασκήσεις 1 και 2 (σελ. 51) που τα συνοδεύουν. Επίσης, προτείνεται να αφαιρεθούν τα ρήματα λόγιας κλίσης (θεωρούμαι, εγγυώμαι, άγω) και οι ασκ. 3 (σελ. 52), 4 (σελ. 53) και 5 (σελ. 54) που τα συνοδεύουν, κατά την κρίση του/της εκπ/κού. Προτείνεται να γίνει το σχέδιο εργασίας (σελ. 54) με θέμα την επίδραση της τηλεόρασης στη ζωή μας. Όσον αφορά το Τ.Ε.: Η άσκ. 3 (σελ. 38) μπορεί να γίνει προφορικά, γιατί αποτελεί επανάληψη προϋπάρχουσας γνώσης. Τα κείμενα των σελ. 38, 39, 40, 41 και οι ασκήσεις που τα συνοδεύουν 4, 5, 6, 7 δύνανται να παραλειφθούν γιατί επικαλύπτονται από άλλες του Β.Μ. Ομοίως και οι σελ. 42-46 λόγω επικάλυψης με το Β.Μ.</p>	
ΕΝΟΤΗΤΑ 16 ΑΘΛΗΜΑΤΑ- ΣΠΟΡ	Η ενότητα εστιάζει στην επεξεργασία αφηγηματικών και περιγραφικών κειμένων	ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 8-10 ΩΡΕΣ
1. Ο αθλητισμός στην αρχαία Ελλάδα (σελ. 58-61)	Οι ασκήσεις 4 & 5 (Β.Μ., σελ. 60) μπορούν να παραλειφθούν, γιατί επικαλύπτονται από άλλες του Β.Μ.	
2. Σύγχρονος αθλητισμός (σελ. 62-66)	<p>Προτείνεται, αντί για την ασκ. 2 (σελ. 63) του Β.Μ., να γίνει από το Τ.Ε. το κείμενο (σελ. 48) και η άσκ. 1 (σελ. 49-51). Η άσκηση 5 (σελ. 66) μπορεί να παραλειφθεί.</p>	

<p>3. Και τα παιδιά αθλούνται (σελ. 67-73)</p> <p>T.E. (σελ.47-58)</p>	<p>Η άσκηση 3 (B.M., σελ. 69) και άσκ. 5 (σελ. 72) μπορούν να γίνουν προφορικά, γιατί είναι επανάληψη προϋπάρχουσας γνώσης.</p> <p>Η άσκηση 7 (σελ. 72) μπορεί να παραλειφθεί.</p> <p>Προτείνεται εναλλακτικά, αντί για τις ασκήσεις 7, 8, 9 (σελ. 72-73) του B.M. και τις επαναληπτικές ασκ. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 (σελ. 52-58) του T.E., οι ώρες διδασκαλίας να διατεθούν για project με θέμα τον αθλητισμό (μπορεί να συνδυαστεί και με το επιτραπέζιο παιχνίδι των σελ. 56-57 του T.E.).</p> <p>Όσον αφορά το T.E., το κείμενο (σελ. 48) και η ασκ. 1 (σελ. 49-51) αξιοποιούνται στην υποενότητα 2 και οι ώρες διδασκαλίας των ασκ. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 (σελ. 52-58) του T.E. προτείνεται να διατεθούν για project με θέμα τον αθλητισμό, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω.</p>	
<p>ΕΝΟΤΗΤΑ 17 ΤΑΞΙΔΙΑ ΣΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ</p>	<p>Η ενότητα εστιάζει στην επεξεργασία αφηγηματικών και περιγραφικών κειμένων.</p>	<p>ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 8-10 ΩΡΕΣ</p>
<p>1. Ο άνθρωπος στο διάστημα (σελ. 76-78)</p>	<p>Προτείνεται, αντί για το κείμενο (σελ. 76, B.M.) που αναφέρεται στην ενότητα 9, να αξιοποιηθεί αυτό του T.E. (σελ. 60-61) με τις ασκήσεις 1, 2, 3, (σελ. 61-62) που το συνοδεύουν.</p> <p>Οι ασκ. 2, 3 (B.M. σελ. 77) και 4 (σελ. 78) μπορούν να αφαιρεθούν, γιατί επικαλύπτονται από άλλες του B.M.</p> <p>Η σελ. 78 «Προσέξτε τη διαφορά: σύμφραση – έκφραση» μπορεί να παραλειφθεί, καθώς και η άσκηση 5 (σελ. 78), εφόσον ο/η εκπαιδευτικός κρίνει ότι είναι αρκετά απαιτητική.</p>	
<p>2. Τι βλέπουμε από το διάστημα (σελ. 79-82)</p>	<p>B.M.</p> <p>Προτείνεται οι πληροφορίες για το Σινικό Τείχος να αντληθούν από τη Wikipedia, γιατί η ιστοσελίδα του βιβλίου δε λειτουργεί. Επίσης, ο/η εκπ/κός μπορεί να επιλέξει μία από τις δύο δραστηριότητες που αφορούν τα κείμενα (ασκ. 1,2, σελ. 80 B.M.).</p> <p>Οι ασκήσεις 5 & 6 (σελ.82) προτείνεται να γίνουν προφορικά, γιατί είναι επανάληψη προϋπάρχουσας γνώσης.</p>	

3. Φανταστικά ταξίδια στο διάστημα (σελ. 83-87)	<p>Προτείνεται η άσκ. 2 (Β.Μ., σελ. 85) να αφαιρεθεί λόγω επικάλυψης με το Τ.Ε.</p> <p>Η άσκηση 3 (σελ. 86) μπορεί να παραλειφθεί, καθώς επικαλύπτεται από άλλες του Β.Μ.</p> <p>Ο/Η εκπ/κός μπορεί να επιλέξει μία από τις δύο ασκήσεις 4 (σελ. 86) ή 5 (σελ. 87) να γίνει προφορικά, γιατί είναι επανάληψη προϋπάρχουσας γνώσης.</p> <p>Η άσκ. 6 (σελ. 87) μπορεί να παραλειφθεί, γιατί επικαλύπτεται από άλλες του Β.Μ.</p>	
4. Ταξίδι στο διάστημα (σελ. 88-91) Τ.Ε. (σελ.59-70)	<p>Η άσκηση 2 (Β.Μ., σελ. 90) μπορεί να παραλειφθεί, καθώς επικαλύπτεται από άλλες του Β.Μ.</p> <p>Η άσκηση 3 (σελ.90) μπορεί να γίνει προφορικά γιατί είναι επανάληψη προϋπάρχουσας γνώσης.</p> <p>Το κείμενο του Τ.Ε. (σελ. 60-61) με τις ασκήσεις 1, 2, 3 (σελ. 61-62) που το συνοδεύουν αξιοποιούνται στην υποενότητα 1, όπως προαναφέρθηκε.</p> <p>Οι σελίδες 63 & 64 μπορούν να παραλειφθούν, καθώς παρουσιάζουν επικαλύψεις με το Β.Μ.</p> <p>Το κείμενο και οι ερωτήσεις γραπτής έκφρασης που το αφορούν (σελ.65-66) διδάσκονται ως έχουν.</p> <p>Οι σελίδες 67-70 είναι επαναληπτικές και μπορούν να αφαιρεθούν ή να γίνουν προφορικά, κατά την κρίση του/της εκπ/κού ανάλογα με το μαθησιακό επίπεδο των μαθητών/τριών.</p>	

ΜΑΘΗΜΑ/ΤΑΞΗ: ΓΛΩΣΣΑ ΣΤ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ**ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ:**

1. Βιβλία Μαθητή:

Ιορδανίδου, Α., Κανελλοπούλου, Ν., Κοσμά, Ε., Κουταβά, Β., Οικονόμου, Π. & Παπαϊωάννου, Κ., (2013). *Γλώσσα Στ΄ Δημοτικού, Λέξεις... Φράσεις... Κείμενα, α΄, β΄, γ΄ τχ.* Αθήνα: ΙΤΥΕ "ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ".

2. Τετράδια Εργασιών Μαθητή:

Ιορδανίδου, Α., Κανελλοπούλου, Ν., Κοσμά, Ε., Κουταβά, Β., Οικονόμου, Π. & Παπαϊωάννου, Κ., (2013). *Γλώσσα Στ΄ Δημοτικού, Λέξεις... Φράσεις... Κείμενα. Τετράδιο Εργασιών, α΄, β΄, γ΄ τχ.* Αθήνα: ΙΤΥΕ "ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ".

3. Βιβλίο Μαθητή:

Κατσίκη-Γκίβαλου, Α., Καλογήρου, Τ., Παπαδάτος, Γ., Πρωτονοτάριου, Σ. & Πυλαρινός, Θ. (2013). *Με λογισμό και μ' όνειρο. Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού.* Αθήνα: ΟΕΔΒ.

**ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΥΛΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΩΡΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ
ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ**

Διδακτέα ύλη	Προτάσεις για διαχείριση της διδακτέας ύλης	Ενδεικτικός χρονικός προγραμματισμός
ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ, τεύχος α΄		
<p>Ενότητα 1: Ταξίδια, τόποι, μεταφορικά μέσα (σελ. 7-22) Ο θαλασσοπόρος Τα ψάθινα καπέλα Ταξιδεύοντας με ελέφαντα Δύο μέρες στο βουνό</p>	<p>Σελ. 16: προτείνεται να προηγηθεί επανάληψη με οδηγίες για την παράγραφο, συνοχή και συνεκτικότητα και μετά να ζητηθεί σύνταξη παραγράφου. Σελ. 18-19: προτείνεται να επιλεγεί μία από τις δύο ασκήσεις γραπτής έκφρασης. Τετράδιο Εργασιών (Τ.Ε.), Τεύχος Α΄, σελ. 7-10: μπορεί να παραλειφθεί η διδασκαλία τους. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να υπενθυμίσουν στους/στις μαθητές/μαθήτριες τα σχετικά με τη σύνταξη παραγράφου, τη συνοχή και τη συνεκτικότητα και στη συνέχεια, να αναθέσουν ένα θέμα γραπτής έκφρασης προσαρμοσμένο στα ενδιαφέροντα και στη μαθησιακή ετοιμότητα των μαθητών/τριών (ως διαγνωστική αξιολόγηση γραπτής έκφρασης).</p>	8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ
<p>Ενότητα 2: Κατοικία (σελ. 23-38) Το σπίτι μου Το σπίτι του ποιητή Καβάφη Μικρές αγγελίες Σπίτι για πλατσουρίσματα, Οι κάτοικοι της ερήμου, Κοινότητα... από ύφασμα</p>	<p>Σελ. 32-33: μπορούν να μη διδαχθούν (αρκούν τα συναφή, μικρότερα σε έκταση κείμενα). Σελ. 35, άσκ. 4: μπορεί να μη διδαχθεί (αρκούν οι αντίστοιχες ασκήσεις του τετραδίου εργασιών).</p>	8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ
<p>Ενότητα 3: 28^η Οκτωβρίου (σελ. 39-46) Η τελευταία Π.Α. εκατονταετία Η μικρή Ελλάδα υψώνει τη φωνή της Ήρθαν</p>	<p>Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει ένα ή δύο από τα τρία κείμενα της ενότητας.</p>	2 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ

<p>Ενότητα 4: Διατροφή (σελ. 47-70) Η πολύ λαίμαργη φάλαινα που έφαγε τη θάλασσα Συνταγές μαγειρικής Παραδοσιακές γεύσεις Γάρος, το κέτσαπ των αρχαίων Στη διαφήμιση... όλα είναι δυνατά!</p>	<p>Προτείνεται να εμπλουτιστεί η διδασκαλία παραθετικών και η ενασχόληση με παροιμίες με ασκήσεις κατ' επιλογήν του/της εκπαιδευτικού. Σελ. 61-65, 67: μπορεί να παραλειφθεί η διδασκαλία τους. Τετράδιο Εργασιών, Τεύχος Α', σελ. 40-41: μπορούν να παραλειφθούν. Οι μαθητές/-ήτριες έχουν ήδη ασχοληθεί με παρόμοιες ασκήσεις.</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 5: 17^η Νοέμβρη (σελ. 71-78) Οι τρεις μέρες Εδώ Πολυτεχνείο Αναμνήσεις από αυτόπτες μάρτυρες</p>	<p>Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει ένα ή δύο από τα τρία κείμενα της ενότητας (προτείνεται να διδαχθεί το κείμενο στη σελ. 72-75).</p>	<p>2 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 6: Η ζωή σε άλλους τόπους (σελ. 79-94) Αυτόχθονες λαοί Σπίτι μας είναι η γη Αιολική γη</p>	<p>Σελ. 89-92: μπορούν να παραλειφθούν, εκτός από την άσκηση 5 (σελ. 92). Προτείνεται εμπλουτισμός από τον/την εκπαιδευτικό με ασκήσεις για τις κατηγορίες και τους τύπους ρημάτων (ακόμα και για αναγνώριση ρηματικών τύπων, ανάλογα με τη μαθησιακή ετοιμότητα των μαθητών). Τετράδιο Εργασιών, Τεύχος Α', σελ. 43-46: προτείνεται να μην διδαχθούν, καθώς κρίνονται επαρκείς οι ασκήσεις γραπτής έκφρασης του Βιβλίου Μαθητή.</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ, τεύχος β'		
<p>Ενότητα 7: Η ζωή έξω από την πόλη (σελ. 7-30) Ολική καταστροφή στις καλλιέργειες Τριάντα εννιά καφενεία και ένα κουρείο</p>	<p>Σελ. 7, 13, 18: μπορούν να μη διδαχθούν ώστε να αξιοποιηθούν πληρέστερα οι ασκήσεις του τετραδίου εργασιών. Σελ. 20-25: μπορούν να μη διδαχθούν ώστε να αξιοποιηθούν πληρέστερα οι ασκήσεις του τετραδίου εργασιών για την περίληψη.</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>

<p>Ενότητα 8: Χριστούγεννα (σελ. 31-40) Κάλαντα των Χριστουγέννων Τα Χριστούγεννα του υπολογιστή Το φλουρί του φτωχού Η ιστορία της βασιλόπιτας Κάλαντα των Φώτων</p>	<p>Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει ένα ή δύο από τα τρία κείμενα της ενότητας (προτείνεται να διδαχθούν οι σελ. 32-34).</p>	<p>2 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 9: Συσκευές (σελ. 41-60) Από τον χαλκό στο γυαλί Και τώρα σχολεία www... Το μηχάνημα</p>	<p>Σελ. 41-44, 48-50, 53: μπορούν να μη διδαχθούν καθώς παρουσιάζουν επικαλύψεις. Τετράδιο Εργασιών: Τεύχος Α', σελ. 64-66: μπορούν να μη διδαχθούν. Το περιεχόμενο των ασκήσεων μπορεί να ζητηθεί με πιο σύγχρονη μορφή (ηλεκτρονικά).</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 10: Ατυχήματα (σελ. 61-82) Με λένε Σόνια</p>	<p>Σελ. 61, 68-72, 73-75, 77, 79: να μη διδαχθούν. Προτείνεται εμπλουτισμός της διδασκαλίας των αντωνυμιών και των λόγιων σχηματισμών ρημάτων με ασκήσεις του/της εκπαιδευτικού.</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 11: Συγγενικές σχέσεις (σελ. 83-98) Ώρες με τη μητέρα μου Πρέπει να φανώ γενναίος Μια οικογένεια ανάμεσα στις άλλες</p>	<p>Κατά την κρίση του/της εκπαιδευτικού οι λειτουργίες της γενικής πτώσης μπορούν να μη διδαχθούν, γιατί, κατά κανόνα, δυσκολεύουν τους μαθητές και αποτελούν διδακτέα ύλη στη Νεοελληνική Γλώσσα της Α' Γυμνασίου. Σελ. 83, 87: μπορούν να μη διδαχθούν Τετράδιο Εργασιών, Τεύχος Β', σελ. 22: μπορεί να μη διδαχθεί, εφόσον, κατά την κρίση του/της εκπαιδευτικού δεν ανταποκρίνεται στη μαθησιακή ετοιμότητα των μαθητών/-ητριών. Τετράδιο Εργασιών, Τεύχος Β', σελ. 24: μπορεί να μη διδαχθεί. Ο στόχος της άσκησης επικαλύπτεται από άλλες παρόμοιες.</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 12: 25^η Μαρτίου (σελ. 99-107) Κάτω στου Βάλτου τα χωριά Η πολιορκία και η έξοδος του Μεσολογγίου Ο λόγος του Κολοκοτρώνη στην Πνύκα</p>	<p>Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει ένα ή δύο από τα τρία κείμενα της ενότητας (προτείνεται να διδαχθούν οι σελ. 105-106).</p>	<p>2 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ, τεύχος γ'</p>		

<p>Ενότητα 13: Τρόποι ζωής και επαγγέλματα (σελ. 7-24) Επιστήμη με άρωμα γυναίκας «Η ιπτάμενη σκάφη» Επαγγέλματα με προοπτική</p>	<p>Σελ. 7-12 (μέχρι και άσκ. 3), σελ. 13, άσκ. 4: μπορούν να μη διδαχθούν, αλλά ο ορισμός φαινομένου (ευθύς και πλάγιος λόγος) στη σελ. 12 να διδαχθεί κανονικά.</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 14: Πάσχα (σελ. 25-36) Μεγάλη Πέμπτη: Σήμερον κρεμάται επί ξύλου Μεγάλη Παρασκευή: Αι γενεαί πάσαι Παιδικό Πάσχα Το Μοιρολόγι της Παναγίας Διπλή γιορτή</p>	<p>Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει ένα ή δύο από τα τρία κείμενα της ενότητας (προτείνεται να διδαχθούν οι σελ. 25-27).</p>	<p>2 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 15: Κινηματογράφος – Θέατρο (σελ. 37-56) Το καναρινί ποδήλατο Ανεβάζουμε τη δική μας παράσταση</p>	<p>Οι επιθετικοί προσδιορισμοί (επίθετα και παθητικές μετοχές), χρονικοί προσδιορισμοί και το λεξιλόγιο: παρομοίωση - μεταφορά, συνώνυμα - αντώνυμα προτείνεται να διδαχθούν από τις αντίστοιχες ασκήσεις του τετραδίου εργασιών. Σελ. 37-39, 42-45, 46-49: μπορούν να μη διδαχθούν Τετράδιο Εργασιών, Τεύχος Β', σελ. 39-43: μπορούν να μη διδαχθούν. Ο στόχος των ασκήσεων επικαλύπτεται από άλλες παρόμοιες και το περιεχόμενό τους μπορεί να ζητηθεί με πιο σύγχρονη μορφή (ηλεκτρονικά).</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 16: Μουσεία (σελ. 57-72) Στο μουσείο Το άγαλμα που κρύωνε Μουσείο αφής Πάμε...μουσείο;</p>	<p>Για τη σύνταξη Υ-Ρ-Α / Υ-Ρ-Κ, τα μεταβατικά και αμετάβατα ρήματα και τις αιτιολογικές προτάσεις προτείνεται η διδασκαλία από τις αντίστοιχες ασκήσεις του τετραδίου εργασιών και εμπλουτισμός της διδασκαλίας με ασκήσεις κατ' επιλογήν του/της εκπαιδευτικού.</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>

<p>Ενότητα 17: Πόλεμος και Ειρήνη (σελ. 73-87) Ανατολή θανάτου Ομορφίτα Σκέψεις ενός παιδιού για τον πόλεμο Όαση ειρήνης</p>	<p>Διδάσκεται ολόκληρη η ενότητα.</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
---	---------------------------------------	-----------------------------

Παρακαλούμε να ενημερωθούν με χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου οι εκπαιδευτικοί των σχολικών μονάδων.

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΑΒΡΟΓΛΟΥ

Εσωτ. Διανομή

- 1.Γραφείο Υπουργού
- 2.Γραφείο Γενικού Γραμματέα
- 3.Δ/νση Παιδείας, Ομογ., Διαπολ. Εκπ/σης, Ξένων και Μειον. Σχολείων
4. Δ/νση Ειδικής Αγωγής & Εκ/σης
5. Δ/νση Σπουδών, Προγραμμάτων & Οργάνωσης Π.Ε., Τμήμα Α΄